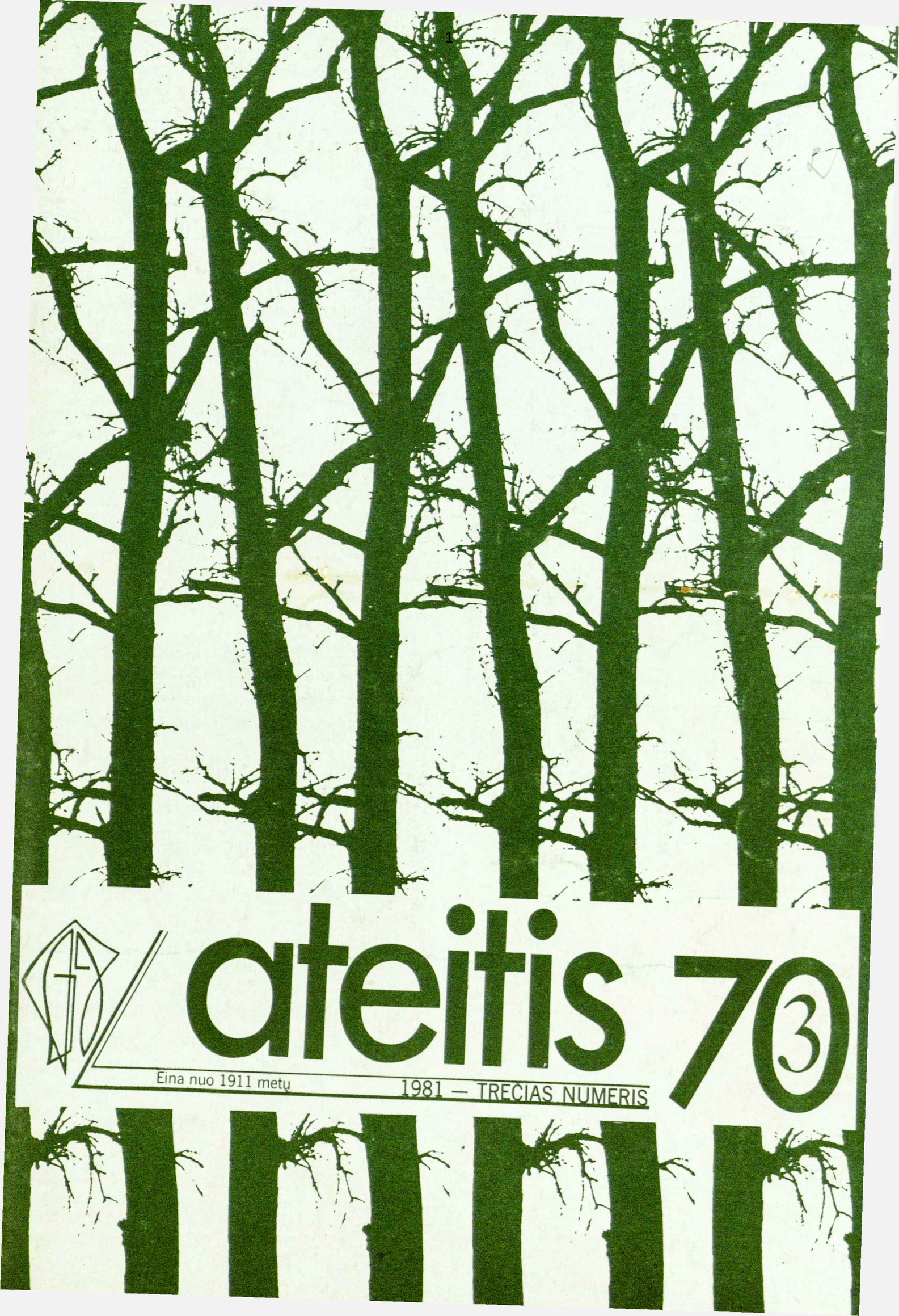

ateitis 70 (3)

Eina nuo 1911 metų

1981 — TREČIAS NUMERIS

VOL. LXXI

3

ateitis

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

1911-1981

Visa atnaujinti Kristuje 69
ANTAI — Kun. dr. K. Trimakas 70
Mums, tautai ir žmonijai esant kryžkelėje — K. Trimakas 72
Šeimos sampratos raida šventajame rašte — V. Bagdonavičius 74
Kęstutis Zapkus 79
Tikintysis lietuvis okupuotoje Lietuvoje — K. Pugevičius 86
Eilėraščiai — J. Malerytė 90
ATVIRAI: Mano kelelis į ateitininkiją — M. Sumantas 92
Jeigu jaunimas yra mūsų tautos ateitis — N. Balčiūnienė 93
STUDENTAI: Ne pasakos — S. Kubilius 94
ATŽALOS: Susitikimas su *Ateitim* 96
Įspūdžiai iš kalakursų 99
KNYGOS: Telšių vyskupijos bažnyčios — J. Dainauskas 100
Julien Green (tęsinys) — A. Grauslys 103
VEIKLA 106
TRUMPAI 110
KREIVOS ŠYPSENOS 112

Šį numerį redagavo R. Sidrienė. Išdėstė R. Sidrienė, K. Trimakas ir J. Kuprys. Nuotraukos: A. Grigaičio (viršelis, A. Zailskaitės (77), J. Gambone (79, 80, 81, 82, 83, 84, 85), K. Trimako (90), R. Musonytės (93, 96, 97, 98, 99, 109, 110), H. Šatinsko (106), A. Gulbinsko (108), M. Sungailos (111). Iliustracijos: Nežinomo lietuvio, menininko, kalėjusio Sibire (86, 88, 89), R. Valiulytė (95), G. Reinytė (112).

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.

Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.

Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Daiva Markelytė, dr. Linas Sidrys, Grasilda Reinytė ir Linas Palubinskas.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė dail. A. Korsakaitės-Sutkuvienės.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS (USPS 935-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1981 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

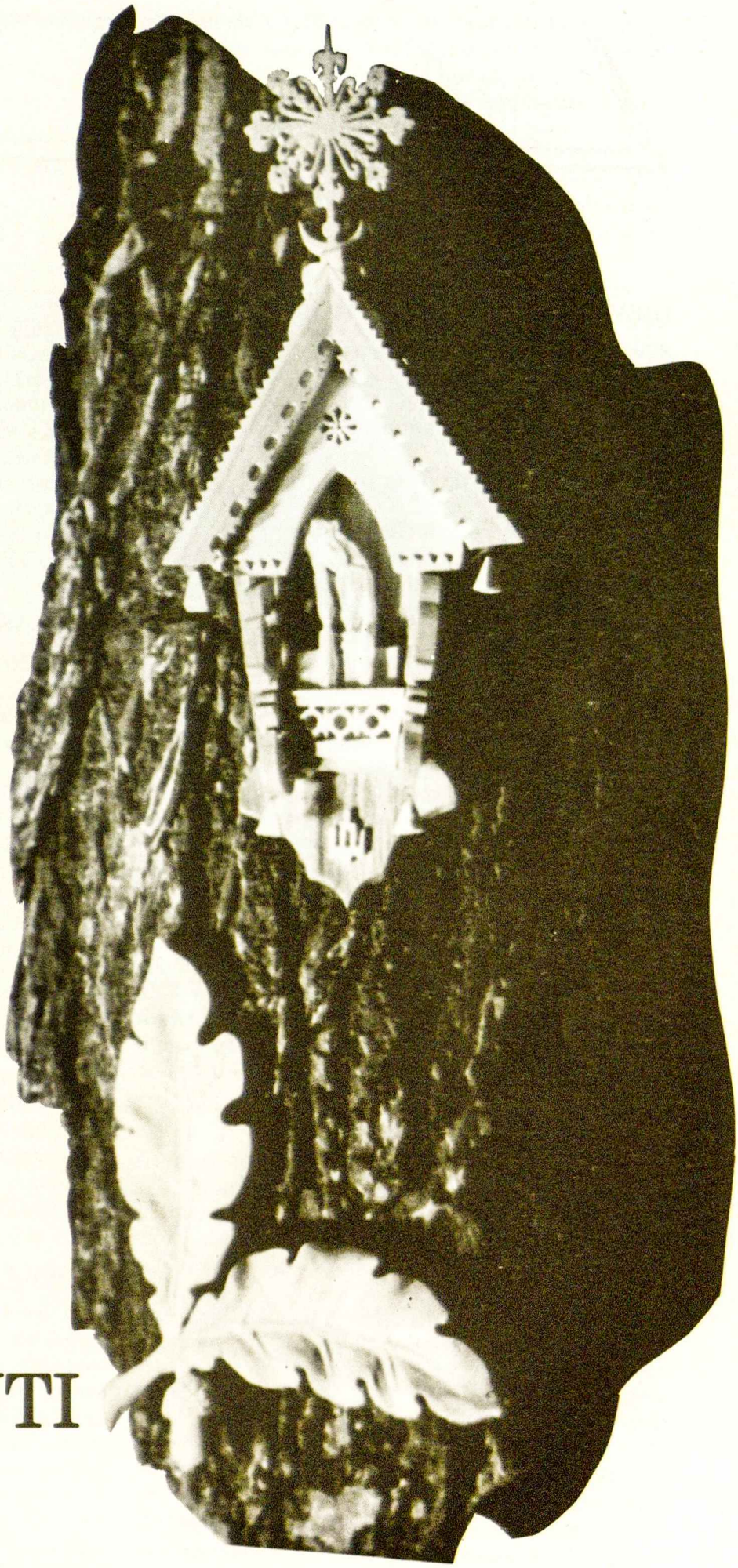

VISA ATNAUJINTI KRISTUJE

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARIJAMPOLĖS
BIBLIOTEKA

antai...

DIEVAS: Turtingas gailiaširdingumu

Savimeilė užstoja Dievą. Tik vis labiau atsisakant savanaudiškumo, vis labiau atrandamas Didysis — Tu. Ir tik vis labiau atsiveriančiam savo dvasiniam skurdui pasireiškia gailestingumo ir dvasinio gėrio Perteklius.

Koks mūsų stovis, toks mūsų atvirumas. Kaip atviri būsim, taip priimsim Evangeliją — Kristaus skelbiamą ir vykdomą Jo Tėvo gailestingumą.

Naujoji popiežiaus Jono Pauliaus II enciklika *Dives in misericordia* yra tikras Evangelijos žodinis aidas. Bet ir ją galima priimti arba kaip Kristaus Bendrijos vadovo laišką apie *Turtingąjį gailašir-dingumu*,... arba vos tik kaip dar vieną encikliką lotynišku pavadinimu.

Neatrodo, kad popiežius šioj enciklikoj tuščiažodžiautų. Šis jo paties parašytas laiškas plėtoja temą, pradėtą jo pirmojoje enciklikoje apie žmonijos Išganytoją.

Žmogus — didingas. Jo didybė — iš Dievo. Net žmogui puolus į blogį, jo didingumas grąžinamas Dievo ypatingu atsikreipimu į jį. Jėzuje Kristuje, jo kryžiaus aukoje ir prisikėlime apsireiškia Dievo gailestingumas, kurį žmogus priima atsivertimu. Palaidūno sūnaus istorija kartojasi: Tėvas džiaugiasi galutinai sugrįžusiu, nors kadais paklydusiu sūnumi.

Dievo gailestingumas šiuo metu liejasi per Kristaus Bendriją, kurioje esame. Patys jo patyrę, jį turime apreikšti kitiems. Taip atrandamas, priimamas ir apreiškiamas dieviškasis Gailiaširdingumo Perteklius.

AMERIKA: Ne „tirpdąs katilas"

„Daugelį metų mes vadovavomės sąvoka, aptariančia (amerikiečių — K.T.) tautą ‚sutirpdančiu katilu'. Šios metaforos aiški prasmė argumentavo, jog tautos ir kultūros turi maišytis, kad po ilgesnio ar trumpesnio laiko Amerika taptų suvienodinta". Nors „patraukliai skambanti", „tokia ateitis turėtų — netgi privalėtų — Amerikai neatsitikti" — taip savo pareiškime tvirtina JAV vyskupų komisija socialiniam vystymuisi ir pasaulio taikai. Ji tęsia: „Visos etninės grupės yra dalis Amerikos gyvenimo pagrindinės srovės ir todėl bet koks bandymas jas nuo buvimo pastangų atbaidyti ar atmesti yra nepriimtinas sugrįžimas į čiabuviškumą ar etnocentriškumą... Parapijos neturi bijoti būti tiek kultūrinio, tiek dvasinio įkvėpimo centrais, derinančiais žmonių papročius bei tradicijas šiuolaikiniam evangelijos mokymui... Vadovaujančios pozicijos Bažnyčios gyvenime turėtų būti pasiekiamos kiekvienam — iš bet kurios etniškos kilmės..."

Gera, kad pagaliau ir Amerikos katalikų hierarchiją paveikė šis žmoniškas ir krikščioniškas nusistatymas, kurio dvasioje visų tautų imigrantai turėjo būti pasitikti jau prieš du šimtus metų. Jei toks nusistatymas būtų visą laiką klestėjęs, lietuviškos parapijos būtų sulaukusios didesnės paramos, kai kur jas aptarnaujantieji būtų parodę didesnio dėmesio teisėtoms tikinčiųjų tautinėms aspiracijoms, pagaliau — ir pačioj JAV hierarchijoj jau būtume turėję gal ne vieną lietuvių kilmės, lietuviškai kalbantį, lietuvių pastoracija besirūpinantį vyskupą.

MOKSLAS IR RELIGIJA: Neprieštarauja

1980 m. Nobelio premijos dvylika laureatų iš fizikos, ekonomijos, griežtųjų mokslų ir medicinos po prieškalėdinės audiencijos su popiežium Jonu Paulium II viešai raštu pareiškė: „Mes įsitikinę, kad mokslininkas turi turėti aiškią moralinę nuovoką. Mes norime sulaužyti mokslo ir religijos tradicinį atsiskyrimą ir kartais net priešiškumą... Mes pripažįstam, kad Katalikų Bažnyčia yra išskirtinai vienintelėj padėty parūpinti moralines gaires pasaulio pavyzdžiui".

Įsidėmėtina, kad taip teigia ne apologetai Bažnyčios krintančiam vaidmeniui atstatyti, bet pirmaujantys mokslininkai, kurie nėra linkę į neapgalvotus ar pamaldžiai skambančius išsišokimus. Taip pat prisimintina, kad religijos—mokslo konflikto šaknys nevisada traukė syvus iš ateizmo. Draudimai ir pasmerkimai Bažnyčios vardu dėl klaidingo ir siauro religijos tiesų interpretavimo yra padarę pakankamai skaudžios žalos, kurią net ir šiais laikais dar tenka atitaisyti (pvz. neseniai paskelbta, jog popiežius išteisins klaidingai pasmerktą Galileo, teigusį žemę sukantis apie saulę).

ŠEIMA: Pagal vyskupų sinodą

1980 m. rugsėjo—spalio mėn. Vatikane popiežiaus sušauktas Pasaulio vyskupų sinodas svarstė šeimos vaidmenį moderniajame pasaulyje. Apsvarstę šeimos padėtį įvairiose šalyse, vyskupai popiežiui perdavė savo pasiūlymus. Kiek žinoma, tie pasiūlymai nepasižymi kuo nors drastiškai nauju. Užbaigdami sinodą, vyskupai išleido pareiškimą krikščionių šeimoms. Ten pakartojamos tradicinės Bažnyčios tiesos, kad vedusieji atlieka nuostabų Dievo planą meilėje dalindamiesi ir perduodami gyvybę, auklėdami vaikus ir padėdami viens kitam tapti šventais. Pabrėžiamas vedybų neišardomumas ir pakartojama Pauliaus VI

enciklikos *Humanae vitae* išvada prieš dirbtinį gimimų kontroliavimą.

SINODAS: Nevisai kolegiškas

Šiame Pasaulio vyskupų sinode dalyvavo 200 su viršum vyskupų iš 90 tautų. Jie pasidalino įvairiopa pastoracine patirtimi ir rūpesčiais.

Deja, kaip šiaip objektyvūs (ne liberalieji, ne kraštutiniai) sinodą stebėjusieji katalikai pažymi, sinodui trūko pilno ir atviro kolegiškumo. Pirma, sinodo stebėtojais buvo pakviesti tik tradicinei Bažnyčios linijai pritariantieji pasauliečiai ir teologai. Toliau vyskupai Vatikano buvo stipriai „paspausti", įtaigoti, kad paremtų *Humanae vitae* encikliką ir kad „pritartų kietam potvarkiui neteikti komunijos išsiskyrusiems ir vėl vedusiems katalikams" (kun. F. X. Murphy, *Los Angeles Times,* 1980 m. lapkričio 4). Visose sesijose dalyvavusio popiežiaus Jono Pauliaus II laikysena nepadėjo atviram vyskupų pokalbiui: jis nepasirodė „simpatišku klausytoju", bet „mokytoju, besiklausiančiu mokinių atsakymų taip, kad galėtų išaiškinti klausimus, apie kuriuose jie buvo susimaišę... Daug vyskupų rodėsi taip paveikti jo buvimo, kad jiems atrodė netinkama jam duoti patarimus" (T. J. Reese, S.J., jėzuitų leidžiamo *America* savaitraščio vienas redaktorių; *America,* 1980 m. gruodžio 20). O šis sinodas šaukiamas neva „patarti" popiežiui. „Popiežiaus baigiamoji kalba vien tik aidi taip vadinamam patariamajam organui (t.y. vyskupų sinodui — K.T.) **netiesioginiai primestas išvadas. Tai, atrodo, patvirtina nuomonę tų, kurie abejoja šio sinodo tikru kolegiškumu" (anglų katalikų savaitraštis *Tablet,* 1980 m. lapkričio 1 d.).**

Pasaulio vyskupų sinodas tik tada galės atlikti savo patariamąją funkciją visos Bažnyčios gerovei, jei galės laisvai, nevaržomai ir be spaudimo dalintis plačia pastoracine patirtimi ir išmintimi. Kol to nebus, jo nauda visiai Kristaus Bendrijai tebus ribota.

IŠEIVIJOJ: Už lituanistikos katedrą

Rūpestis Lietuvių Akademinio Židinio steigimu negesta. Užžiebtas dr. R. Šilbajorio, akcentuotas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės 1978 m. seimo Toronte nutarimu, diskutuotas pasitarimuose ir spaudoj (plačiausios diskusijos spaudoj — *Ateityje,* 1979, 7-8 nr., 224—228 psl.), švysteli toliau, neužgesinamas priešingų argumentų apie dideles išlaidas ir mažą studentų skaičių.

Lituanistikos Instituto Tarybos posėdyje 1980 m. gruodžio 20 d. Chicagoje buvo pasisakyta, kad reikia 1. „iš principo... siekti Lituanistikos Katedros su stipriu tyrimų komponentu" ir 2. „ištirti Pensilvanijos universitetą Katedros steigimo būstinei" (kiti pageidaujami universitetai — Ohio valstybinis ir Illinojaus Chicagoje).

LIETUVIAI: Kengūrų krašte

Dėmesys nukrypsta į Australiją. Neseniai ten vyko Australijos lietuvių dienos Adelaidėje (1980 m. gruodžio 26—31 d.), 30 metų veiklos sukaktį švenčiančios Australijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos septynioliktoji sesija, trisdešimt pirmoji lietuvių sporto šventė... Tuo metu ir vysk. V. Brizgys lankė lietuvių kolonijas tame žemyne.

Ir pačių Australijos lietuvių rūpesčiu paruoštas, V. Baltučio redaguotas, *Pasaulio lietuvio* numeris (1980, 10 nr.), skirtas jų veiklai atvaizduoti... Visa tai rodo, kad tautiečiai kruta tame kengūrų ir koalų kontinente.

KULTŪRA: Ateitininkų dėmesyje

Jau pačiais pirmais žvilgsniais ir žingsniais ateitininkai parodė dėmesį kultūrai. Dovydaitis nustatė ateitininkams gaires „Trijuose pamatiniuose klausimuose": — prieš kultūrą be Dievo, už kultūrą „su Dievu, su Kristaus dvasia" (*Ateitis,* 1911, 1 nr., 12—13 psl.). Tas dėmesys buvo ir toliau grindžiamas, vystomas ir plėtojamas. Pvz. jau antrajame *Ateities* numeryje pasirodė A. (Dovydaičio?) programinis straipsnis „Kultūros problema", toliau ryškinąs ateitininkų pažiūrą į kultūrą: ji ne vien medžiaginė, bet dvasinė, vispusiška, „doriškai — tikėjimiška", kurios alfa ir omega — Kristus. Dėmesys ir rūpestis kultūra buvo toliau vystomas tiek ideologijos aptarimuose (St. Šalkauskis), tiek organizacinėj ateitininkų kultūrinėj veikloj, tiek asmeniniuose ateitininkų kultūriniuose darbuose.

Mūsų kultūriniai uždaviniai paskutiniame dešimtmetyje keliami išeivijos sąlygų fone, pabrėžiant ateitininko, kaip „pavyzdingo ir aktyvaus vartotojo" užduotį (K. Keblys, *Ateitis,* 1 nr., 72 psl. ir 2 nr., 116 psl.) ir iškėlimą sielojimosi kultūra vietoj rūpinimosi duona (Ant. Maceina, „Duonos dialektika: IX Ateitininkijos kongreso išvakarėse, *Draugo* kultūr. priede, 1977 m. rugpiūčio 20).

Mūsų rūpestis kultūra turi rasti žymią vietą svarstybose Jubiliejiniame *Ateities* kongrese.

KONGRESAS: Nė vėjelio ūžtelėjimas

„Didysis darbas laukia ne pačiame kongrese, o jo paruošoje", rašo kun. St. Yla apie ateinantį Jubiliejinį *Ateities* kongresą (Ateitininkų skyriuje *Drauge,* sausio 17).

Svarbiausia paruoša — ne patalpas surasti, bet nutarti, kurios veiklos sritys šiame darbo kongrese svarstytinos, ir tada toms svarstyboms pasiruošti veiklos stebėjimu, vertinimu ir geresnių veiklos gairių ieškojimu, išbandymu.

Visi, kuriems rūpi pagerinti mūsų veiklą, — studentai, moksleiviai ir sendraugiai — turime skubėti siūlyti svarstytinus reikalus. Gi sužinoję, kurie reikalai bus svarstomi, turime stebėti, spręsti ir ieškoti tinkamų kelių, priemonių bei metodų. Visi turime sukrusti jau dabar... Kitaip kongresas bus tik vėjelio ūžtelėjimas.

Kęstutis Trimakas

1981 m. sausio 17—27 d.

KĘSTUTIS TRIMAKAS

MUMS, TAUTAI IR ŽMONIJAI ESANT KRYŽKELĖJE

Organizacinės ar visuomeninės veiklos reikšminguose momentuose reikia gilaus ir plataus žvilgsnio, atskleidžiančio mūsų būties ir istorijos iššaukiamus uždavinius. Mums reikia tokio žvilgsnio, kad būtume motyvuojami visu blaivumu ieškoti praktiškų uždavinių, pilnu sąmoningumu tuos uždavinius pasisavinti ir visom galiom juos įgyvendinti. Mes, ateitininkai, šiandien esame tokiame reikšmingame momente. Minime 70 metų ateitininkijos gyvavimo ir *Ateities* leidimo sukaktį. Netrukus rinksimės Jubiliejiniame *Ateities* kongrese, kuriame svarstysime mūsų ateitininkiškojo gyvenimo, veiklos ir kūrybos reikalus. Mūsų svarstymui, apsisprendimui ir ištesėjimui reikia gilaus ir plataus žvilgsnio, padedančio suvokti mūsų būties bei gyvenamo istorinio laikotarpio iššaukiamus uždavinius. Sekančios mintys tebūna sėkla tokiam žvilgsniui: šiandien visa žmonija, mūsų tauta, pagaliau ir kiekvienas iš mūsų esame kryžkelėje.

Kryžkelėje esame mes patys. Kiekvienam iš mūsų šakojasi keliai: vienas veda į merdėjimą, kitas į pilnesnį gyvenimą. Dera kiekvienam turėti nerimo, kuris vestų į gyvenimo pažangą — kažko tai mūsų gelmėse nenutildomai judančio, jaudinančio, virpančio ir trokštančio, vis neleidžiančio nurimti. Betgi bet koks nerimas be gairių ves tik į iškrypimus ir pasimetimą. Tad svarbu ne tik nerimti, bet ir nerimstant jausti, kuria kryptimi eiti, ką daryti — kas yra tikra ir kas tėra iliuzija...

Tikra tai, kas, teigus viena, nepaneigia kito — kas pilniausiai aprėpia žmogų ir visa kita. Tikra — šalia savęs matyti ir kitus; iliuzija — tik save tepastebėti. Tikra — už kūno pripažinti dvasios gelmę; iliuzija — kūnu tepasitenkinti. Tikra — pripažinti giliausią Dievo tikrovę; iliuzija — daiktų paviršiumi slysti.

Iliuzija — „tik aš"..., „tik kūnas"..., „tik tai, ką matau"... Ji paneigia pilnesnę tikrovę; per ją mes siaurėjame, skaldomės, skiriamės, pasimetam, griauname... Tiesa apima ne „tik mane", bet ir kitus... Ne „tik kūną", bet ir dvasią... Ne „tik tai, ką matau", bet ir Tą, kuris anapus matomų dalykų... Tik pripažinus pilną tikrovę atsiveria galimybės mūsų gelmėse įdiegtam nerimui rasti tiesią kryptį, kuria eidami brėsime, sugyvensime, bendradarbiausime, kursime ir atrasime Kristų... ir Dievą...

Kryžkelėje stovi visa mūsų tauta: būti ar nebūti... Būti savitai gyva ateisiančių epochų tautose ar būti suviršinta sovietų robotų masėje. Tokion kryžkelėn pastatė ją žiaurus likimas. Net tėvynėj tauta lyg ne savo žemėj: nelaisva — nei galvoti, kas tikra; nei daryti, kas tinka. Ji verčiama galvoti ir gyventi iliuzijom: „tik kūnas", „tik kas matoma", „be Dievo"... Argi stebėtina, kad bepasilieka „tik aš", tik sovietų sistemos sukamas belaisvis sraigtelis... Ir čia ne vienas žmogus; čia visa tauta priverstinai ir sistematingai vedama į dvasinį merdėjimą. Tėvynėj esantieji stovi prieš likiminį apsisprendimą — ar pasiduoti merdėjiman stumiančiai sistemai, ar priešintis... Vieni pasiduoda, kiti pasyviai laikosi, tikėdamiesi „kuo nors" išlikti, treti priešinasi...

Mūsų tautos kita, mažesnė dalis išeivijoj taip pat stovi kryžkelėj — būti ar nebūti, išlikti ar pražūti, padėti tautai ar ją išduoti. Išeivijoj esantieji — kaip ir kitur: vienus slegia pragyvenimo rūpesčiai, kitus vilioja prabangos žibučiai. Ne tai bloga, kad jiems rūpi duonos kąsnis ar pastogė. Bloga, jeigu tuose rūpesčiuose tespindi „tik aš", „tik kūnas", „tik tai, ką matau". Ištikimybė sau ir kitiems reikalauja daugiau: atsižvelgti ir į kitus, kurie priešinasi vergovei ir siekia laisvės. Padėti jiems, šaukti už juos, belstis į pasaulio sąžinę, reikalauti pavergtai tautai laisvės. Ir patiems laisvėj naudotis tautos kultūriniu ir kūrybiniu kraičiu ar net, sugebant, jį papildyti.

Mūsų tauta grumiasi kryžkelėje — būti ar nebūti... Akinančiai aiškiai — pavergtoj tėvynėj. Beveik nepastebimai — svetur. Nuo mūsų pastangų priklausys, ar ji bus, ar nebus ateityje ant žemės paviršiaus.

Kryžkelėje stovi visa žmonija. Pasaulis yra virtęs verdančiu katilu. Čia yra taika, čia nėra taikos. Čia bent balsais pripažįstamas Dievas, čia jis skelbiamas „miręs". Čia mes — broliai, čia mes — priešai. Mes — krikščionys, mes — ateistai... Vieni įsikabinę laikomės senų tradicijų, kiti jas nuo savęs plėšom, kaip nudėvėtą apsiaustą... Čia mes kūnu sotūs ir alkanų nematom. Čia „išsilaisvinimo" iš visko šaukiam sau, o kitų laisvės šauksmui liekam apkurtę... Kiekvienas sau ir niekas už kitus?... Žmonija Dievo vienybėj ar žvėrių absurdo teatre. Darnus taikių tautų pasaulis ar atominių bombų nuteriota dykuma...

Pasaulis verda kaip katilas, nes jame grumiasi jėgos — vienos vedinos iliuzijų, kitos apšviestos tiesa. Ir tos grumtynės supurto kiekvieną širdį, o virpesiai, kaip žemės drebėjimo dūžiai, nuaidi iki pat pasaulio pakraščių. Žmonija yra kryžkelėje... Ir kiekvienas mūsų esam jos dalis.

„Tik aš" vienas su visom savo iliuzijom tegaliu izoliuotis, skirtis, pasimesti, griauti. Merdėčiau be kitų, be tautos, be Dievo. Išduočiau tautą, išdavęs save, išdavęs Dievą. Merdėčiau... Bet mes esame reikšmingame momente. *Ateities* ir ateitininkijos sukaktis akcentuoja mūsų pačių būties ir istorinio laikotarpio uždavinius. Atveriame akis tiems uždaviniams. Pirma — uždaviniams nerimstančio žmogaus, kuris, stovėdamas kryžkelėje, apsisprendžia ne merdėti, bet siekti žmogiškos pilnatvės Kristuje... Paskui atkreipiame dėmesį į mūsų uždavinius savajai tautai, kuri prievartaujama žlugti, bet siekia laisvės būti. Negalime jos išduoti. Sieksime visom pastangom jai padėti... Ir visa žmonija stovi kryžkelėje. Kiekvienas iš mūsų — jos dalis. Mūsų uždavinys — savo kampą išlaikyti ir padaryti jį džiugia ir draugiška vieta gyventi sau ir kitiems. Esam ateitininkai. Jau apsisprendėm gyventi ir veikti „ne tik sau", bet Kristui, o per Jį — kitiems, tautai ir Dievui. Bet tas apsisprendimas nuolat turi būti atnaujinamas. Nėra geresnio laiko jį pilnu sąmoningumu atnaujinti, kaip dabar jubiliejiniuose ateitininkų sąjūdžio ir *Ateities* metuose. Ir būtina tą atnaujintą apsisprendimą toliau plėtoti, gaivinti. O to pasiryžimo vedini, privalome ieškoti, klausti ir sau atsakyti: kokie yra konkretūs mūsų asmeninio gyvenimo, veiklos ir kūrybos uždaviniai... Atsakymai palaipsniui mums turi aiškėti... Suburtose gretose Jubiliejiniame *Ateities* kongrese tie uždaviniai turės būti toliau išryškinami. Uždavinius vis aiškiau atrasdami, juos turime įgyvendinti.

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS

ŠEIMOS SAMPRATOS RAIDA ŠVENTAJAME RAŠTE

1. Skirtingi periodai

Kalbėti apie šeimą Šv. Rašte yra svarstyti labai plačios apimties dalyką. Tai yra beveik tas pat, ką svarstyti šeimos klausimą žmonijos istorijoje. Mat Šv. Rašto knygos yra parašytos skirtinguose ne tik šimtmečiuose, bet ir tūkstantmečiuose ir atstovauja skirtingiems požiūriams į šeimą. Tai turėdami prieš akis, mes norime į šią temą žvelgti atskirais periodais.

Visų pirma mes turime pastebėti patį pirmąjį požiūrį į šeimą, kuris yra išreikštas pirmuosiuose Pradžios knygos puslapiuose. Ten šeima yra suprantama kaip vyro ir žmonos tarpusavės draugystės ir pokalbio institucija.

Toliau iš eilės reikia atkreipti dėmesį į patriarchinę šeimą. Patriarchiniu laikotarpiu yra vadinami tie S. T. epizodai, kurie prasideda Abraomu ir baigiasi Egipto Juozapu. Patriarchinė šeima turi palikusi būdingus savo šeimos bruožus. Ji yra ryškios tėvo pirmenybės šeima.

Kaip atsvarą šiai šeimos kultūrai turėsime trumpai apžvelgti motinos teisės šeimą, kuri paprastai yra vadinama matriarchine kultūra. Ji daugely atvejų yra net senesnė už patriarchinę šeimą ir yra būdinga motinos ir pirmenybe šeimoje. Vyras arba vyrai šioje šeimoje vaidina tik labiau atsitiktinį ar, geriausiu atveju, šalutinį vaidmenį. Šitokios sampratos šeima Sen. Testamente formaliai nėra atstovaujama. Tačiau ji yra dariusi įvairių įtakų Sen. Testamento šeimai.

Toliau sustosime prie Mozės sukurtos šeimos sąrangos. Ji yra sudariusi pagrindą žydų tautos šeimai. Ji yra vieno vyro ir vienos moters šeima su stipriu nukrypimu į vyro pirmenybę šeimoje.

Toliau mes norėsime atskirai sustoti prie dviejų S.T. knygų, kurios turi tiesioginio dėmesio šeimai. Tai yra „Giesmių giesmės" poema su labai stipriai išryškintu erotiniu momentu ir Ozeėjo pranašystė, kuri labai dramatiškai vaizduoja šeimos krizę žydų tautoje po valstybės pasidalinimo.

Pabaigoje trumpai sustosime prie evangelijos šeimos sampratos. Į ją mes pažvelgsime kaip į ankstesnės raidos išdavą. Evangelijos šeima yra ne tik išlyginimas vyro ir moters santykių, bet ir didesnis išryškinimas asmenybės pačioje šeimoje.

Tokios yra sritys, kurias norime apžvelgti šiame straipsnyje.

Apie rojaus šeimos sampratą nėra ko daug pasakyti. Ji mums yra pažįstama ne tik kaip kūninė, bet ir kaip dorinė bei psichologinė sąranga. Gilesnė šios šeimos sampratos reikšmė mums bus aiškesnė, kai būsime perėję visą jo raidą.

2. Patriarchų šeima

Šiek tiek daugiau reikia sustoti prie patriarchų šeimos. Joje vyro ir žmonos lygybė šeimoje buvo stipriai pasvirusi vyro pusėn. Taip jau pats Abraomas turėjo kitą žmoną šalia Saros. Jis, Sarai pritariant, turėjo lytinius santykius su jos tarnaite. Tačiau šie santykiai toje kultūroje nebuvo laikomi palaimingi. Mat jie neturėjo tos religinės palaimos, kuria buvo pažymėtas Abraomas ir kurią jis turėjo perduoti savo palikuonims. Kaip žinome, vėliau Sara susilaukė sūnaus, kuris buvo šeimos tradicijos tęsėjas. Būdingiausia vyro persvara yra Jokūbo šeimoje. Jis formaliai buvo vedęs dvi seseris: Rachelę ir Leahą.

Reikia prisiminti ir nepraleisti iš akių, kad patriarchų šeima buvo tampriai susijusi su religija. Ši šeima, jei taip galima išsireikšti, buvo kartu ir bažnyčia. Religija šioje visuomenėje buvo atstovaujama

tėvo. Religinė palaima buvo tėvo perduodama vyriausiam sūnui, tuo jį padarant tolimesniu jos atstovu. Į tai buvo žiūrima labai rimtai, kaip tai matome Jokūbo ir Ezavo konflikte dėl šio palaiminimo. Moters vaidmuo šioje sąrangoje nebuvo bereikšmis, tačiau veikė tiek, kiek ji asmeniškai įstengė turėti įtakos arba vyrui, arba vaikams. Sara pvz. privertė Abraomą pašalinti iš namų tarnaitę su jos vaiku, o Rebeka, Izaoko žmona, sukurstė jaunesnį sūnų išgauti iš tėvo religinės šeimos misijos atstovavimą.

3.
Matriarchinė šeima

Kad labiau įvertintume šeimos sampratos raidą Sen. Testamente, kontrasto dėlei, sustokime trumpai prie matriarchinės šeimos. Šios šeimos santvarką atkasė ypač du mokslininkai: J. J. Bachofen ir Wilhelm Schmidt. Tai yra ilgaamžė kultūra, vadovavusi šeimos sampratai įvairiuose pasaulio kraštuose. Ji daugely atvejų yra senesnė už patriarchinę kultūrą, bet vėliau šios pastarosios buvo nustelbta.

Jos būdingi bruožai yra šie. Šeimos galva yra moteris. Šią pirmenybę ji yra įgijusi tuo būdu, kad ji buvo pirminio žemės ūkio arba daržo kūrėja ir savininkė. Vyras šioje šeimoje yra daugiau svečias. Šeimoje pagrindinesnį vaidmenį už žmonos vyrą vaidina jos brolis. Šios šeimos sapratos dėka moteris pasidarė miesto ir valstybės kūrėja. Vyras šioje šeimoje kartais įgyja visuomeninės reikšmės. Taip Europos tautų pogrindyje yra pilna pasakų apie bernelį, išėjusį vandravoti po pasaulį, kuris atvykęs į kurį miestą, nei iš šio, nei iš to išrenkamas karaliumi, pasidaręs karalaitės vyru. Tai yra moteriškos teisės visuomenės ryškus palikimas. Vėlesnėje ūkininkiškoje visuomenėje nepilnateisis vyras yra moters vadinamas „žiemos svečiu“. Apie „žiemos svečią“ sutinkama pasakų Normanų tradicijoje. Šitokio nepilnaprasmio vyro pėdsakų sutinkama ir lietuviškose laumių pasakose. Suprantama, kad šitoks vyras šeimoje ne visada turi būti tas pat asmuo.

Moteriškos teisės kultūros pažinimas sudaro galimybę suprasti, kodėl kai kurių Graikijos miestų kūrėjos yra moterys, kurios vėliau yra išvirtusios deivėmis, pvz. Atėnė. Iš šios kultūros yra išlikusios ir moterys kunigės, vaidilutės. Nėra ko norėti, kad ši kultūra būtų išlaikiusi Dievo Tėvo sąvoka. Joje dievybė yra Motina Žemė.

Moteriškos teisės visuomenė yra pergyvenusi labai ilgą ir sudėtingą istoriją, į kurią mes čia negalime leistis. Kaip reakcija prieš šią kultūrą kilo slapti vyrų sambūriai, kurie yra išlikę dvylikos brolių, juodvarniais lakstančių ar plėšikų sambūriuose. Kita šios šeimynės kultūros forma buvo vyras samdinys, ypač toje fazėje, kai žemės ūkis darėsi platesnis.

Moteriškos teisės kultūros pažinimas padeda mums suprasti, kodėl Mozės įstatymas buvo radikaliai priešingas vedyboms su vietiniais Palestinos gyventojais, kurie turėjo daugiau ar mažiau motinos teisės kultūros bruožų. Priežastys ypač buvo dvi: viena, kad ši sąranga savo religijoje neturėjo Dievo Tėvo sąvokos, ir antra, jos šeimos samprata ateiviams atrodė paprastas ištvirkavimas. Tokiu ji paprastai yra ir vadinama. Taip pvz. žinoma, kad Mozės žvalgai, pasiųsti į Jėriką ištirti to krašto sąlygų, kaip sakoma, buvo priimti jiems palankios ištvirkėlės.

4.
Šeimos Mozės samprata sąrangoje

Nelengva tiksliai pasakyti, kuo skyrėsi Mozės sąrangos šeima nuo patriarchinės šeimos. Jų skirtumas greičiau yra tik laipsniškas. Mozės sąrangoje vyro ir žmonos teisės yra labiau išlygintos. Vienas skirtumas tačiau yra aiškus. Jeigu patriarchinė šeima buvo kartu ir religinė institucija, tai Mozės šeima to bruožo jau neturi. Mozės šeima nėra religinio paveldėjimo atstovė. Mozė ne savo vaikams palieka tolimesnį šios religijos tracijos atstovavimą. Jis jų, berods, ir neturėjo. Vietoj to, šioje sąrangoje atsiranda kuniginė funkcija, kurią tęsia jo brolio Arono vaikai (pal. Išėjimo kn. 21, 1). O vėliau, atvykus Palestinon, yra sukuriama kunigiška giminė ant Levio vaikų paveldėjimo pagrindo (Skaitlių kn., 3, 6).

Dievas Mozės sąrangoje pradeda santykiauti ne su šeima, bet su tauta. Dešimt Dievo įsakymų yra kartu ir tautos gimimo momentas. Dievas, nors ir per Mozę, bet kreipiasi į kiekvieną žmogų asmeniškai ir laukia jo atsakymo (pal. R. A. F. Mackenzie, S.J., „Faith and

„Mozės sąrangoje vyro ir žmonos teisės yra labiau išlygintos. Vienas skirtumas tačiau yra aiškus. Jeigu patriarchinė šeima buvo kartu ir religinė institucija, tai Mozės šeima to bruožo jau neturi“.

„Mums kyla klausimas, ar į šią poemą mes neturime žiūrėti kaip į moters vaidmens išryškinimą Sen. Testamento kultūroje, kuri savo kilme yra ryškiai vyriškos teisės".

History in the Old Testament", univ. of Minnesota press, 1963 m. 93 psl.). Čia prasideda tas „Tu ir aš" santykis su Dievu kiekvieno žmogaus, kuriuo taip didžiuojasi žydiška teologija iki šiai dienai (Pal. Martin Buber „I and Thou", 1958 m., Scribners and Sons).

Kad santykis tarp vyro ir žmonos Mozės sąrangoje yra labiau išlygintas negu patriarchinėje šeimoje, tai liudija bausmės lygumas tiek vyrui, tiek moteriai už paleistuvavimą. „Jei kas paleistuvautų su kito moterimi, svetimoteriautų su savo artimo žmona, abu ir svetimoteris ir svetimoterė bus užmušami" (Kunigų kn., 20, 10).

Skyrybos šioje sąrangoje buvo leidžiamos vyro iniciatyva. „Jei žmogus vestų žmoną ir su ja gyventų, o ji neturėtų jo akyse malonės dėl kurio nors biaurumo, jis parašys atsiskyrimo raštą, duos jai į rankas ir paleis ją iš savo namų" (Pakartoto Įst. Kn. 24, 1).

Verta atkreipti dėmesį tai, kad beveik tais pačiais žodžiais žmonos paleidimas yra aptariamas Egipto dokumentuose tarp 9—6 šimtmečio prieš Kristų ir Ugaritų bibliotekos užrašuose 13 šimtmety prieš Kristų (Pal. „Abraham in History and Tradition," Jon Van Seters, Yale univ. press 1975 m., 76 psl.).

Mozės įstatymo leidėjas pramatė, kad vyras nesitenkins viena žmona, dėl to jis paskelbė potvarkį, nustatantį skirtingas paveldėjimo teises vienos ir kitos žmonos vaikams. „Jei kas turėtų dvi moteris, vieną mylimą, antrą nemylimą ir juodviem iš jo pagimdžiusios vaikų, nemylimosios sūnus būtų pirmgimis... (Pak. 21, 15).

Dėmesys vedybinei laimei Mozės sąrangoje buvo labai suprantamas ir pastatytas net aukščiau už visuomenines pareigas. , Žmogus, ką tik vedęs žmoną, neis į karą ir nebus jam pavestos jokios pareigos; jis pasiliks be kaltės savo namuose, kad vienus metus linksmintųsi su savo žmona" (Pak. 24, 5).

Reikia manyti, kad Mozės sąrangoje vyro ir moters santykiai darėsi vis labiau išlyginti. Tai ypač vaizduoja Samsono tėvų šeima. Skaitome, kaip jo motina susilaukia angelo vizito, kuris žada panaikinti jos nevaisingumą. Ji į šiuos pokalbius su Dievo pasiuntiniu įjungia ir savo vyrą (Teisėjų kn. 13, 1-25).

Iš kitos pusės, yra duomenų, kad šioje visuomenėje bent teisėjų ir karalių laikais žmonos įtaka šeimoje buvo sumažėjusi, o vyro besaikiškai padidėjusi. Tai liudija teisėjo Gedeono šeima, apie kurią sakoma, kad joje buvo septyniasdešimt vaikų iš daugelio žmonų (Teisėjų kn. 8 persk.)

5.

Giesmių giesmės knyga

Visai naują ir savitą reiškinį Sen. Testamento šeimos istorijoje sudaro Giesmių Giesmės knyga. Tai yra dviejų mylimųjų dialogo poema. Tai yra grožinis kūrinys, o ne istorinė knyga. Tačiau ji liudija naujų nuotaikų atsiradimą Sen. Testamento šeimos sampratoje. Kalbiniai kritikai po paskutinių tyrinėjimų sutinka, kad ji buvo parašyta Saliamono laikais.

Giesmių Giesmė yra įvairiai aiškinama. Vieni jo je mato paprastą erotinio momento išryškinimą. Kiti į mylimojo ir mylimosios dialogą žiūri kaip į Dievo meilę išrinktajai tautai. Krikščionys tai perkelia į Išganytojo meilę Bažnyčiai. Daugelis labai šaunių Sulamitės apibūdinimų yra priskiriama Marijai ir ta prasme yra naudojami katalikiškoje liturgijoje. Rytų kultūrų literatūrų žinovai šioje poemoje mato sekimą vienos Sumerų poemos. Ji vaizduojančios dievo Tamūzo nužengimą į pomirtines buveines ir kaip jo mylimoji deivė Astarte ieškojo savo mylimojo ir išgelbsti jį iš mirties. Panaši istorija yra žinoma ir apie finkiečių dievą Balį ir jo deivę Anetą.

Mes galime palikti nuošaliai šias teorijas ir pasilikti tik prie šeiminės šios poemos prasmės, nes mūsų tema yra ne Dievo ir žmogaus santykiai Šv. Rašte, bet šeimos santykiai.

Mums kyla klausimas, ar į šią poemą mes neturime žiūrėti kaip į moters vaidmens išryškinimą Sen. Testamento kultūroje, kuri savo kilme yra ryškiai vyriškos teisės. Kitaip sakant, ar čia nėra moters teisės kultūros įsibrovimas ar įsijungimas į išganymo sąrangą? Giesmių Giesmėje mylimosios iniciatyva yra ryškesnė negu mylimojo. Moteriškos teisės kultūros būdingų bruožų šioje poemoje yra keletas. Kad tai mums labiau paaiškėtų, paimkime vieną posmą, kurį Sulamitė sako savo mylimajam:

Kas man duos, kad tu būtumei mano brolis,
Kuris žindo mano motinos krūtis,
Kad rasčiau tave lauke ir bučiuočiau tave
Ir jau niekas neniekintų manęs.
Aš pagaučiau tave ir vesčiaus į mano motinos namus.
Tenai tu mokytumei mane
O aš tau duočiau taurę kvepiančio vyno. (8, 1-2).

Šiame posme galima įžvelgti bent keturias priežastis, kurios skatina manyti, kad mes čia turime reikalo su moteriškos teisės visuomenės įsiliejimu į Sen. Testamento kultūrą.

„Tiek literatūrinių, tiek kultūros istorijos ir religijos istorijos požiūriu Ozėjo knyga yra tikras šedevras“.

1. Mylimasis čia yra vadinamas broliu, o žinome iš moteriškos teisės kultūros studijų, kad brolis toje kultūroje reiškė daugiau negu vyras, nes vyras buvo tik praeinantis svečias.

2. Moteris čia peršasi vyrui, o ne vyras moteriai. Tai yra taip pat ryškus moteriškos šeimos sampratos bruožas. Žinant, kad moteriška šeimos samprata žydų visuomenėje buvo laikoma tiesiog ištvirkavimu, suprantama yra Sulamitės viltis, kad jau dabar niekas jos neniekins.

3. Namai, į kuriuos ji kviečia sužadėtinį, yra jos motinos namai, o ne jos ar jo tėvo namai. „Motinos namai“ šiandien yra pasidariusi etnologinė sąvoka, svarstoma tarptautiniuose etnologų kongresuose. Ir daug kam atrodys keista, kad šių namų sąvoka yra jungiama su karo pradžia žmonijoje. Taip pvz. praėjusiame tarptautiniame antropologiniame ir etnologiniame kongrese Čikagoje 1973 m. buvo šitokio pavadinimo paskaita: Migration, External Warfare and Matrilocal Residence... by William T. Divalo).

Ir

4. Sulamitė pažada būti sužadėtinio mokine: „Tenai tu mokysi mane“. Galima suprasti, kad ji prižada persiimti jo kultūra ir jo religija.

Tai skatina manyti, kad mes čia turime reikalo su dviejų labai skirtingų šeiminių kultūrų sinteze. Kaip žinome iš istorinių Sen. Testamento knygų. Saliamonas suėjo į sąlytį su vietinės visuomenės moterimis, kas anksčiau buvo laikoma nusikaltimu. Už tai Saliamonas labai gero vardo Sen. Testamento tradicijoje neturi.

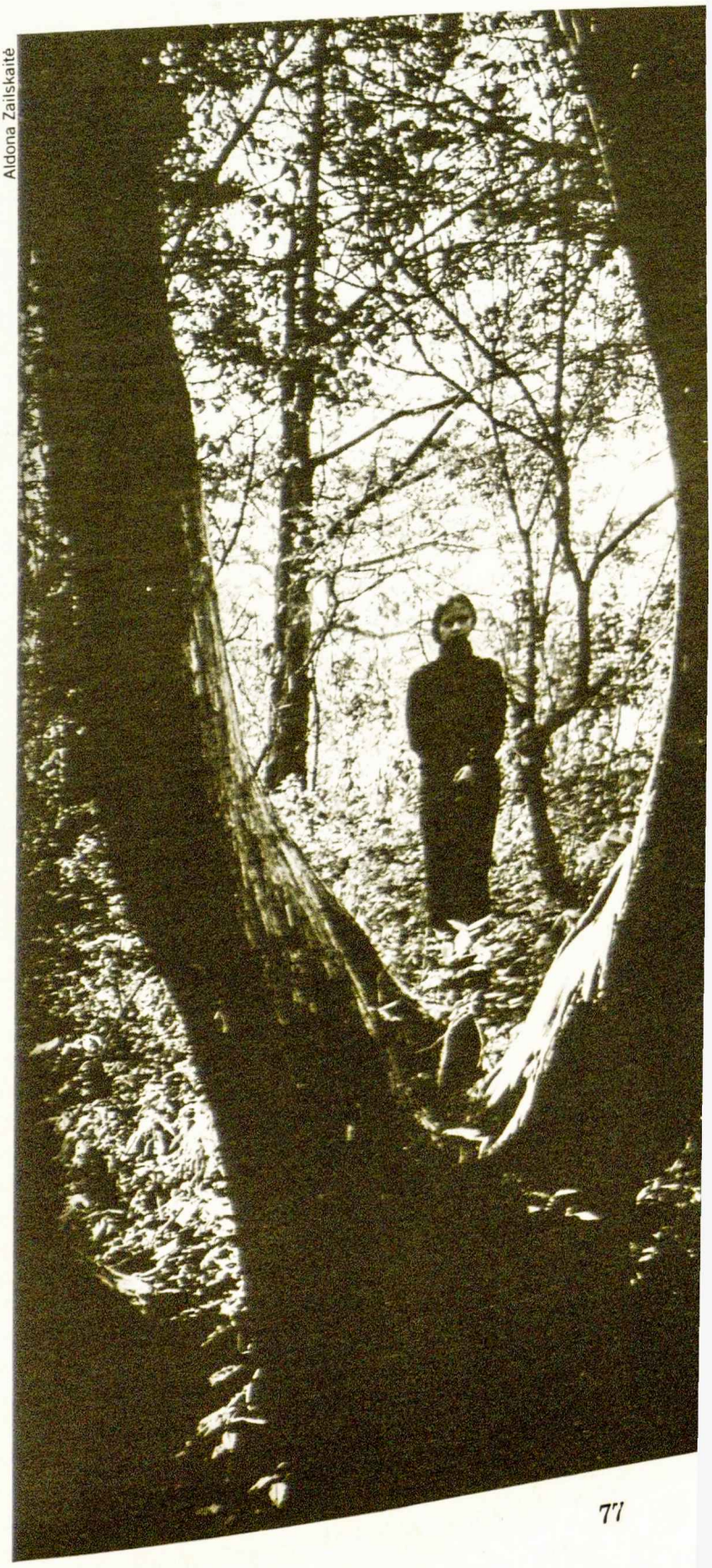

Aldona Zailskaitė

77

6.

Pranašo Ozejo knyga

Vyriškos ir moteriškos kultūrų derinimo raidą toliau liudija labai įdomi šiuo atžvilgiu pranašo Ozejo knyga. Ji mums parodo, kas pasidarė Sen. Testamento visuomenėje, kai ji pradėjo sueiti į sąlytį su motjeriškos teisės visuomenėmis ir kokia buvo į tai pranašo Ozejo reakcija. Artimesnis sąlytis su moteriškos teisės visuomenėje, kai ji pradėjo sueiti į sąlytį su moteriš- šeima pasidarė labiau išbalansuota vyro ir žmonos šeima. Tačiau, iš kitos pusės, tai sukėlė didelę dorinę ir religinę krizę.

Vargu ar galima vaizduotis ar norėti vaizdingesnio ir dramatiškesnio tos situacijos pavaizdavimo, negu jis yra padarytas Ozejo knygoje. Taip

„Ši šeimos samprata, nors neneigdama erotinio momento, tačiau rodo į asmens vertę... Asmuo yra daugiau negu vyras ir žmona“.

štai pranašas pasakoja apie save, kad Dievas liepė jam vesti ištvirkėlę, kad ji pagimdytų ištvirkėlės vaikų. Ji pagimdė sūnų, ir jis, Dievui liepiant, jį pavadino Izraeliu. Po to, ji pagimdė dukterį, kurią Dievas liepė pavadinti vardu „Be pasigailėjimo“, nes Dievas nesigailės Izraelio. Kai ji pagimdė dar vieną sūnų, Dievas liepė jį pavadinti „Ne mano tauta“. Siais gimdymais pranašas nori pavaizduoti, kas darėsi visuomenėje, kai joje pradėjo reikštis tokios šeimos sampratos įtaka, kuri buvo įprasta vadinti ištvirkavimu. Iš tolimesnių šios knygos aprašymų matyti, kad tauta pradėjo garbinti finikiečių dievą Balį. Bet įdomiausia yra šios dramos išeitis. Dievas pranašui šako: „Aš... pasigailėsiu tos, kuri vadinama ‚Be pasigailėjimo‘ ir sakysiu ‚Ne mano tautai‘ tu mano tauta, o ji sakys: Tu mano Dievas“ (2, 23-24).

Tiek literatūriniu, tiek kultūros istorijos ir religijos istorijos požiūriu Ozejo knyga yra tikras šedevras. Vargiai ar įspūdingiau galima pavaizduoti išganančią ir nuodėmes atleidžiančią Dievo veiklą. Iš kitos pusės tai yra gyvas pavaizdavimas tautinių konfliktų tragikos, kuri paskui save neša kultūrinių ir religinių vertybių praradimą, bet kartu ir tolimos distancijos palaimą. Mūsų studijuojamu klausimu ji liudija šeiminių santvarkų susikirtimą, kuris, nepaisant draudimo, vedė prie vyro ir žmonos pusiausvyros atstatymo žydų tautoje. Šio proceso dėka Sen. Testamento visuomenėje išnyko pertemptas vyro primatas ir buvo apginta moters teisė. Tai taip pat įvyko Dievo valia, nes kaip sakoma, pranašui buvo įsakyta vesti vad. ištvirkėlę.

Daug blogybių reikėjo nugalėti, kad būtų sukurta visuomenė, kurioje galėtų gimti Dievo Sūnus. Šios šeimos jau gražų išlygintą vaizdą pateikia pranašas III Izaijas po Babilonijos nelaisvės. Izaijo raštai yra būdingi pagarba miesto kultūrai. Dėl to Jeruzalei jis sako: „Ir susituoks (tavyje) jaunulis su mergele, ir gyvens tavyje tavo vaikai, ir džiaugsis sužadėtinis su sužadėtine ir tavimi džiaugsis tavo Dievas“ (Izaijas 62,5).

7.

Šeima Naujajame Testamente

Pagaliau prieiname prie Evangelijos šeimos. Evangelijose šeima yra šešėlyje. Kristus yra nevedęs. Apie apaštalų šeimas nieko negirdėti. Būdingas šiuo atveju yra Jėzaus išsireiškimas „geriau nevesti“ liudija tam tikrą mažesnį dėmesį šeimai. Bet į tai reikia žiūrėti kitų Jėzaus pareiškimų šviesoje. Pats Kristus, kaip Dievo sūnus, save pristato, kaip sužadėtinį su žmonija. Tai liudija daugybė Kristaus palyginimų, kuriuose jis savo skelbiamą tiesą vaizduoja pasigaudamas vestuvinių įvaizdžių.

Tai liudija bent vieną dalyką, būtent, kad šeima yra natūrali ir dėl to dora žmogaus gyvenimo apraiška. Pats Jėzaus natūralus gimimas šeimoje labai daug sako šia kryptimi. Moteriškos teisės visuomenės įnašas patriarchinei šeimai prisidėjo prie išugdymo žydų tautoje tokios motinos, kuri buvo pilna didelės, net dangų siekiančios iniciatyvos, kai ji davė savo sutikimą Angelui, kad iš jos gimtų pasaulio gelbėtojas. Atkreipkime dėmesį į tai, kad angelas neatsiklausė Juozapo, Marijos sužadėtinio, ir tuo būdu sudarė jam labai nepatogią situaciją, ar jis sutiktų, kad jo žmona — sužadėtinė pagimdytų Dievo Sūnų. Jis atsiklausė tik Marijos. Bažnyčia, talkindama Marijai šiuos Giesmių Giesmės žodžius: „Ateik, sužadėtine, iš Libano“, atrodo formaliai pripažįsta moteriškos teisės visuomenės įnašą Marijos susiformavimui.

Giliau įsimąstant į Evangelijos šeimą, gal būt reiktų pastebėti, kad ši šeimos samprata, nors neneigdama erotinio momento, tačiau rodo į asmens vertę. Vyras ir žmona, turėdami teisę vienas į kito kūną, tačiau vis labiau turi pereiti į vienas kito vertinimą kaip asmens. Asmuo yra daugiau negu vyras ir žmona. Šio skirtumo nereiktų mažai maišyti ypač vyresnio amžiaus žmonių tarpe. Iš įpročio vedusieji žmonės yra linkę vienas į kitą žiūrėti tokių tamprių santykių požiūriu, kokie yra lytiniai santykiai. Vedusieji yra ne tik biologinė vienybė, bet ir skirtingi asmenys. Atkreipimas daugiau dėmesio į tai prisidėtų prie vyresnio amžiaus vedusiųjų tarpusavio susipratimo.

Baigdami grįžkime prie pirmųjų Sen. Testamento puslapių, kur moteris yra kitas asmuo, su kuriuo vyras turėtų pokalbį.

Prieš metus laiko prof. Rubšys L.K.M.A. suvažiavime buvo paklaustas, kas taip vertingo yra tame Sen. Testamento pasakojime apie moters sukūrimą. Jis atsakė, kad vertingiausia pamoka, kurią mes iš šio pasakojimo turime, yra ta, kad moteris nėra nei deivė, nei vergė.

Iš šių svarstymų galėjo paaiškėti, kad šie abu pavojai yra reali grėsmė moteriai žmonijos kultūros istorijoje. Vienoje kultūroje ji išvirsta deive, bet po to ir, gal būt kaip tik dėl to, kitur ji pasidaro verge. Bet tikroji jos prasmė yra būti vyro drauge.

Jerry Gambone

KĘSTUTIS ZAPKUS

„Tapyba, kaipo veikimas, yra sudėtingas žaidimas, kurį žaidžiu kasdien — pasišventusiai. Aš išdėstau savo idėjas sukurti suglaustą teigimą, ką reiškia būti gyvam — būti žmogumi. Aš įdedu viską, ką tik žinau apie gyvenimą ir meną“.

Gimęs Lietuvoje, Kęstutis Zapkus su tėvais atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes 1947 m. Iš mažų dienų jis rodė talentą muzikai ir dailei. Pasirinkęs pastarąją, studijavo Syracuzo universitete ir Chicagos Meno institute. Šis pradinis pasiruošimas kūrybai buvo sėkmingai apvainikuotas bakalauro ir magistro laipsniais bei stipendija tolimesnėms studijoms Paryžiuje. Akademikų skautų suruošta jo dailės darbų paroda Jaunimo centre Chicagoje amerikiečių kritikų buvo labai gerai įvertinta. Meno kritikas dr. Franz Schultz šią parodą pavadino „geriausia tų metų paroda“. Gress meno galerija nupirko beveik visus toj parodoj išstatytus paveikslus. Po Europoje trejus su puse metų užtrukusių studijų Kęstutis įsikūrė pasaulio meno centre New Yorke. Jo paveikslų išstatymu, parodomis ir pardavimu rūpinasi viena pirmaujančių New Yorko galerijų — Paula Cooper. Jis yra turėjęs keletą solo

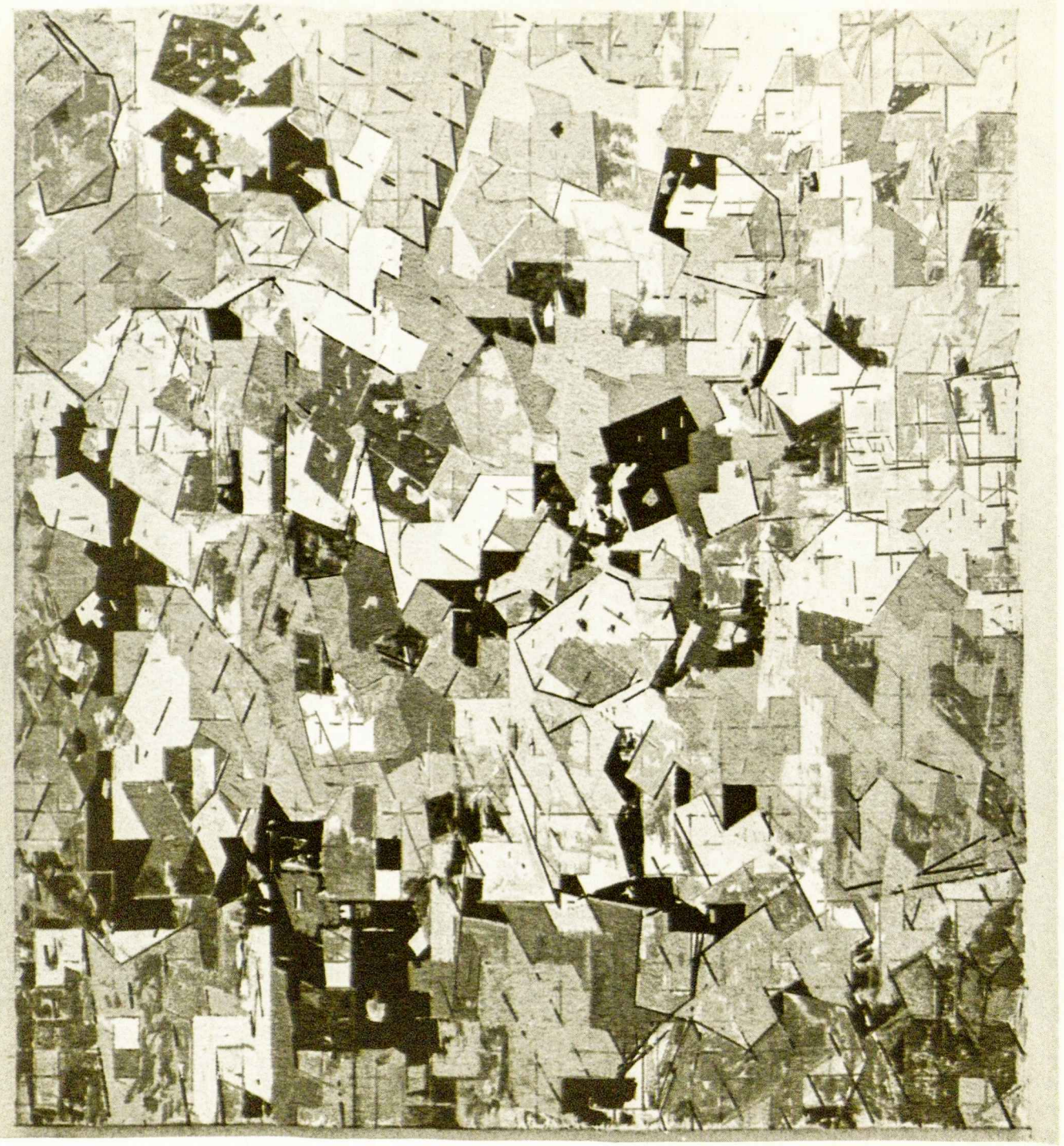

Jerry Gambone

parodų Chicagoje, New Yorke ir Paryžiuje, o jo darbai kasmet išstatomi keliose grupinėse parodose įvairiuose JAV-ių miestuose. Jo paveikslų yra įsigiję muziejai ir meno kolekcijos Chicagoje, New Yorke, Amsterdame, Rotterdame, Londone, Los Angeles, Washingtone ir kituose JAV-ių miestuose. Šiuo metu jis turi dvi savo meno studijas: Manhattan, N.Y., ir East Marion, L.I., N.Y. Apie jo meną pernai buvo baigtas susukti garsinis filmas *With Paint on Canvas: Kęs Zapkus*. Šie faktai rodo, jog iš visų čia, JAV-ėse, dailę studijavusių jaunosios kartos lietuvių dailininkų, Kęstutis Zapkus yra labiausiai atkreipęs amerikiečių meno pasaulio dėmesį. (Dailininko ir meno kritikų pasisakymai apie jo kūrybą šiam *Ateities* numeriui yra išversti Kęstučio Trimako iš anglų kalbos.)

Kęstutis Zapkus. Srities gimimas. 1980. Aliejiniai ant akrilinių dažų. 4x4 pėd.

„Mane labai jaudina suvokti visus dalykus koegzistuojant tuo pačiu metu. Nuovoka, kad šis momentas yra visiškai nuspalvintas mūsų visų kitų išgyvenimų ir kad tie visi išgyvenimai dar tebėra kaip nors su mumis, veda mane į labai sudėtingą darbą,... betgi tokį sudėtingą darbą, kuris yra apvaldytas“.

KĘSTUTIS ZAPKUS neįstatomas į jokią meno srovę, bet yra atradęs savo individualų kelią. Nežiūrint to, kaip jo tapybos dešimtmečio apžvalgoj pastebi Robert Stearns, Cincinnati Šiolaikininio meno centro direktorius, Zapkus toliau „stato ant visos tapybos tradicijos, bandydamas ją toliau pratęsti. Jis kreipiasi ir į renesanso bei baroko kompozicines painiavas, ir į impresionizmo laikyseną spalvos bei šviesos atžvilgiu, kubizmo rūpesčius dėl formos, ekspresionizmo vidiniai jausmingus atoliepius, o taipogi į primityvaus ir nevakarietiško meno dekoratyvines savybes“ *(Kes Zapkus: Paintings, 1968—1978).*

„Mano paveikslai nėra tam, kad jie būtų tuoj pat suvokti, bet iš tikro, kad būtų stebimi ir studijuojami tam tikrą laiko tarpsnį, leidžiant akims svyruoti tarp mažesnių vienetų ir visumos bei stimuliuojant protą svarstyti sudėtingumą“.

Kęstutis Zapkus. **Pažulnus priartėjimas.** ***1980. Aliejiniai dažai ant drobės. 4x4 pėd.***

Jerry Gambone

Jerry Gambone

Kęstutis Zapkus. Planas sieniniam paveikslui. *1980. Akriliniai dažai ant popierio. 20.5x81 inč.*

Jerry Gambone

„Kadangi tapyba visada buvo pagrįsta
įvaizdžiais, ta forma, kurią tapybos darbas
išreiškė, turėjo turėti vieną įvaizdį,
t.y. kieno nors paveikslą. Aš gi tapybos
darbui ieškojau kitokios formos rūšies —
kažko tiek sudėtingo, kiek muzikinė
kompozicija — kaip simfonija".

„Jei esi pripuolamas klausytojas,
tai muziką girdi laike — kaip liniją —
taip kad vienu metu girdi tik mažą dalį.
Bet jei išmoksti atmintinai visą muzikinį
kūrinį, jo dalys turi daug ryšių,
kuriuos tu gali išlaikyti savo atmintyje".

„Kada esi vidury simfonijos, dažnai prisimeni
dalykus, kurie anksčiau atsitiko.
Mano paveikslai yra kaip simfonija,
paimta ir visa ištiesta taip, kad būtų
galima ją suvokti vienu akimirksniu
ir pajusti, kaip tas visas dalykas
yra sudarytas.
Taip aš jaučiu ir apie gyvenimą.
Vaizdas pro langą yra mažytis fragmentas
apie tai, kas yra visas gyvenimas".

„Mano paveikslus yra labai sunku
su savim išsinešti. Visi yra apie tokius
pulsavimus. Aš domiuosi kažkuo tai,
kas kalba labai turtingai vaizdine kalba.
Tai skiriasi nuo to, ką galima atpasakoti

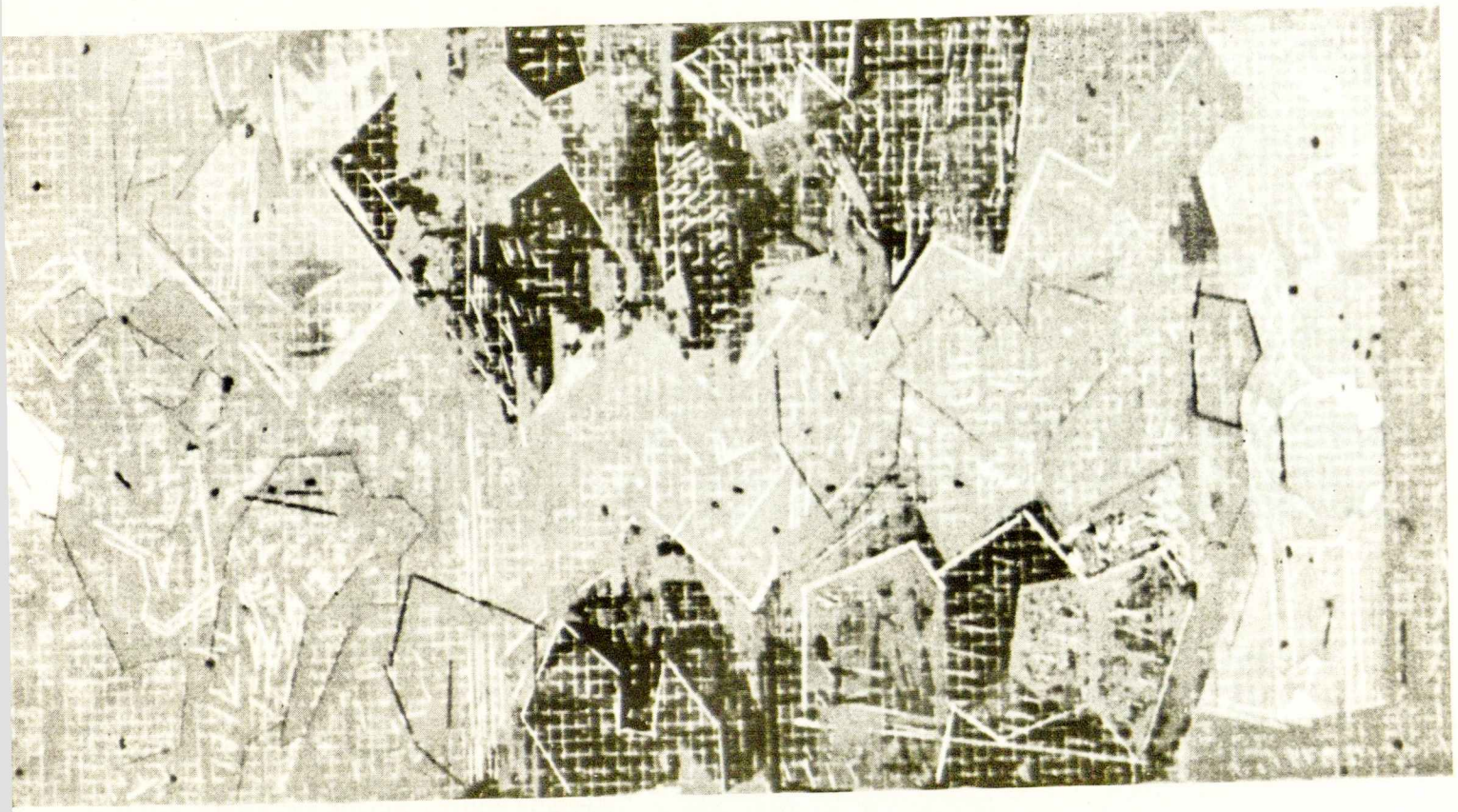

Kęstutis Zapkus. Pastoralinis. *1980. Aliejiniai ant akrilinių dažų. 30x72 inč.*

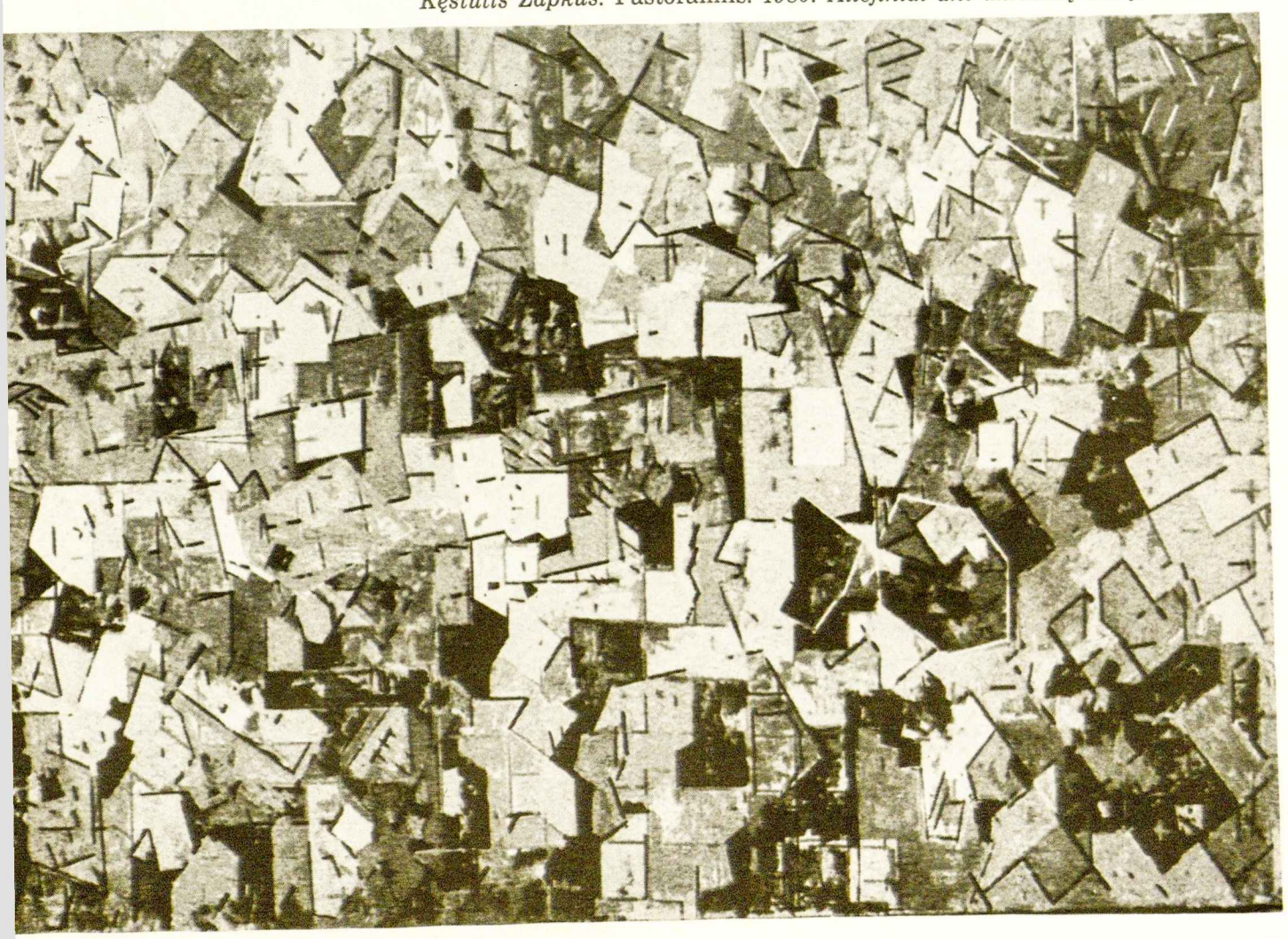

Jerry Gambone

Kęstutis Zapkus. Argolio vaizdas iš viršaus.
1980. Akriliniai dažai ant popierio. 28.25x81 inč.

ar iliustruoti, dėl to, kad iš kokio
dalyko gavus „pasakojimą" apie jį, tu gali
tą „pasakojimą" su savim išsinešti.
Bet jei dalykas išsivysto mažų pulsavimų
serijomis, tu neturi nieko, ką su savim
galėtum išsinešti. Dėl to
yra labai sunku prisiminti mano kūrinį".

Kęstutis Zapkus. Studija sudaužytai ramybei.
1979. Akriliniai dažai ant popierio. 20.5x28 inč.

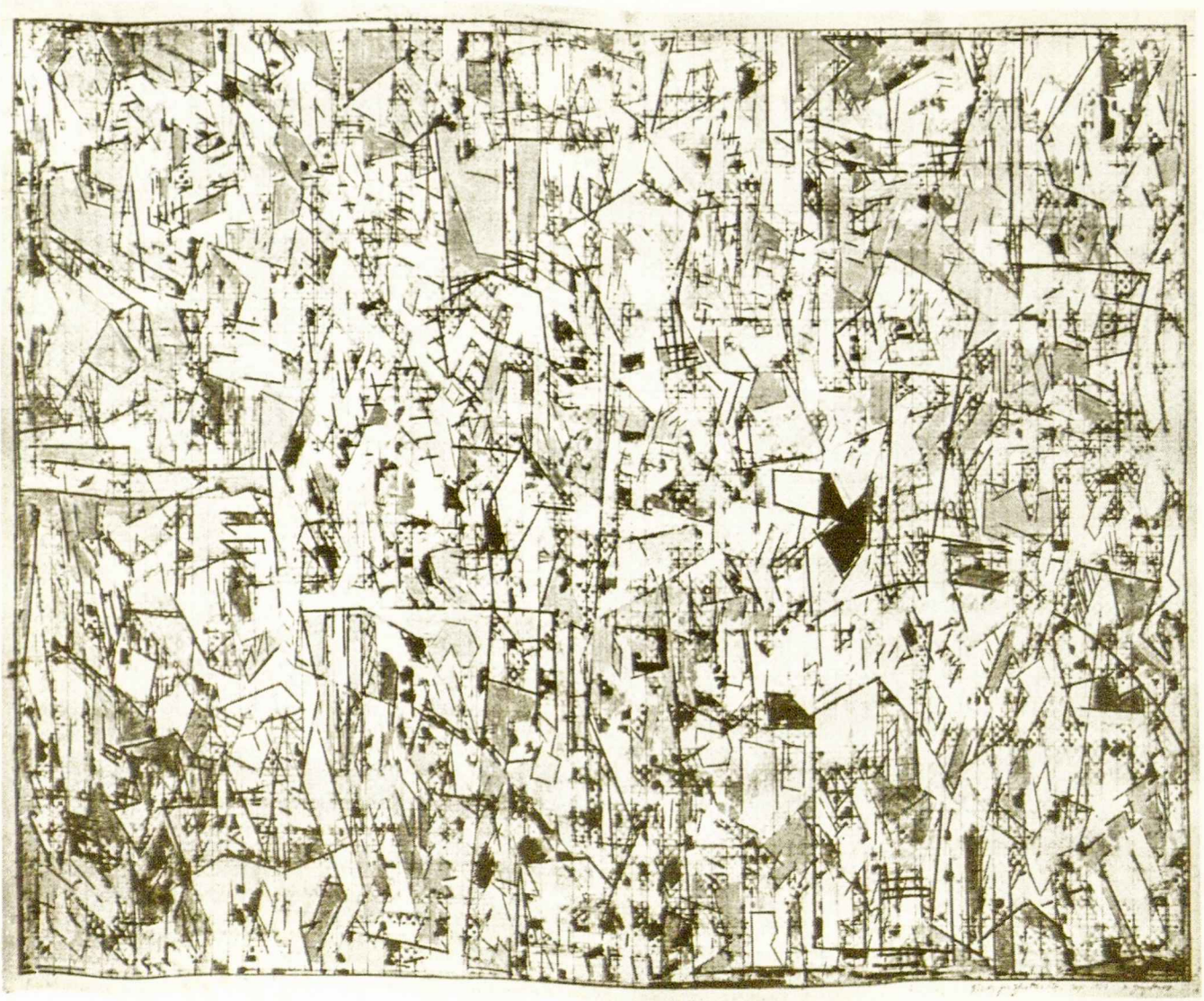

Jerry Gambone

Jerry Gambone

Kęstutis Zapkus. Skridimas naktį.
1980. Akriliniai dažai ant popierio.
28.25x81 inč.

Jerry Gambone

Kęstučio Zapkaus studija
East Marion, Long Island.

Kes Zapkus yra plačios prasmės tapytojas. Tai tiesa jau fiziniu dydžiu, bet taipogi pasiryžimu kiekvienoj savo naujoj drobėj amalgamuoti visą galimų ženklų šeimą. Šiuose paveiksluose yra sistema, bet taip pat yra jausmas, kad joks vienas ženklas negali atstoti viso žmogiško išgyvenimo. Tai veda į daugelį įvairių kohabitacijų. Spalva kertasi su spalva, forma su forma, tradicinės teptuko žymės su militarinio tikslumo žymėmis. Kas iš pradžių atrodo kaip vientisas įvaizdis nuolatiniam judesy, apsireiškia kaip daug sudėtingesnis teiginys. Tai ne iš anksto apspręstas menas, bet toks, kokiame koegzistuoja sistema ir spontaniškumas prisimintinam efektui.

John Russell, *New York Times,*
1979 m. gegužės 25 d.

(Paula Cooper Galerijoje) yra naujų Kes Zapkaus tapybos darbų, kuriuos verta pamatyti. Jie yra apie spalvos ir ženklo tarpusavį veikimą. Kiekvienas prasideda vienaspalviu pagrindu, ant kurio išguldyta vienas ar daugiau rėmų. Tie rėmai, nors reguliarūs, nėra dominuojantys. Taipogi jie pasiduoda staigioms užgaidoms ir kaprizams, kurių elementuose degtuko ilgis ir storis pasvyra ir šiaip ar kitaip, tuo būdu sudarydami pilną kontraritmų sistemą.

Į visa tai įsibrauna ženklo elementas: ženklas, kuris turi ką tai (bet ne per daug) iš geometrijos; ką tai (bet ne per daug) iš alfabeto ir ką tai (bet ne per daug) iš standartizuotų signalų, kurie padeda mums rasti mūsų kelią pasaulyje. Gal atrodytų juos esant padarytus pripuolamai, bet taip nėra.

Viso to rezultatas yra išprotautas ir kartu juslingas. Jausmo apimtis yra nepaprastai plati; kiekvienas paveikslas padeda kitiems, ir mes išeinam jausdami, kad didingas projektas yra įvykdytas iki pilnaties.

John Russell, *New York Times,*
1979 m. gegužės 13 d.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
BIBLIOTEKA

Kun. Kazimiero Pugevičiaus

parinktos ištraukos iš Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos

TIKINTYSIS LIETUVIS OKUPUOTOJE LIETUVOJE

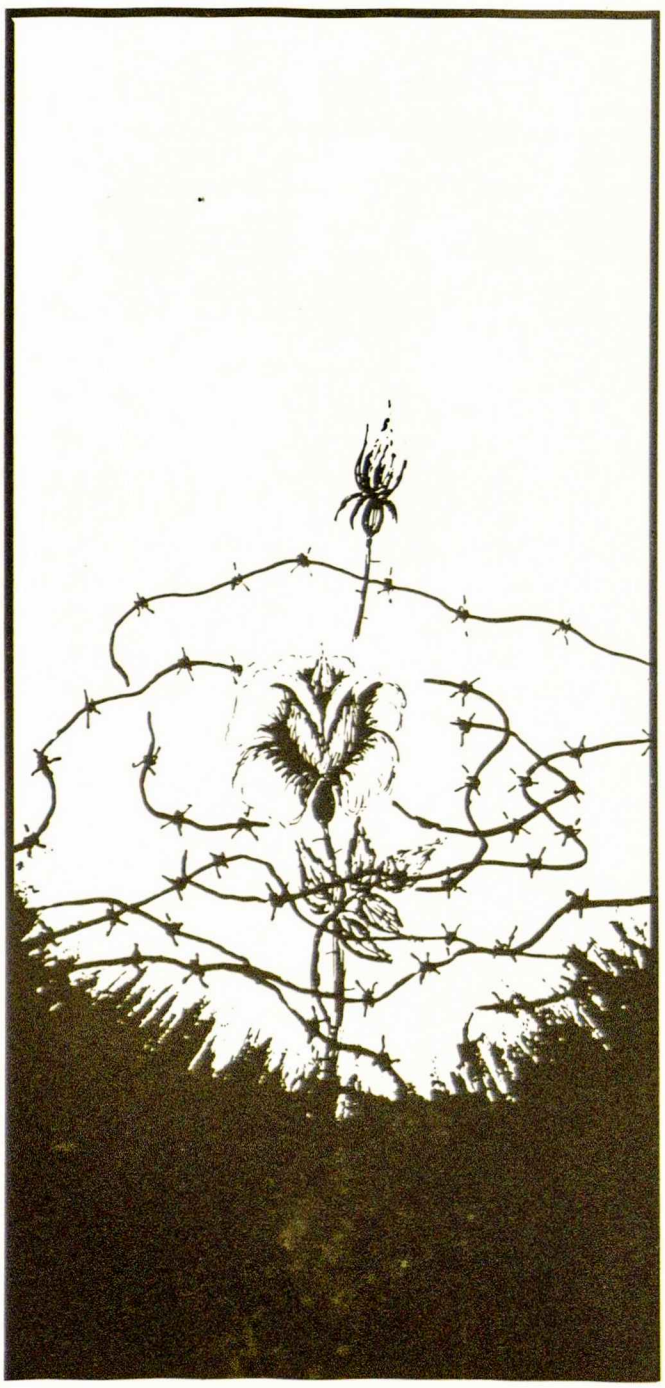

Koks yra tikinčiojo žmogaus dvasinis pasaulis? Kokia yra jo dvasinio gyvenimo praktika : dalyvavimas atlaiduose, eucharistinis sąjūdis ir kt.? Koks yra jo vidinis nusiteikimas?

... Per 38 metus lietuviai negavo teisės išleisti religinio turinio knygų, išskyrus „Naująjį Testamentą'", „Psalmyną" ir „Vatikano II susirinkimo nutarimus".

„Lietuvoje religinį gyvenimą palaiko kukli pogrindinė spauda. Knygas tenka persirašinėti dažniausiai ranka ar rašomąja mašinėle.

Lietuvoje eina šie pogrindiniai religinio turinio periodiniai leidiniai: „LKB Kronika", „Dievas ir Tėvynė", „Rūpintojėlis", „Tiesos Kelias". Net ir patriotiniai pogrindžio laikraščiai — „Aušra", „Laisvės šauklys", „Perspektyvos" — palankiai vertina Katalikų Bažnyčią... Pogrindinės spaudos reikšmė būtų nedidelė, jei jos neišpopuliarintų Vatikano ir Laisvės radijo laidos, jei nebūtų mūsų brolių užsienio lietuvių dauginama ir skleidžiama užsienyje...

Ateistai vartoja visas galimas priemones lietuvių tautai subedievinti; ateistinę propagandą per radiją, spaudą, televiziją, ateistiškai auklėdami nuo mažų dienų jaunimą: pradedant darželiuose, tęsiant mokyklose, universitetuose, armijoje; prievarta įtraukdami į savo organizacijas. Tačiau dar ir šiandien žmonės masiškai dalyvauja ypač Kalėdų, Velykų šventėse, parapijų atlaiduose. Labai pagarsėję Šiluvos, Žemaičių Kalvarijos ir Aušros Vartų. Ateistai visaip bandė sutrukdyti tų atlaidų šventimą — ruošdavo festivalius, autoinspekcija neleisdavo naudotis valdiškomis mašinomis ir pan., bet viskas veltui.

Vaikų Lietuvoje krikštijama labai daug — kaimuose apie 90 proc. ir kiek mažiau dideliuose miestuose.

Nemaža jaunimo tuokiasi bažnyčioje. Net partiniai tais reikalais kreipiasi į kunigą nuošaliose kaimo

bažnytėlėse vidurnaktį arba privačiuose butuose.

Tėvai ir kunigai daugumą vaikų (apie 70 procentų) pirmajai išpažinčiai ir šv. Komunijai paruošia katakombiniu būdu.

Yra nemaža pasiaukojusių kunigų, nebijančių nei kalėjimo, nei mirties, kurie drąsina tikinčiuosius ir uoliai kovoja už savo teises...

Nepaisant ilgamečio ateistų persekiojimo, religinis gyvenimas Lietuvoje vis dar gyvas. Buvęs kulto įgaliotinis J. Rugienis pats yra išsireiškęs: „Mes užkišome visas skyles, kad tikėjimas Lietuvoje uždustų, tačiau jautėme kažkokio požeminio religinio gyvenimo sroves, kurių sukontroliuoti nepajėgiame".

Nepaisydamos tikėjimo persekiojimo, iki šiol daugeliu atvejų tikėjimą palaiko krikščioniškos šeimos. Lietuvoje daugelis vyresniosios kartos šeimų yra giliai religingos. Ateistai beveik neturi vilties sugriauti jų tikėjimą. Tarybinėje santvarkoje išaugusios jaunosios šeimos, nors ir paveldėjusios savo tautos tikėjimą ir tradicijas, bet turi menkesnį religijos supratimą ir joms savo vaikus auklėti žymiai sunkiau.

Lietuvoje šalia uolių kunigų yra ir apsileidusių, mažai tesirūpinančių vaikų katekizacija, aktualiais pamokslais, individualia pastoracija. Jie pasitenkina tik aprūpindami sakramentais į juos besikreipiančius asmenis. Labai apsunkinamas vyskupijos valdymas, kad į kunigų skirstymą iki smulkmenų kišasi valdžia. Vyskupas dažnai būna bejėgis, kai reikia iškelti apsileidusius ir Bažnyčios drausmei nusikaltusius kunigus. Labiausiai apleista pastoracija didesnių miestų parapijose, ypač Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, neskaitant negausių išimčių. Nemaža dalis miestuose dirbančių kunigų nepasižymi nei drąsa, nei uolumu. Kiti nepajėgia savo pareigų atlikti dėl silpnos sveikatos ar senyvo amžiaus ir neturi drąsos ar savigarbos nuo tų pareigų atsisakyti. Pasitaiko ir tokių, kurie vyskupo iškeliami, kreipiasi į ateistinę valdžią, kad būtų sukliudytas iškėlimas, nepaisydami už tai skiriamos, ypatingu būdu Apaštalų Sostui rezervuotos ekskomunikos.

Kuo toliau, tuo labiau gausėja parapijos be kunigų arba aptarnaujamos labai senų ir paliegusių kunigų. Aišku, pastoracinė tokių kunigų veikla silpna. Kunigams ypač sunku aprūpinti kelias parapijas.

Nors Lietuvos katalikų katakombinė ir pogrindinė spauda atlieka svarbų vaidmenį, bet jai sunku atlaikyti ateistinės spaudos propagandos srautą. Kasmet išleidžiama apie 70 antireliginio turinio veikalų. Už ateistinius straipsnius ir knygas mokami dideli honorarai. Nepriklausomos Lietuvos laikais išleistoji literatūra sunaikinta įvairiais būdais (per mokyklas, konfiskuota kratų metu ir pan.). Nuolat kartojamas ateistinės propagandos melas priaugančiai kartai sukelia abejonių ir netikrumo.

Silpna pasaulėžiūra kenkia doriniam atsparumui. Tad nenuostabu, kad daugelis Lietuvos gyventojų ne tik mažai nusimano religiniais klausimais, bet ir jų pažiūros į Dievą, Bažnyčią ir dorovę yra visiškai klaidingos. Ypač ateistų mėgiamos temos — šmeižti dvasininkiją, iškelti jų dorovinio gyvenimo klaidas, neišskiriant nei kardinolų, nei popiežių. Šiuo atžvilgiu jie nesivaržo panaudoti melą ir klastą.

Tikėjimo pagrindų griovimas atsiliepė tautos dorovei. Pirmutinis jo vaisius — vis didėjantis šeimų irimas. Suirusi šeima nepajėgia išauklėti vaikų. Didėja jaunimo nusikaltimų skaičius, dorovinis palaidumas, ypač amatų mokyklose ir bendrabučiuose, plinta alkoholizmas ir kitokios ydos.

Visa tai labai apsunkina ir taip jau nelengvą pastoracinį darbą.

Šiuo metu Lietuvoje pagrindinė ateistinės pasaulėžiūros skleidėja ir krikščioniškosios dorovės griovėja yra mokykla. Ilgus amžius mokytojai buvo artimiausi dvasininkijos bendradarbiai jaunimo religinio ir dorovinio auklėjimo darbe. Kai kuriose mokyklose patys mokytojai dėstydavo tikybą. Padėtis pasikeitė, kai Lietuvoje buvo sunaikinti partizanai.

Nuo 1944 m. daugiau kaip 2.000 mokytojų perėjo į kitas profesijas dėl nepakenčiamų darbo sąlygų, ypač dėl prievartos nuolat meluoti, veidmainiauti, klaidinti nekaltus savo tautiečių vaikus. Dėstant Lietuvos istoriją, mokytojai yra verčiami žeminti savąją tautą, nutylėti arba iškreipti jos didingą praeitį ir garbinti savo pavergėjus. Jie turi skiepyti tautų draugystę, siekiančią palaipsniui surusinti Lietuvą. Apie 1/3 Lietuvos mokytojų yra partijos nariai. Kai kurie tiesiog fanatiškai nekenčia tikinčiųjų ir tikėjimo. Jie įpareigoti akylai vykdyti visas partijos ir Maskvos siunčiamas instrukcijas ir visą švietimo bei auklėjimo darbą panaudoti kovai su tikėjimu. Mokytojai verčiami vaikus atplėšti nuo religingų tėvų įtakos, užimant vaikų laisvalaikį, o labiausiai sekmadienį. Advento ir gavėnios metu mokinius verčia šokti, dainuoti, reikalauja išmokti ateistinius eilėraščius, piešti antireliginius vaizdelius, dalyvauti ateistiniuose vaidinimuose, pajuokti Bažnyčią, Dievą ir kunigus. Tačiau tokio auklėjimo rezultatais ateistai pasidžiaugti negali: mokykloje dingo pagarba mokytojo autoritetui, didėja jaunimo nusikaltimų skaičius bei apimtis, ypač girtavimas ir seksualinis palaidumas. Didelės Lietuvos jaunimo dalies būsena tokia: krikščioniškasis tikėjimas sugriautas, ateizmas neprigijęs. Tačiau ir tarp tokio jaunimo yra gyvos patriotinės nuotaikos. Studentai domisi Lietuvos istorija, tačiau nepajėgia įvertinti krikščionybės reikšmės lietuvių tautos praeičiai, dabarčiai ir ateičiai. Daugelį jų būtų nesunku laimėti Dievui, jei tik gautų daugiau religinių žinių (LKBK, nr. 36).

Kaip veikia Eucharistijos Bičiuliai okupuotoje tėvynėje?

1979 m. sukanka 10 metų, kai Lietuvoje prasidėjo Eucharistijos Bičiulių sąjūdis, įjungęs į savo gretas geriausius Lietuvos katalikų Bažnyčios sūnus ir dukras. Jų tarpe rasime įvairaus amžiaus ir įvairių profesijų žmonių. Tačiau juos visus jungia meilė Dievui ir tėvynei. Jie pasiryžę su Eucharistinio Kristaus pagalba prikelti bedievybės dusinamą tautą ir Bažnyčią.

Eucharistijos Bičiuliai savo dešimtmetį paminėjo liepos 7 dieną per Švč. M. Marijos atlaidus Žemaičių Kalvarijoje. Iš visų Lietuvos kampelių į garsiąją Žemaitijos šventovę susirinko Eucharistijos Bičiuliai padėkoti Dievui už 10 metų palaimą ir susikaupti naujiems ateities uždaviniams. Ta proga Eucharistijos Bičiuliams bažnyčioje kalbėjo kunigai — Alfonsas Svarinskas ir Sigitas Tamkevičius, o šv. Mišias už Eucharistijos Bičiulius koncelebravo visi Tikinčiųjų teisių gynimo Katalikų komiteto nariai. Žemaičiai pasakoja, kad jau seniai Žemaičių Kalvarijoje buvo matę tiek žmonių, o ypač jaunimo. Po sumos Eucharistijos Bičiuliai ėjo Kristaus kančios kalnus. Kelis pamokslus pasakė kun. J. Kauneckas.

Liepos 22 d. į Meškuičių bažnyčią susirinko šimtai Eucharistijos Bičiulių atgailos eisenai į Kryžių kalną. Per šv. Mišias visi priėmė šv. Komuniją, o paskui pradėjo rikiuotos eisenai. 12 vyrų ant tautinių juostų paėmė didelį koplytstulpį, kurį 10-čio proga norėjo pastatyti Kryžių kalne. Milicija, saugumas ir kt. val-

džios pareigūnai bandė sukliudyti eiseną, tačiau sulaikyti ar išskirstyti minią jiems nepasisekė. Prie eisenos prisijungė kun. Algirdas Mocius, kuris, užsidėjęs ant pečių didelį kryžių, basas 8 km nešė jį iki pat Kryžių kalno.

Eiseną visą kelią lydėjo milicijos ir saugumiečių mašinos. Maldininkus iš visų pusių fotogravo ir filmavo saugumo darbuotojai. Keli vyrai buvo suimti, bet juos greitai paleido. Iš vieno atėmė išfotografuotą foto juostą.

Eidami į Kryžių kalną, Eucharistijos Bičiuliai kalbėjo rožančių ir giedojo giesmes. Pakelyje sutikti žmonės kėlė kepures, daugelio veidais riedėjo ašaros — vaizdas buvo sukrečiantis: didžiulės eisenos priekyje sulinkęs po kryžiaus našta, svyruodamas, Gulago pragare palikęs sveikatą, kunigas neša kryžių, toliau vyrų, daugiausia jaunimo, nešamas koplytstulpis, o už jų šimtai bedieviškas mokyklas lankančio jaunimo traukia šventas giesmes.

Kryžių kalne, pastačius kryžių ir koplytstulpį, kun. A. Mocius pasakė pritaikytą pamokslą.

Pasimeldę Kryžių kalne, Eucharistijos Bičiuliai skirstėsi į namus, nešdamiesi širdyse didelę meilę ir didelį ryžtą niekados nepabūgti, niekados nesvyruoti ir visiškai pasitikėti Dievo Apvaizda ir Švč. M. Marijos globa.

„LKB Kronika" Bažnyčios ir Tautos vardu sveikina Eucharistijos Bičiulius ir linki jiems drąsiai stovėti po Eucharistinio Kristaus vėliava.

Žydėkite ir švieskite Lietuvai!" (LKBK, nr. 39).

Ar tikintieji jaučiasi izoliuoti, ar dalis visuotinės Bažnyčios? Kiek tikintis žmogus stebi vykstančius pasikeitimus Bažnyčioje, kiek jis yra paveiktas, kiek jis pats juose dalyvauja?

„Vatikano radijo laidos plačiau klausomos tikinčiųjų ir netikinčiųjų. Lietuviai tėvynėje iš jų sužino Lietuvos gyvenimo faktus, kuriuos sužinoti kitu būdu yra neįmanoma. Todėl Vatikano radijo laidų populiarumas kasmet auga. Lietuvos ateistai bandė pasiekti,

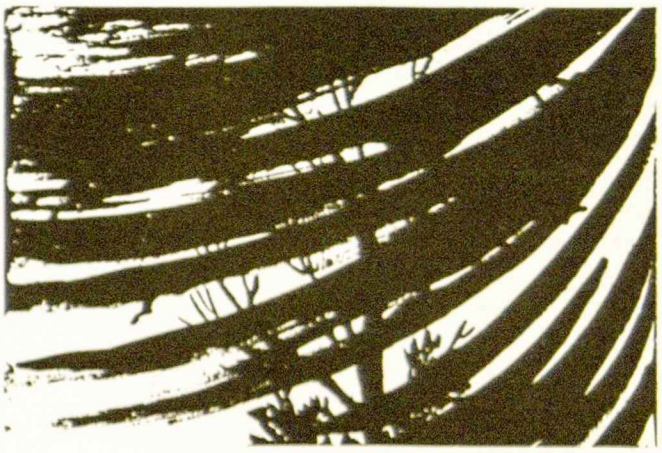

kad Vatikano radijo stotis pasitenkintų tik katekizmo aiškinimu. Mes esame labai dėkingi, kad nebuvo padaryta negarbingų nuolaidų.

Ypatingai yra trukdomos „Laisvės" radijo laidos, tačiau kada įmanoma jas girdėti, visuomet dėmesingai yra klausomos.

Katalikų Bažnyčia suprato, kokia galinga jėga yra šių laikų masinės informacijos priemonės. Jos gali būti panaudojamos ne tik tikėjimui platinti, bet ir jį ginti. Nepaprastos reikšmės, ginant persekiojamą Bažnyčią, turi persekiojimo faktų, dokumentų, kurių tikrumu abejoti nėra pagrindo, paskleidimas įvairiomis kalbomis.

Už tai mes esame dėkingi įvairių kraštų žurnalistams, spaudos darbuotojams, laikraščių ir radijo laidų redaktoriams, įvairių kraštų vyskupams, kunigams, tikintiesiems, rodantiems brolišką užuojautą persekiojamiems savo broliams ir dedantiems pastangas sutrukdyti persekiojimą savo laiškais, protestais, demonstracijomis. Tai labai sutramdo Tarybų Sąjungos ateistų siautėjimą. Jie pasauliui nori pasirodyti esą laisvės šalininkai ir pažangūs demokratai, o tikėjimo persekiojimo faktai sugriauna jų propagandą ir tarybinis komunizmas pasirodo kaip dar biauresnis žiauraus fašizmo atspalvis.

Paskutiniu metu susikūrė Rusijos Pravoslavų ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios tikinčiųjų teisių gynimo komitetai. Jų uždavinys — viešai skelbti tikinčiųjų persekiojimo faktus. Mes laukiame iš užsienio lietuvių ir viso pasaulio tikinčiųjų, kad jie visomis priemonėmis paremtų šių komitetų veiklą ir į jų iškeltus persekiojimo faktus reaguotų pačiomis sėkmingiausiomis priemonėmis. Esame dėkingi ypač už JAV lietuvių veiklą. Jie atliktų tiesiog istorinę misiją, jei pajėgtų suorganizuoti viso pasaulio tikinčiųjų sąjungą persekiojamus tikinčiuosius paremti ir ginti, į kurią, be Katalikų Bažnyčios, turėtų įeiti viso pasaulio ypač didžiosios konfesijos. Vieninga kova duos gerų rezultatų. Persekiotojams sutramdyti yra visokių priemonių: persekiotojų prekių boikotas, protestai, diplomatinės pastangos, pamaldos, eisenos, pasninko dienų paskelbimas ir t.t.

Mes esame tikri, kad dabartinis Šventasis Tėvas gerai supranta liūdnas mūsų dvasininkijos susiskaldymo priežastis ir padarys visa, kad mes vieningai pajėgtume ginti Bažnyčios laisvę ir teises — įspėdamas klystančius ir padrąsindamas uoliuosius.

Religinį tikinčiųjų ir kunigų entuziazmą žlugdo ir religinių poaukščių teikimas valdžiai pataikaujantiems kunigams.

Apie 600 lietuvių kunigų yra buvę Tarybų Sąjungos kalėjimuose ir lageriuose. Iš jų nė vienam už kančią ir ištikimybę Bažnyčiai nėra atsidėkota jokiu poaukščiu. Monsinjorų garbės titulai suteikti kunigams Česlovui Krivaičiui, Povilui Bakšiui, Broniui Barauskui, Juozui Stakevičiui, tikinčiai liaudžiai žinomiems kaip Tarybų Sąjungos ateistų politikos pataikūnams. Iš to susidarė įspūdis, kad Apaštalų Sostas tarsi pritariąs provaldiškai tų dvasininkų veiklos linijai, o kunigų kankinių auka ir kančia už tikėjimą tarsi būtų Bažnyčiai nenaudinga.

Visai kitaip pasielgta su lenkų kunigais kankiniais. Nors jų tarybiniuose lageriuose buvo mažiau negu lietuvių, kardinolas Višinskis pasirūpino, kad monsinjorų titulus gautų garbingi kunigai — Br. Džepeckis, Vl. Bukovinskis, J. Kučinskis.

Aišku, kovojantieji kunigai nesiekia garbės paukščių. Tačiau deramas jų pagerbimas palaikytų kovojančių — kunigų ir tikinčiųjų — nuotaiką ir taip būtų patvirtinta jų pasirinkto aukos kelio teisinga kryptis.

Dėkui Dievui, ir čia išgirstas mūsų balsas. Paskutiniu laiku bailiai ir apsileidėliai kunigai garbės titulų jau nebegauna — tačiau ir toliau neparemiama tokiu būdu uoliųjų kova. Tai psichologiškai nuginkluojami kovojantys jaunieji kunigai ir piktinasi tikintieji, tokią liniją laikydami pataikavimu galingiesiems ir nepaisymu kenčiančių ir kovojančių.

Pasiekė žinia, kad daug kentėjusiai ir ištikimai Apaštalų Sostui Lietuvai numatomas paskirti kardinolas. Ta žinia nepaprastai pakėlė lietuvių nuotaikas. Tai laikoma įvertinimu ilgos lietuvių kovos už Dievą ir Bažnyčią ir atlyginimu už dideles aukas ir kančias. Bet kyla kartu ir susirūpinimas, kad tokiam garbingam postui būtų parinktas visos tautos pagarbos nusipelnęs kandidatas, tarp kurių galėtų būti ir mūsų vyskupai tremtiniai.

Dažnai mums nepajėgia padėti ir mūsų broliai, esantieji užsienyje. Jie skundžiasi, kad jų pastangos dažnai atsimuša į kažkokią užburtą nejautrumo sieną. Būna dar blogiau, — norėdami padėti, — ima ir pakenkia, užtarinėdami vertai Lietuvoje kritikuojamus įvairaus rango dvasininkus.

Dar vienas liūdnas mūsų klausimas. Vilniaus ir Kaišiadorių vyskupijų valdytojai metų metais savo elgesiu ir veikla piktina užsienio ir Lietuvos tikinčiuosius. Vyskupijų valdytojai neteko pasitikėjimo...

Mes džiaugiamės, kad pagaliau Apaštalų Sostą pasiekė mūsų balsas ir dabar Tarybų Sąjungos ateistams nepavyko pravesti jų siūlomų kandidatų. Dar labiau mus pradžiugino pasiekusi žinia, kad naujasis Šventasis Tėvas nesirengia skirti naujų viešų vyskupų Lietuvai, kol nebus valdžios leista eiti savo pareigas vyskupams tremtiniams — J. E. Julijonui Steponavičiui ir Vincentui Sladkevičiui. Šv. Tėvas atspėja mūsų lūkesčius. Naujų vyskupų paskyrimas į ištremtųjų vyskupų vietą būtų lyg pasmerkimas J. E. vysk. Julijono Steponavičiaus, gynusio Bažnyčios teises, ir J. E. vysk. Vincento Sladkevičiaus, paskirto be ateistų valdžios sutikimo".

JOLANTA MALERYTĖ

Mane girdė
Liepžiedžių arbata liepos,
Bitės virkdė
Sidabražolėms paliepus.

Visą liepą
Liepos meduje skandino...
Tiesė lieptą
Vėjas liepžiedžių pusnynuos.

Vario lietūs
Skalsiai dilgėlėm nudilgys...
Nėra liepų!
Kas arbatą besušildys?...

* * *

Trapų jaukumą po lašą
Sunešiu į didelę pirkią...
Stiklinę laimės paprašė
Užgesę langų žibintai.

Stiklinėmis samsčiau ežerus,
Kaimynų languos ieškojau - - - - -
Mačiau save tyliai veriančią
Šermukšnių žalius karolius.

Languose pasklis ratilai,
Įšals kibiruose dūmai...
Kažkas pas duris pritilo - - - - -
Išėjo iš pirkios jaukumas.

* * *

Eglių naštą —
skarotą atodūsį
Tartum laimę namo parsivesiu...
Ir pušinių sakų sopuliu,
Jai įėjus, duris užremsiu.

Gal raudosiu —
kaip praeitą rudenį,
Ir už stalo lyg svečią sodinsiu...
Bet, geltonų laiškų liūdesį
Nuraminusi, rytą dingsiu - - - - -

Du atodūsius, springstančius ašarom,
Lyg dvi laimes namo parsivesiu...
Atraudos už mane vasaros,
Jei naštos savo nepanešiu...

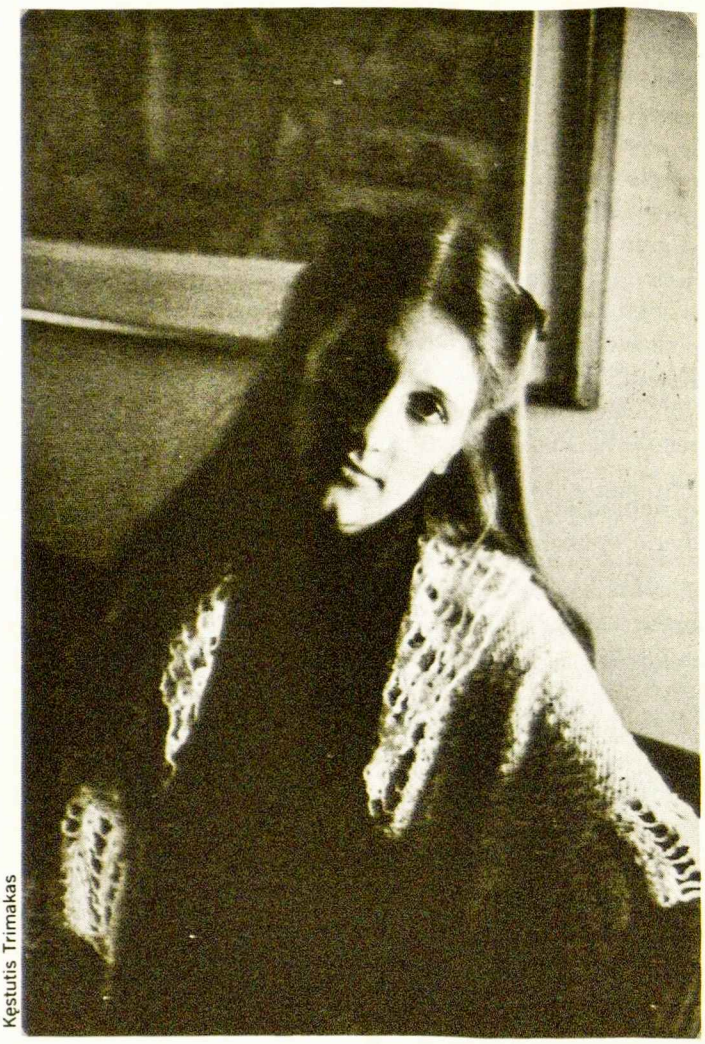

Kęstutis Trimakas

Jolanta Malerytė, *1976, 1977, 1978 ir 1979 metų Ateities jaunimo konkursų poezijos premijų laimėtoja, savo eilėraščius spausdinusi Aiduose, Ateityje ir Draugo kultūriniame priede, ruošia savo poezijos pirmą knygą.*

„skarotą atodūsį tarsi laimę namo parsivesiu...“

* * *

Nėra vaikiškų meilių!
Ar nevienodas praradimų skausmas?
Yra vaikiškos mintys
Apie nevaikišką jausmą.

* * *

Ateina naktis, kada deginami laiškai...
Kas su nuolankia,
Kas su bereikšme šypsena
Palinksta paskutinį kart prie stalčiaus.
Ir tą minutę
Visų likimas — drebulių dalia...

— — — — — — — — — — — —

Atėjo naktis, kada deginau laiškus...
Visai be šypsenos
Pasilenkiau paskutinį kart prie stalčiaus.
Šypseną laikiau rankose.
Ten ji ir liko...

— — — — — — — — — — — —

Ateina naktis, kada sudulka laimė
Ir susidėvi pasakos...
Ar tai dėl jo,
Ar tai dėl jos,
Ar tai dėl nuotolio ir laiko,
Ar šiaip dėl pernelyg didelio pasaulio...
Tada deginami laiškai.
Silpnieji perskaito dar kartą...
Stiprieji grobsto akimis
Jau suliepsnojusius žodžius...
Ir tie,
Ir tie gailėsis.
Kas neatleis sau silpnumo,
O kas keiks už stiprumą...

— — — — — — — — — — — —

Atėjo naktis, kada sudulkėjo laimė
Ir susidėvėjo pasakos...
Nepadėjo nė karšta prisiminimų arbata.
Geresni gydytojai tave gydė...
Ar prisimenu?
Ne... Nors...
Ar skauda?
Ne... Gal...
Ar gailiuosi?
Ne... Tik...
Ar mylėjau?
Ne!..
Ir aplamai!... Aš neverkiu!...

— — — — — — — — — — — —

Suspaudžiau rankoj paskutinį laišką...
Taip jis ir liko.

* * *

Gudobelėm sukrykštė naktys...
Pabusiu...
Ir, baugiai apglėbus šešėlį,
Suklusiu.

Languose sustings minčių šukės.
Palūšiu...
Prašau, pasakyk man nebūti —
Nebūsiu.

O keistos gudobelių naktys
Vėl tylios.
Bejėgiškai purtau šešėlį
Nebylų...

Ir šiandien kaip vakar nuo skausmo
Užmigsiu,
Tik dar vieną šukę languose
Paliksiu...

Vienatvė per miegą sukliko!
Pabusiu...
Nutykino paupiu medžiai —
Pajusiu...

* * *

Tylėk!
Nors bespalviai bekvapiai lietūs
Ir kartūs ligi saldumo...
Tylėk...
Nors išsprūdę išalkę žodžiai
Ir saldūs ligi kartumo.
Tylėk!
Nes ėjai nepaklausęs budinčio...
Tylėk,
Nes juk niekas nemuša gulinčio.
Tylėk...
Jeigu lietūs ir lūžtų vaivorykštėm,
Tylėk,
Jei sušalčiau per patį medonešį...
Tylėk...
Juk paklydusiems padeda aidas.
Tylėk.
Aš žinau. Tu sau viską atleidai...
Tylėk.
Tu tylėk. Aš kaip nors išsiversiu...
Žodžiai baisiai neturi prasmės
Vienam šypsantis,
o kitam verkiant...

* * *

Nuo stogų, mačiau,
Ledo bokštų
Kasos blizgančios — nusidriekusios...
Kai maža buvau,
Pilys rodėsi
Kaip varvekliai — nepasiekiamos.

Šiandien pamačiau
Kovo saulės
Iš varveklių tų — neišgriebiamos...
Tapo, supratau,
Pilys manosios
Kaip vaivorykštės — nepasiekiamos!

atvirai

Iš ateitininkų sąjūdžio praeities

„MANO KELELIS Į ATEITININKIJĄ“

Martynas Sumantas

Artilerijos kapitono Martyno Sumanto prisiminimai, skaityti ateitininkų sąjūdžio septyniasdešimt metų sukakties minėjime Los Angeles 1980 m. gruodžio 14 d.

Gimiau 1897 m. gruodžio mėn. 10 d. Biržų apskr., Medeikių km. Tais laikais kaime mokyklų nebuvo, o noras mokytis ir šviestis buvo didelis. Vieną žiemą ėjau mokytis skaityti pas beraštį „daraktorių“, bet nieko nepramokau. Antrą žiemą ėjau pas kitą ir, staiga pramokęs, perskaičiau elementorių, maldaknygę ir „kantičką“. Mano laimei, tuo laiku gimtajame kaime įsteigė pradžios mokyklą su lietuvių mokytoju. Šią mokyklą baigiau pirmuoju 1910 m. ir tų pačių metų rudenį įstojau į Biržų miesto keturklasę mokyklą.

Man esant antroje klasėje, vieną šeštadienį po pamokų pasivijo du draugai — Januševičius ir Apolinaras Likerauskas, kurie labai paslapčia pranešė, kad yra steigiama kuopelė, kurioje būtų aptariami religiniai ir tautiniai mūsų reikalai. Jų pranešimas mane labai sudomino, ir be jokių svyravimų sutikau įsijungti į tą kuopelę. Pirmojo susirinkimo vieta buvo paskirta miesto pakraštyje, knygininko Januševičiaus namuose, kurio sūnus buvo su manimi vienoje klasėje. Neilgai trukus, įvyko šis susirinkimas, kuriame buvo išrinkta kuopelės valdyba su pirmininku Apolinaru Likerausku.

Knygininko Januševičiaus namuose turėta katalikiško turinio laikraščių, kadangi Kaune gyvenantis jo brolis prelatas Januševičius atsiųsdavo jam visokios spaudos. Visi pasiskaitymai greit užsimiršdavo, tad buvo nutarta išleisti savo kuopelės laikraštuką vardu „Inkarėlis“. Laikraštėlio perrašymas susirinkimo buvo pavestas man. Jo turinio maža prisimenu. Atsimenu tik pirmą straipsnį — Likerausko „Kritiškas žvilgsnis į materializmą ir A. Kaupelytės eilėraštį. Perrašymas užtrukdavo ilgai, nes reikėdavo rašyti ranka iš neaiškiai paruoštų rankraščių. Susirinkimo nustatytam terminui suėjus, laikraštėlio perrašymą baigiau, išsėdėjęs iki vidurnakčio. Į rytdienos pamokas neturėjau laiko nė žvilgtelti. Mano nelaimei, pirmoji pamoka buvo algebra, ir aš pats pirmasis buvau iššauktas prie lentos. Nedrąsiai pradėjau šį tą aiškinti, bet mokytojas, pamatęs, kad esu pamokos neparuošęs, pradėjo šaukti „Durak, tolkač“, kas reiškia „Kvaily, plepy“. Pagaliau, visiškai įsiutęs, dar kartą suriko „Durak“ ir liepė sėstis, o į dienyną įrašė didžiausią „kuolą“.

Susirinkimai vykdavo labai slaptai. Kad neatkreiptumėm dėmesio, buvo nutarta į susirinkimo vietą įslinkti po vieną.

Pirmojo pasaulinio karo frontui priartėjus prie Biržų ir Medeikių, teko pėsčiomis pasitraukti į rytus. Antros dienos vakare atsidūriau Latvijoje, Jakobstate, kur gavęs leidimą, traukiniu išvykau į Voronežą. Išlaikęs egzaminus, čia pradėjau studijuoti technikos mokykloje. Gavau stipendiją, tad reikėjo labai įtemptai dirbti, todėl nebuvo įmanoma lankytis ateitininkų susirinkimuose. Vieną kartą man nuėjus į susirinkimą, toje pačioje patalpoje įsimaišė aušrininkai ir pirmeiviai, kurie mus pravardžiavo „atžagareiviais“. Kilo nesusipratimai, ir susirinkimas iširo. Susitikau draugą P. Janonį, gyvenantį Peterburge, kuris prikalbėjo keltis į ten, nes gyvenimo ir mokslo sąlygos esančios geresnės. Nieko nelaukdamas, išvykau ir įstojau į technikumą.

1919 m. pradžioje, prasidėjus suirutei ir badui, grįžau į Lietuvą. Čia baigiau Karo mokyklą, tad po to nepriklausiau jokiems sambūriams, širdyje visada likdamas artimas ateitininkams ir jų principams.

Rūta Musonytė

JEIGU JAUNIMAS YRA MŪSŲ TAUTOS ATEITIS...

Nijolė Balčiūnienė

Mūsų jaunimas yra gražus ir visur jo pilna. Kinuose, restoranuose, čiuožyklose, vakariniuose klubuose, teatruose ir visur kitur, kur galima smagiai praleisti laiką. Bet mūsų tarpe, mūsų parengimuose, maža dalis jų pasirodo. Kodėl taip yra? Ką jie galvoja? Ar jiems visai neįdomu ir kodėl? Ar jie galvoja, kad kai užsimanys, natūraliai taps veikliais lietuviais, nemokėdami gerai kalbos ir nežinodami, kas darosi veikloje. Į lietuviško gyvenimo judėjimą reikia pribręsti, įaugti per lituanistinę mokyklą ir organizacijas. Tie, kurie veikia ir dirba, yra nepamainomi, bet kur tie visi kiti, kurie galėtų dirbti?

Tad ir kyla klausimas, ar mes, tėvai, bendruomenė, organizacijos, užsiauginome juos tokius? Nesvarbu, ką jie daro, gerai ar blogai, padaro ar nepadaro, yra giriami ir viskas yra atleidžiama. Ar mes atrandame laiko juos įtraukti į darbą, nors tai mums kainuotų daugiau laiko ir nervų, ar duodame jiems kredito už gerai atliktus darbus, o už blogai nebijome pasakyti, neatstumiant, kad taip nedaroma. Nepašluokime jų šunybių po divonu ir negyvenkime, lyg tai nebūtų įvykę. Nebereikalo jie su šypsena sako: „Nesvarbu, ką darome, bile tik su lietuviais".

Paklausti, kodėl nesidomite, kodėl savo tarpe kalbatės angliškai, net posėdžiuose, atsako: nežinau, draugai neina, visi tarp savęs kalbasi angliškai, taip priimta, neįdomu ir t.t. Į suaugusių tarpą įsijungti jiems sąlygos yra, per spaudą, organizacijas ir kitokią veiklą, tad kodėl nepasinaudoja ir nedalyvauja? Iš nedrąsos, nemokėjimo kalbos, nematymo reikalo ar tinginio. Kur yra paslaptis ir ką reikia daryti? Jeigu jaunimas yra mūsų tautos ateitis, būtų gerai, kad ir jie tai žinotų ir stotų į darbą, o mes tai žinodami atraskime būdą išsitraukti juos iš tų spiegiančių klubų ir pristatykime prie darbo.

Amerikietiška aplinka ne tik juos, bet ir mus visus labai blaško ir drasko į visas puses, mus liuksuse gyventi — jaunimą viską išbandyti. Bet nejaugi mūsų meilė kenčiančiai Lietuvai nėra užtenkamai stipri nugalėti tą aplinką.

Rūta Musonytė

Nijolė Balčiūnienė *yra Clevelando moksleivių ateitininkų* **kuopos** *ilgametė globėja, dirbusi ateitininkų vasaros stovyklose. Ji taipogi dalyvavo IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese kaip viena stovyklos vadovių.*

studentai

NE PASAKOS

Saulius Kubilius

Prisimenu senelio pasakas apie žiauriuosius priespaudos laikus. Žandarai slapstydavosi net po kelmais, ant kurių susėsdavo pavargę knygnešiai. Pasakojo senelis, kad žandarus bent iš akių žvilgsnių galėdavo atpažinti, iš jų šnekų, iš jų rūbų ir visos elgsenos.

Senelis numirė, paskutiniu atsikvėpimu bandydamas atleisti tiems plėšikams, bet nemokėjo ir mirė juos keikdamas. Jie jo jaunatvę sugadino, versdami slapstytis, kad gyvuot galėtų.

* * *

Kai senelis numirė, tėvelį ką tik buvo paleidę enkavedistai iš tardymų. Prisimenu: išvargęs be miego, išbalęs, sublogęs, nusilpęs — iš šaltųjų ir dvokiančių karcerių. Man jis nieko nepasakojo, neaiškino, tik Dievui dėkojo, kad jo tėvelio kančios baigtos.

Po naujų metų, šaltą žiemos vakarą išgirdaug motinos riksmą: „Apsaugok aukščiausias!“ Įėjęs vidun, ant lovos matau sukritusį tėvą. Tada ir aš ištariau: „Dėkui Dievui, pasibaigė Tėvelio kančios“.

* * *

Nuo vaikystės jau mąsčiau iš šito „rojaus“ dingti kaip garas, minkštam debesėly nulėkti per dangų ir lietaus lašeliu lyti žemėn ant tokio krašto, kur žiemos nėra, kur žmonės nei raktais, nei žvalgų akies nesurakinti. Kaip baltas skaistus karvelis, sparnus pirmą kartą ištiesęs, laisvai skristi norėjau. Tačiau negalėjau, kol motina neištekėjo už kito vyro. Po to čia manęs daugiau nebereikėjo.

Dingau, iškeliavau. Ir tikrai, lyg kregždutė, žiemai atėjus, išskleidžiau sparnelius ir iškeliavau šiltan vasaros kraštan.

Nuleidęs sparnelius, išvydau kitokius žmones, kalbančius svetimai, apsirėdžiusius kitoniškai. Čia net juokas daug giedresnis, kaip giedrasis dangus. Keliavau, vaikštinėjau, nežinodamas nei kur, nei kaip. Pailsėdamas, iš šaltinio atsigėręs tyro vandenėlio, atsisėdau pagalvoti, kur ves mane ateitis. Tačiau buvau ramus, nes čia laisvė dvelkia net ore.

* * *

Staiga sutapšnoja man per petį žmogus. Dar nejaukiai nusiteikęs svetimoj šaly, nedrįsau net pažiūrėti. Stovi žmogus, pražilęs, bet jaunatviškom akim. Neturėdamas nakvynės, priėmiau kvietimą.

Mielas jis atrodė. Išpasakojau kelionę, pabėgimą iš Tėvynės, apie tėvelį ir senelį, apie jų išgyvenimus ir kančias. Visus išgyvenimus išliejau.

„Kokios tai kančios?“ paklausė geradaris.

„Jie žmonės, vadina save išvaduotojais iš vergijos“, jam sakau. „Aš juos mačiau ir žinau, kad jie tik nori užgniaužti visa, kas po rankom, visa, kas arti. O jų gobšumas plečias ir didėja“.

* * *

Praėjo metai, augau, brendau laisve pagrįstose šalyse, miestuose ir pas laisvus žmones. Daug mačiau, daug išmokau, daug ir kitiems patart galiu.

* * *

Atbėga vaikučių būrys. Vieni man už kojos, kiti jau ant kelių, treti prisiglaudę. „Seneli, seneli, papasakok, kaip ten buvo“. Ką aš jiems pasakosius, kaip jiems pasakysiu, kad laisvės ieškojau, ją radęs ir paklydau ir ją praradau? Kai mirsiu, ir mano sūnūs sakys: „Dievui dėkui, kad tėvelio kančios pasibaigė“.

O kokios mano kančios buvo, kas žinos? Iš žiemos į vasarą lekiantys paukščiai mane apgavo.

Geradaris man ne tik laisvę apibūdino, bet ir troško mane pastūmėti į ateitį žengti tvirtai.

Ir aš jo paklausiau...

Visi žandarai, enkavedistai ir slaptieji milicininkai pas šį geradarį senelį mokytis atvykt turėjo. Jis būtų juos išmokęs, kaip gudriai apgauti žmones. Visiems jis rodėsi laisvės, pastogės ir draugystės simboliu. Tačiau jis buvo toks kaip patsai kipšas, nusidažęs baltais dažais ir prisilipdęs baltus sparnus. Betgi uodegos kipšas niekad nenuslėps!

„Mano senelis mirė kančiose ir taip pat mano tėvelis, mieli vaikeliai. Taip mirsiu ir aš“.

„Bet seneli“, sako pats jauniausias anūkėlis, „kodėl geradaris nedarė gero?“

Patapšnojęs pipirui galvelę, pakėliau žvilgsnį į aukštybes. Prisiminiau mano senelio kalbas: „Vaikeli, tie, kurie maloniai šypsosi, žada daug ir apdovanoja dar svetimus, nepažįstamus, tie netikri bičiuliai. Jų saugokis“.

* * *

Vėl pažvelgęs į viršūnes, lyg ko laukdamas, užmerkiau akis. Mintys dingo debesysna ir atsiduseš užmigau.

Bima. 1981

Atžalos

SUSITIKIMAS SU „ATEITIMI“

Arčiau susipažinkime su kun. Alf. Lipniūno kuopos nariais, jų idėjomis apie „Ateitį“ ir pageidavimais dėl sekančio kongreso

Rūta Musonytė

Kun. Alf. Lipniūno kuopos nariai per šventas Mišias Ateitininkų namuose.

„Ateities“ *vyr. redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas buvo pakviestas į Chicagos Lipniūno moksleivių ateitininkų kuopos susirinkimą sausio 9 d. Pokalbis su juo buvo pavadintas „Susitikimas su ‚Ateitimi‘ “. Šiame pokalbyje ne tik kuopos nariai arčiau susipažino su „Ateitimi“, bet ir „Ateitis“ arčiau susipažino su Lipniūno kuopos nariais. Čia spausdiname anketą užpildžiusiųjų to susirinkimo dalyvių pateiktus faktus ir nuomones (savo pavardes išleidžiusieji čia negalėjo būti paminėti).*

Darius Polikaitis — kuopos pirmininkas, 17 metų, ateitininku yra 14 metų. Peržvelgią kiekvieną *Ateities* numerį. Pirmoj vietoj skaito „Atžalų“ skyrių, paskui — „Veiklą“, po to — straipsnius. Lietuviškai rašo prozą (laukiame jos *Ateičiai*). Jis parašė: „Savo susitikime su *Ateitimi* (šiame susirinkime) peržvelgiau 1980 m. lapkričio numerį. Mano dėmesį labai patraukė Antano Juzaičio straipsnis apie Turino drobulę. Tai labai įdomi tema. Taip pat Vilius Dundzila parašė labai gerą pasaką. Kaip ir visuose kituose numeriuose, veiklos aprašymai buvo įdomūs“.

Rūta Musonytė Ateityje labiausiai domisi nuotraukomis, nes ir pati labai mėgsta fotografuoti (jos nuotraukų gausu *Ateityje* ir Draugo ateitininkų skyriuje. Ji yra 17 metų; ateitininkė — 7 metus. Ji peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį, kreipia ypatingą dėmesį į nuotraukas, bet taip pat ir į „Veiklos“ skyrių bei straipsnius.

Laima Vadeišaitė yra 15 m. amžiaus (ateitininkė — 7 m.). Ji skaito kiekvieną numerį beveik visą. Jai įdomiausia skaityti „Atžalų“ skyrių bei poeziją (nes ir pati rašo poeziją), po to — „Veiklą“, straipsnius ir „Antai“. Paskutinį kartą ji skaitė apie Nijolę Sadūnaitę. Apie *Ateitį* ji taip atsiliepė: „Man labai patinka skaityti *Ateitį*, ypač „Atžalų“ skyrių.

Algis Kazlauskas, 16 metų amžiaus, ateitininku buvo 13 metų, pažymėjo, kad skaito kiekvieną *Ateities* numerį „beveik visą“.

Vėjas Liulevičius — 14 metų (ateitininku buvo 10 m.), peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį. Jam įdomiausia skaityti straipsnius, paskui — poeziją, po to — „Veiklą“. Paskutinį kartą jis skaitė apie kuopų veiklą ir apie Turino drobulę. Jis pats lietuviškai rašo prozą (žr. kad ir šiame *Ateities* numeryje — Red.) ir galėtų nupiešti žurnalui iliustracijų. Šiame kuopos susirinkime jis buvo paėmęs 1980 m. lapkričio *Ateitį*. Apie ją jis rašo: „Šiame numeryje buvo aprašyta Turino drobulė, tikriausiai viena iškilmingiausių relikvijų iš Kristaus gyvenimo. Straipsnyje nebuvo daug misticizmo, nes buvo svarstyti moksliniai faktai. Fotografijos buvo labai reikšmingos; visas numeris paliko gerą įspūdį“.

Rūta Kulytė, 16 m., ateitininke buvo 5 metų, peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį, paskutiniajame atkreipė dėmesį į nuotraukas. Pirmiausia skaito poeziją, paskui straipsnius. Pati rašo lietuviškai prozą (*Ateitis* laukia Tavo kūrybos, Rūta).

Gaja Pemkutė — 17 m., ateitininke buvo 10 m.; peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį. Paskutinį kartą *Ateityje* skaitė Lino Palubinsko apysaką. Labiausiai mėgsta skaityti „Veiklą“, paskui — poeziją, po to — straipsnius.

Chicagos moksleiviai kalbasi su buvusiu MAC CV pirm. Sauliu Čyvu.

Audrius Polikaitis yra 14 metų ir pažymėjo, kad jis ir ateitininku buvo jau 14 metų! Peržvelgdamas kiekvieną *Ateities* numerį, jis labiausiai domisi „Veikla", straipsniais ir „Antai" skyriumi. Pats rašo prozą lietuviškai (*Ateitis* laukia Tavo rašinių, Audriau).

Rita Stukaitė, 16 m., ateitininke buvo 12 m.; peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį, pirmiausia skirdama dėmesį „Atžalų" skyriui, po to — poezijai, galų gale — straipsniams. Į klausimą, ką ji *Ateityje* skaitė paskutinį kartą, ji atsakė: „Tikrai neatsimenu, bet negalvokit, kad neskaitau" (negalvojam — Red.). Rašo lietuviškai poeziją, prozą, „gal" galėtų ir iliustruoti (Rita, laukiame...)

Nida Pemkutė, 14 m. amžiaus, 8 m. ateitininkė, peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį, labiausiai domėdamasi „Veikla", paskui — straipsniais, po to — poezija. Ji rašo: „Žiūriu į nuotraukas iš stovyklų". Paskutinį kartą skaitė „kitų pažįstamų ateitininkų straipsnius". Galėtų *Ateičiai* nupiešti iliustracijų, o lietuviškai rašo poeziją ir prozą „kartais, kai užeina tokia nuotaika ką rašyti" (Nida, linkime Tau daugiau tokios nuotaikos...).

Andrius Plienas — 14 m., peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį, labiausiai sustodamas prie „Veiklos", paskui — straipsnių, po to — prie „Antai" skyriaus.

Tomas Kubilius, 15 m. (8 m. kaip ateitininkas), peržiūrėdamas kiekvieną *Ateities* numerį, labiausiai domisi „Veikla", paskui straipsniais. Pats rašo prozą lietuviškai (*Ateitis* laukia...).

Vitas Lukošiūnas, 15 m. amžiaus (8 m. kaip ateitininkas) peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį. Jam įdomiausias — „Antai" skyrius, paskui — „Veikla", po to — straipsniai. Pats lietuviškai rašo proą (Vitai, laukiame Tavo kūrybos).

Lina Vieraitytė, 17 m. (6 m. kaip ateitininkė), peržvelgia kiekvieną pasirodžiusią *Ateitį,* labiausiai domėdamasi poezija (nes ir pati rašo lietuviškai poeziją ir prozą, kurių tikimės kada nors skaityti *Ateityje),* paskui — „Veikla", po to — „Atžalų" skyriumi.

Rasa Mikalonytė, 15 m. (6 m. kaip ateitininkė), iš Union Pier, Mich. *Ateitį* retai skaito, galėtų nupiešti iliustracijų (betgi jos eilėraštis *Ateityje* jau buvo atspausdintas).

Vilija Vieraitytė, 14 m. (ateitininkė 3 m.), lietuviškai rašo poeziją ir prozą (*Ateitis* jų laukia). Tame susirinkime ji parašė šią pastabą: „Aš skaičiau 1980 m. kovo *Ateities* laidą. Man patinka".

Tomas Strolia, 16 m. (12 m. kaip ateitininkas), *Ateitį*

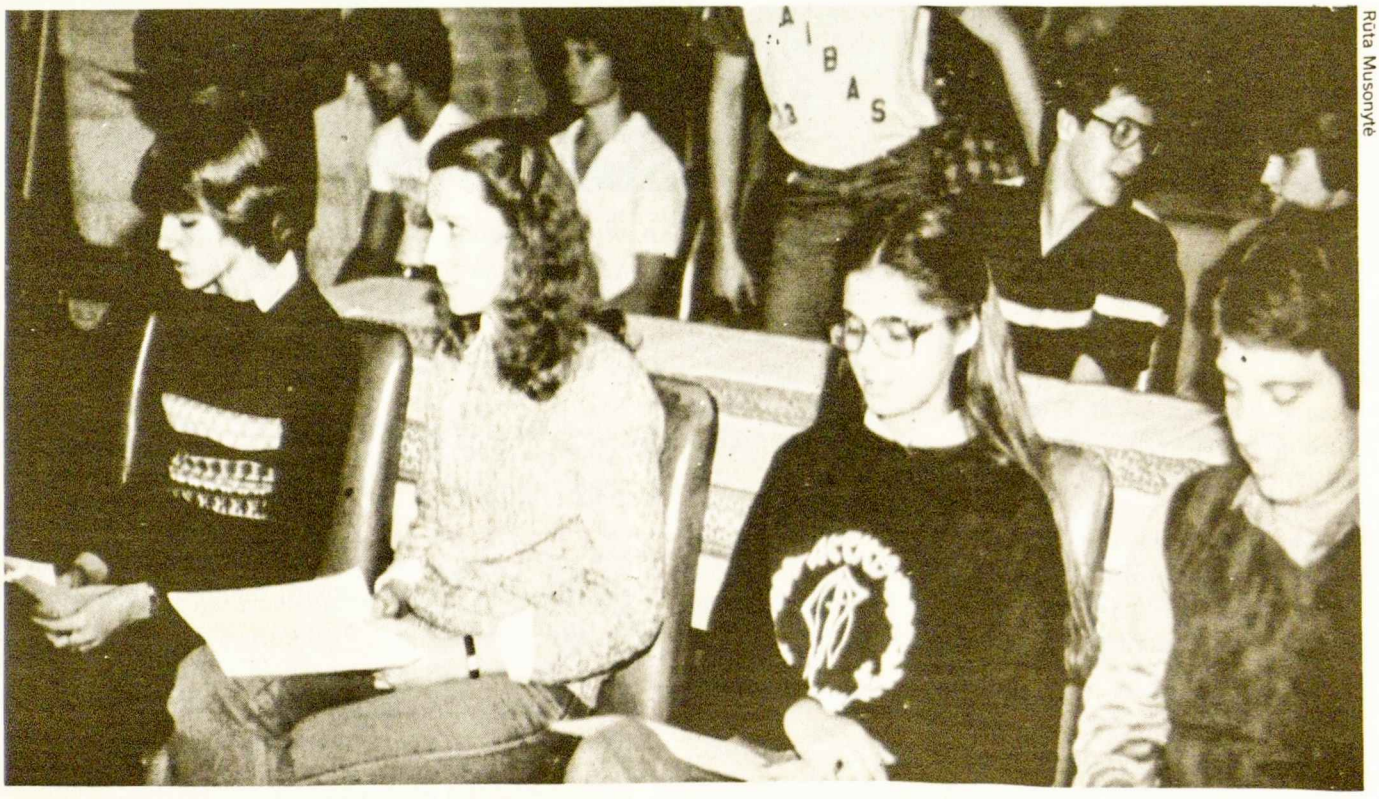

Rūta Musonytė

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos nariai, kuopos metinės šventės metu: Dalia Polikaitytė, Rita Stukaitė, Ramona Smilgaitė, Vida Momkutė.

skaito retai, galėtų nupiešti jai iliustracijų (Tomai, kviečiame).

Vilija Gudaitė, 15 m. (pusė metų kaip ateitininkų). *Ateitį* skaito retai, įdomiausia — poezija.

Andrius Švabas, 15 m. (10 m. kaip ateitininkas). *Ateitį* skaito retai, įdomiausia — „Veikla", rašo prozą (prašau atsiųsti *Ateičiai*).

Rimas Kučėnas, 16 m. (10 m. kaip ateitininkas), *Ateitį* retai kada skaito.

Jūra Antanaitytė, 15 m. (5 m. kaip ateitininkė), lietuviškai rašo prozą. *Ateities* neskaito. (Labai kviečiame atsiųsti savo kūrybos *Ateičiai:* kai Tavo kūryba pasirodys *Ateities* puslapiuose, gal ir pati *Ateitis* ateis į Tavo gyvenimą).

Jūra Liutkutė, 15 m. (9 m. kaip ateitininkė); *Ateities* neskaito. Paišo, galėtų *Ateičiai* nupiešti iliustracijų. (Kviečiame atsiųsti piešinių. Kaip savo piešiniais pagražinsi *Ateitį,* gal ir *Ateitimi* susidomėsi).

Vida Gauriliūtė, 15 m.; su *Ateitimi* dar nespėjo susipažinti, tebūdama ateitininke tik vienerius metus. Paišo, gali nupiešti *Ateičiai* iliustracijų... ir *Ateitį* atrasti.

Audrė Budrytė, 14 m. (4 m. kaip ateitininkė). *Ateities* neskaito, bet rašo lietuviškai poeziją ir prozą. Šiame susirinkime Audrė susitiko su *Ateitimi.* Ji rašo: „Skaičiau 1980 m. *Ateities* 1980 m. gegužės laidą. Man buvo labai įdomu, nes daug jaunų žmonių buvo aprašyta. Daug mano pažįstamų rašė ir jų nuotraukos buvo įdėtos". Tikrai po to tokios pirmos pažinties galima su *Ateitimi* gerai susidraugauti.

Daugiau kaip pusė šiame susirinkime dalyvavusių Lipniūno kuopos narių (14 iš 27) „peržvelgia kiekvieną *Ateities* numerį") du skaito kiekvieną numerį „beveik visą"; 7 — „retai kada", o 4 — „niekada". Įdomiausia skaityti „Veiklą", paskui straipsnius, poeziją, po to — „Atžalų" skyrių, toliau — „Antai..."

SUGESTIJOS

JUBILIEJINIAM KONGRESUI

1980 m. gale buvo paskelbta, kad 1981 m. rugsėjo 3—7 d. Chicagoje įvyks Jubiliejinis *Ateities* kongresas. Buvo įdomu sužinoti, ar po kelių savaičių moksleiviai jau žinojo apie tą svarbų ateitininkų įvykį. Iš 27 Lipniūno kuopos susirinkimo dalyvių, didesnė pusė (15) žinojo, kad sekantis kongresas bus šiais metais. Šeši prisipažino, kad nežino, 3 spėjo, kad bus 1982 m., o kiti 3 — kad 1985 m.

Kaip paskelbta, kongresas bus darbo kongresas, kuriame bus daug svarstoma apie ateitininkišką veiklą, jų tarpe ir pats jaunimas svarstys savuosius reikalus. Dėl to Lipniūno kuopos nariams buvo pateiktas vienas klausimas. Žemiau spausdinami jų atsakymai.

Rūta Musonytė

Algis Kazlauskas, Rimas Kučėnas (laiko Dariaus gimtadienio pyragą) ir Darius Polikaitis Chicagos kuopos susirinkimo metu.

Kokie moksleivių veiklos reikalai turėtų būti svarstomi sekančiame ateitininkų kongrese?

Kaip mes galėtume pagerinti ateitininkų veiklą.

Andrius Švabas

Aš manau, kad jaunimas neužtektinai rūpinasi religiniais reikalais.

Rūta Musonytė

Mano manymu, ateitininkams reikėtų plėstis aktyviai visais frontais. Reikėtų steigti daugiau kuopų ir skatinti žmones rašyti į *Ateitį.*

Vėjas Liulevičius

Labai reikia susirūpinti JAV rytų pakraščio kuopomis. Taip pat turį būti svarstomas globėjų klausimas — sunku jų surasti.

Darius Polikaitis

Kaip mes galime pagerinti ateitininkų veiklą.

Vitas Lukošiūnas

ĮSPŪDŽIAI IŠ KALAKURSŲ

Vėjas Liulevičius

Tai buvo mano pirmi metai Kalakursuose. Atvažiavau tikėdamasis daug sunkaus darbo. Jau pirmą dieną supratau, kad nors buvo nemažai darbo, buvo linksmumo ir daug draugiškumo tarp kursantų. Lengva kiekvienam suprasti, kad sunku sėdėti kambary ir klausytis paskaitos, kai už lango krenta tas gražusis, mirgantis ir viliojantis sniegas. Bet šią problemą išsprendė trumpos pertraukos tarp paskaitų. Per šitas pertraukas žmonės nuoširdžiai mėtė sviedinį arba vienas kitą sniego gniūžtėmis apmėtydavo. Ir nors viena kuri komanda visad pralaimėdavo, visi patenkinti sugrįždavo į rūmus.

Iš viso man didžiausią įspūdį paliko paskaitos ir jų nuotaika. Kai tik paskaita prasidėdavo, visoks kvailiojimas ir juokai sustodavo, ir kursantai tuoj pasidarydavo rimti, greitai ir darbščiai užrašus rašantys. Paskaitų metu net bailesni kursantai prisidėdavo prie diskusijų, taip kad netrūko iškeltų rankų, siūlančių atsakymus į bet kokį klausimą. Buvo inteligentiškų ginčų apie ateitininkų ideologiją. Buvo taip pat debatų, kuriuose dvi pusės pristatė savo argumentus, vis traukdami neutraliuosius klausytojus į vieną ar kitą pusę. Iš kursų aš išvažiavau labai patenkintas ir gerai nusiteikęs, pilnas naujų idėjų.

kun. S. Yla — moksleivių kursų „siela".

Kalakursantai

Rūta Musonytė

ŽODIS „MEILĖ"

Sigutė Bankaitytė

Žodis „meilė" yra daugiau įvertinamas lietuvių kalboj negu anglų kalboj.

Kas yra meilė? Per vienas šv. Mišias kalakursuose buvo toks skaitinys:

Meilė yra kantri, meilė maloninga, ji nepavydi, meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria! (I Kor 12:4-10)

Šv. Povilas šią meilę aprašė — bet kaip lietuviai ir amerikiečiai vertina meilę? Anglų kalboj meilės prasmė yra per daug išnaudota. Žodis meilė yra savo vertę praradęs, pavyzdžiui, yra tokie angliški pasakymai: „I *Love* that sweater!", I *love* that car!" (Ar tikrai gali mylėti megztinį arba mašiną?).

Lietuvių kalboj mes atskiriame žodžius mėgti ir mylėti. Žodį mėgti gali priderinti prie žodžio „to love" angliška prasme. Aš *mėgstu* skaityti, „I *love* to read". O žodis meilė tai jau ypatingas išreiškimas. Meilė yra vaizduojama kaip draugystė arba gražus susigyvenimas.

Nors lietuvių kalboje yra daugiau įvertinga, tai nereiškia, kad kiekvienas amerikietis neįvertina. Mano nuomone, meilė yra neišreiškiamas jausmas — jai negali priderinti tikslaus apibūdinimo. Meilė reiškia žmogui tik tiek, kiek tas žmogus ją įvertina.

Sigutė Bankaitytė *šias mintis dėstė iškalbos konkurse 1980 m. Kalakursuose Dainavoje.*

knygos

TELŠIŲ VYSKUPIJOS BAŽNYČIOS

Amerikos Lietuvių Bibliotekos Leidykla (Lithuanian Library Press, Inc.) Chicagoje 1980 m. pradėjo leisti Broniaus Kviklio rengiamą knygų seriją „Lietuvos bažnyčios“. Pasirodė pirmasis tomas: „Telšių vyskupija“. Redakcijos nariais įrašyti: Paulius Jurkus, Bronius Kviklys, kun. Petras Patlaba, kun. Anicetas Tamošaitis. Redakcijos bendradarbiais bei talkininkais (išskyrus gyvenančius Lietuvoje) išvardinta apie 20 asmenų. Tiražas — 2000 egzempliorių. Spausdino M. Morkūno spaustuvė Chicagoje.

Įvade, užvardintame „Knygas apie Lietuvos bažnyčias išleidžiant“, rašoma: „Bažnyčios istorinėje Lietuvoje pradėtos statyti su krikšto įvedimu. Yra žinoma, kad Lietuvos karalius Mindaugas pastatė pirmąją bažnyčią-katedra, o 1254.III.10 d. Lietuvos vyskupo išlaikymui užrašė kai kurias žemes... Per ilgus šimtmečius bažnyčia buvo centrinis ir pagrindinis pastatas, aplink kurį kūrėsi bažnytkaimis, miestelis ar miestas... Bažnyčiai buvo parenkama pati gražiausia vieta, apie kurią grupavosi kiti pastatai... Tiesa, karai, gaisrai ir kitos nelaimės naikino bažnyčias, bet po jų bažnyčios vėl buvo atstatomos... Tačiau II Pasaulinis karas ir po jo sekusi labai kieta okupacija labai skaudžiai palietė Lietuvos bažnyčias, tiek jų pastatus, tiek bažnytinę organizaciją. Daug bažnyčių sunaikino karo veiksmai, daug jų okupantai uždarė pokario metais... 1974 m. duomenimis dabartinės okup. Lietuvos teritorijoje buvo tiktai 639 veikiančios bažnyčios, kurios vyskupijomis šitaip skirstėsi: Kaune — 122, Telšių — 142, Panevėžio — 120, Vilkaviškio — 94, Kaišiadorių — 65, Vilniaus — 86... Nuo 1944 m. Lietuvos bažnyčios įnirtingai griaunamos iš išorės ir iš vidaus. Sunaikinta daug įdomių, be galo vertingų architektūrinių pastatų. Lietuvos meno lobynui padaryti didžiuliai nuostoliai. Uždarytose bažnyčiose... sunaikinta daugybė meniškų paveikslų, skulptūrų, senų freskų, paminklinių lentų, vitražų, vargonų, liturginių rūbų, meninės vertės indų... ‘.

Okupuotos Lietuvos gyvenimo įvykių eiga verčia manyti, kad Lietuvos bažnyčių naikinimas, griovimas nėra sustojęs, nors tai vien tik „kultūros paminklų apsaugos“ požiūriu yra baisus vandalizmas, nekalbant jau apie tikinčiųjų religinių jausmų niekinimą, prievartavimą, naikinimą. Būtina tą lobyną kuo geriau pažinti ir joje turtus bei nuostolius parodyti pasauliui. Iš čia ir iškilo reikalas paruošti ir paskelbti dokumentinę medžiagą apie Lietuvos bažnyčias, pirmon eilėn pateikiant kuo daugiau nuotraukų, vaizduojančių bažnyčias iš išorės ir vidaus, varpines, kryžius, religinius paminklus, koplyčias ir kita, kas susiję su bažnyčiomis ir religiniu Lietuvos gyvenimu amžių bėgyje.

Pradžioje vieno puslapio žinios apie istorines Lietuvos vyskupijas. Toliau (10—48 p.) seka rašytojo Pauliaus Jurkaus parašyta apybraižai „Senoji Žemaičių vyskupija“. Tekste yra 35 nutraukos. Apybraižoje pateiktos trumpos biografinės žinios Medininkų-Varnių-Žemaičių vyskupijos 40 vyskupų, valdžiusių tą vyskupiją nuo 1417 iki 1926 metų, kada buvo įsteigta Lietuvos bažnytinė provincija ir kada buvo įsteigta ir Telšių vyskupija.

Tą vyskupų sąrašą pradeda Motiejus Trakiškis (1417—1422). Jam persikėlus vadovauti Vilniaus vyskupijai, Žemaitijoje buvo 12 bažnyčių: Varniuose 2, Kaltinėnuose, Viduklėje, Kelmėje, Ariogaloje, Veliuonoje, Betygaloje, Luokėje, Raseiniuose, Kražiuose, Krakėnavoje. Kunigai mokė žmones ne tik bažnyčiose, bet ir kaimuose. Buvo Vytauto politikos šalininkas ir jojo remėjas.

Paskutiniuoju tame sąraše yra Pranciškus Karevičius (1914—1926). Labai aktingai dalyvavo Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatyme. Pašventino 39 naujas bažnyčias, padarė pirmuosius žygius įkurti Lietuvos bažnytinei provincijai. Gaila, kad iš tų 40-ties pavyko rasti tik septynių vyskupų portretai.

Toliau seka skyrius „Telšių vyskupija“ (49—88 p.). 1926.IV.4 d., per Velykų šventes, pagal vyskupo (vėliau pakelto arkivyskupu) Jurgio Matulevičiaus-Matulaičio projektą, buvo popiežiaus Pijaus XI paskelbta Apaštališkoji konstitucija „Lituanorum gente“, kuria buvo iš pagrindų pertvarkyta Lietuvos valstybės Bažnyčios organizacija. Buvo įkurtos 5 vyskupijos. Istorinė Žemaičių vyskupija, gyvavusi 409 metus, buvo suskaldyta į 3 vyskupijas: Kauno, Telšių ir Panevėžio. Prie Telšių vyskupijos buvo priskirta atskira Klaipėdos prelatūra, apėmusi tada

Šio straipsnio autorius Jonas Dainauskas kalbasi su Bronium Kvikliu, Telšių vyskupijos bažnyčių *monografijos redaktorium.*

Jonas Kuprys

Klaipėdos Krašto teritoriją. 1938 m. Hitleriui atplėšus Klaipėdos kraštą, minėta prelatūra buvo išimta iš Telšių vyskupo jurisdikcijos, tačiau po II-jo Pasaulinio karo vėl priskirta Telšių vyskupijai. 1927.XII.10 d. Lietuvos vyriausybė ratifikavo konkordatą su Šv. Sostu ir pripažino Lietuvos Bažnytinės provincijos įsteigimą.

Tame skyriuje yra 33 atskiros fotografijos, 2 žemėlapiai ir 6 puslapiai su 144 fotografijomis kunigų, kurie knygos parengimo metu kunigavo Telšių vyskupijoje. Taip pat pateikti tekstai raštų (84—88 p.), kuriais 1926 m. buvo įsteigta savarankiška Lietuvos Bažnytinė provincija („Lietuvių tautai..." Konstitucija).

1928 m. Telšių vyskupijoje buvo 100 parapijų, 26 filijos, 199 kunigai ir 340.604 katalikai. Ligi 1940 m. įkurta 12 naujų parapijų ir 5 vyrų vienuolynai. Seserų vienuolynų tada buvo 11.

Skyrelyje „Telšių vyskupai" (65—72 p.) yra informacinės žinios apie šešis vyskupus ir tris tos vyskupijos valdytojus. Pirmuoju buvo Justinas Staugaitis (1926—1943). Buvo vienas Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo akto signataras, Lietuvos Tarybos vicepirmininkas, Lietuvos seimų narys. Antrasis Telšių vyskupas Vincentas Borisevičius (1944—1946) buvo bolševikų 1946 m. suimtas, žiauriai tardytas ir nukankintas (neturima tikslių žinių nei kur, nei kada jis buvo nužudytas). Trečiasis vyskupas Pranciškus Ramanauskas 1946 m. buvo bolševikų suimtas, žiauriai tardytas ir ištremtas į Sibirą. Į Lietuvą besugrįžo tiktai po 10 metų, tačiau jam neleido eiti vyskupo pareigų. Petras Maželis (1964—66) nuo 1950 m. buvęs tos vyskupijos administratorius. Juozapas Pletkus (1968—75) prieš tai irgi buvęs tos vyskupijos valdytojas. Liudvikas Pavilonis 1969—1973 m. Telšių vyskupijos bei Klaipėdos prelatūros augziliaras ir generalvikaras, o nuo 1973 m. Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupas koadjutorius 1954 m. paskirtas Klaipėdos parapijos klebonu L. Povilonis rūpinosi naujosios Klaipėdos bažnyčios statymu. 1957 m. išgavęs reikiamus sovietinės valdžios leidimus, po didelių vargų bei rūpesčių 1960 m. statybą užbaigė. Bažnyčios pašventinimas bolševikų nebuvo leistas, tačiau vyskupas Petras Maželis, 1960.VIII.14 d. „privačiai" pašventino. Šv. Tėvas Jonas XXIII bažnyčios statytojams ir remėjams atsiuntė apaštališkąjį palaiminimą. Bažnyčios statybą vedęs kun. L. Povilonis buvo suimtas. Po to sekė nauji suėmimai, tardymai. Suimtieji daugelį mėnesių buvo kankinami Vilniaus ir Kauno MGB rūsiuose. 1962 m. bolševikai surežisavo tos bažnyčios statytojams „teismo" komediją ir kun. L. Povilonį nubaudė 8 metų kalėjimo bausme. Naująją bažnyčią bolševikai nusavino. Po to karinių tankų pagalba nuvertus bokštą, bažnyčios pastatas buvo paverstas „liaudies filharmonija". Lietuvos katalikai vis dar mėgina atgauti tą bažnyčios pastatą. Paskutinis žinomas Lietuvos katalikų prašymas, 1979.VII.1 d. pasiųstas į Maskvą L. Brežnevui, yra su 148.149 parašais. Tų parašų lapai sudaro 1589 puslapių knygą su 56 tos bažnyčios nuotraukomis.

Esminis tos knygos skyrius yra „Telšių vyskupijos bažnyčios ir koplyčios" (89—385 p.). Jame pateikiama duomenys apie 165-ių vietovių bažnyčias bei koplyčias. Vietovių aprašymai surikiuoti alfabetine tvarka; jų dokumentinę dalį sudaro 918 fotografijų bažnytinių pastatų, altorių, vidaus įrengimų, kapinių ir t.t.

Pabaigoje (387—395 p.) yra žinios apie Telšių vyskupijos kunigus išeivijoje. Atskirai pateiktos žinios apie tos vyskupijos kunigus, mirusius ligi 1980 metų išeivijoje, drauge su tomis žiniomis pateikiant 42 kunigų fotografijas.

Peržiūrint vietovių bažnyčių aprašymus, aišku, kad tome pateikiama tik minimumas rašytų žinių, — pirmaujančią vietą užleidžiant pastatų fotografijai, atvaizdui. Knygoje randame viso net 1172 pastatų bei asmenų fotografijas. Tiesa, ne visų 165 vietovių dokumentinė medžiaga yra vienoda. Kai kurių vietovių bažnytinių pastatų fotografijos, — kelios ar net keliolika, — duoda gana detalų jų vaizdą iš išorės ir iš vidaus, nors yra 14 vietovių, kurių bažnyčios duota tik po vieną fotografiją, o 6 vietovių bažnytinių pastatų nėra jokios nuotraukos, nes nepavyko gauti. Tačiau visumoje veikalas kaip tik savo fotografijomis yra labai vertingas Telšių vyskupijos bažnyčių dokumentas. Koks nuostabus tų bažnytinių pastatų architektūrinis įvairumas ir kokį didelį Lietuvos kultūrinį lobyną sudaro josios bažnyčios.

„Bevartydamas tų 165 vietovių aprašymus, skaitytojas tarytum keliauja tos vietovės ir visos Lietuvos likimo keliais".

Bevartydamas tų 165 vietovių aprašymus, skaitytojas tarytum keliauja tos vietovės ir visos Lietuvos likimo keliais. Senojoje Akmenėje, prie Dabikinės upės, pirmoji R. katalikų bažnyčia buvo pastatyta XVI a. pradžioje. Alsėdžiuose (prie Sruojos upės) pirmoji medžio bažnyčia statyta 1471 metais. Nuo to laiko Alsėdžiai buvo Žem. vyskupų rezidencija. Vyskupas Merkelis Giedraitis (1576—1609) buvo ten įkūręs ir pirmąją Žem. vyskupijos kunigų seminariją.

Degučių bažnyčia yra trikampė, — vienintelė trikampės formos medinė bažnyčia Lietuvoje. Gaurėje bažnyčia jau buvo 1570 metais. Kelius kartus ji buvo iš naujo statyta, 1885 m. atstatyta. 1970 m. tą bažnyčią sudegino sovietiniai aktyvistai. Dabartinė Gaurės bažnyčia įruošta gyvenamajame name.

Gargždduose pirmoji bažnyčia, valdovo Stepono Batoro našlės karalienės Onos pavedimu, buvo pastatyta 1590 ar 1597 metais. 8 km. į pietus nuo Gargždų, Kisinių kaimo kapinaitėse, yra palaidotas 1831 m. sukilėlių vadas generolas Antanas Gelgaudas.

Grušlaukės bažnyčia žinoma tik iš 1938 m. nuotraukos, nes II-jo Pasaulinio karo metu sudegė. Dabartinė Grušlaukės bažnytėlė — barakas. Grušlaukės dievdirbio Antano Klaniaus-Klanevičiaus sukurtų ir po karo išlikusių skulp-tūrų dalį 1969 m., asmenys, pasivadinę Vilniaus muziejaus darbuotojais, be klebono žinios, išvežė.

Kantaučiuose, pagal padavimą, pirmoji bažnyčia buvo pastatyta Vytauto laikais, surišant tai su Žemaitijos krikštu.

Kražiuose pirmoji R. katalikų bažnyčia buvo pastatyta 1413 ar 1416 m. valdovo Vytauto ar kieno nors kito, jojo pavesto. Visą laiką Kražiuose buvo dvi bažnyčios. Švč. Mergelės Marijos vardo bažnyčia pastatyta 1641 m., 1757—1763 m. iš naujo pastatyta. Tai dėl josios išlaikymo 1893 m. taip energingai kovojo kražiečiai.

Kvedarnoje pirmoji R. katalikų bažnyčia buvo pastatyta Žygimanto Augusto apie 1563 metus. Kvedarnos parapijos ribose, miške stovi graži Drungališkių koplyčia, kuri 1978.I.4 d. vietos komunistų buvo apiplėšta. Nusikaltėliai nebuvo persekioti.

Laižuvos bažnyčia minima 1635 m. XIX a. josios klebonu buvo poetas kun. Antanas Justinas Vienažindys-Vienužis, kuris 1892 m. pastatė naują mūrinę. 1911—14 m. vokiečiai tą bažnyčią susprogdino. Išlikusi špitolė 1945 m. buvo paversta bažnyčia.

Leckavoje pirmoji medinė bažnyčia buvo pastatyta 1637 m., daug kartų buvo atstatoma. II-jo Pas. karo metu ji sudegė. Tik po didelio vargo buvo gautas leidimas ir 1955 m. buvo pastatyta nauja medinė „barakinio stiliaus" bažnyčia, statyta daugiausia iš Sibiro grįžusių leckaviškių tremtinių lėšomis ir kietu darbu.

Mosėdyje pirmoji bažnyčia buvo pastatyta 1551 m., Pajūraly — 1509, Pajūryje — 1569 m. (Žvingių Pajūryje), Palangoje — 1554 m., Papilėje — apie 1493 m., Pašilėje — 1457 m., Plateliuose — 1564 m., Sedoje — 1508 m., Šaukėnuose — 1486 m., Šilalėje — 1533 m., Švėkšnoje — 1509 m., Tauragėje — 1507 m., Varniuose — 1421 m.

Tas senąsias ir vėlesnes bažnyčias statė Lietuvos valdovai, didikai, valstybės ir Bažnyčios veikėjai. Užtat tos statybos taip pat yra neatskiriama Lietuvos istorijos dalis. „Telšių vyskupija" tai mums vaizdžiai primena.

Jonas Dainauskas

Jonas Dainauskas — *teisininkas, teisės istorikas, bibliografas. Buvęs Lietuvių Istorijos Draugijos metraščio „Tautos Praeitis" redaktorius. Daugelio studijų ir straipsnių autorius.*

JULIEN GREEN

Tęsinys

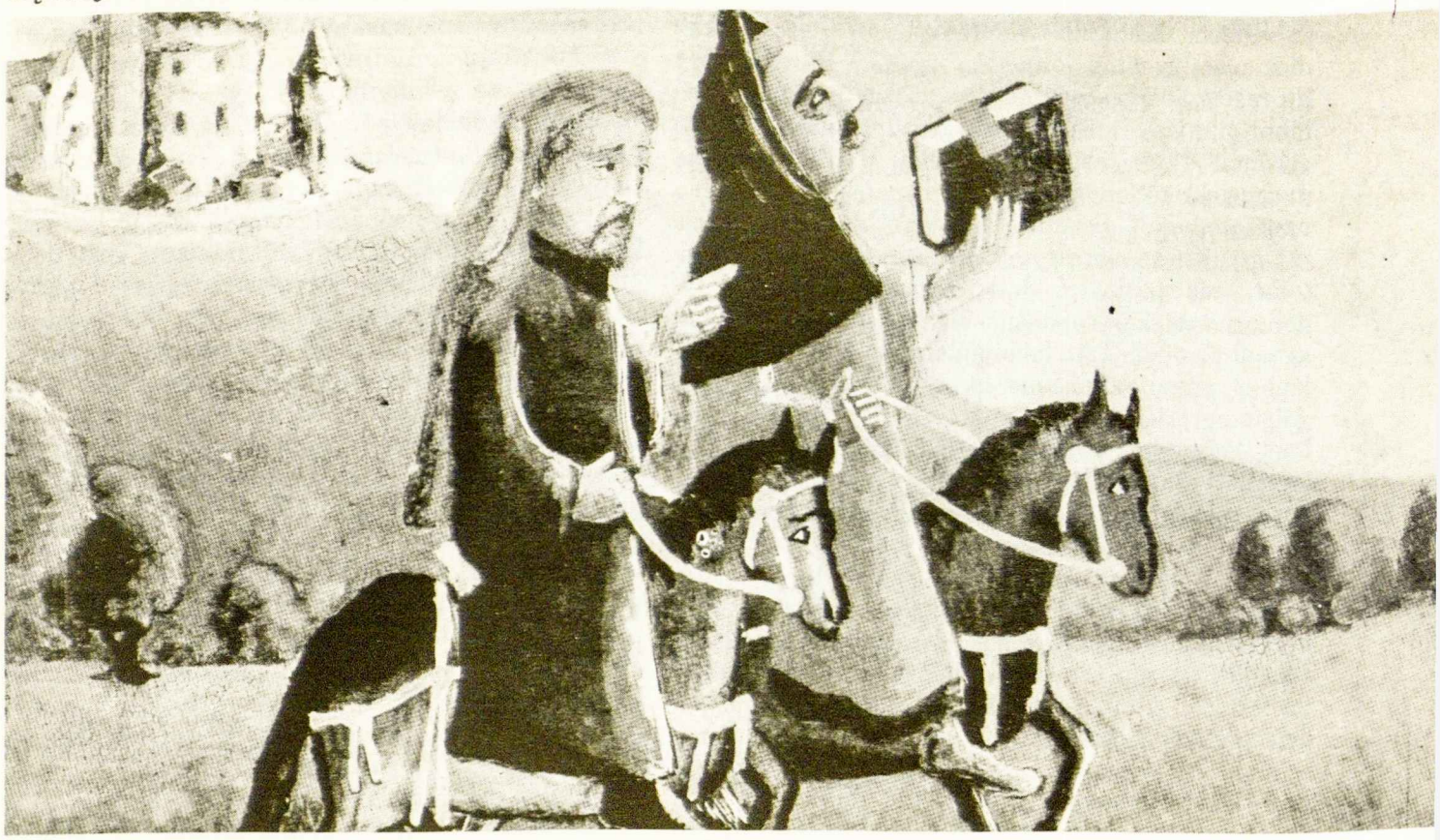

J. Green, be šv. Rašto, brangino ir religinę knygą. 1956 kovo 9 savo dienoraštyje (Journal) jis rašė: „kaip nuobodžios knygos, kur Dievo nejuntama". Tų pačių gi metų liepos 9, tartum tą nuobodumą ir beprasmingumą pagrįsdamas, prideda: „įdomu stebėti, kaip viskas, kas mums apie Dievą nekalba, nejučiom nukreipia nuo Jo... viskas, kas nėra Dievas, yra man nuodai". O antra vertus, gerokai anksčiau, jis rašė: „reikia tačiau bijoti, kad dvasinis skaitymas neužimtų mums dvasinio gyvenimo vietos, tai reiškia, kad, skaitydami mistikus, neįsivaizduotume, kad gyvename Kristaus dvasia. Žinau asmenų, kurie ta apgaule gyvena" (1941 vasario 10). Green negalėjo nebranginti religinės knygos, nes, kaip esame suminėję (pirmame straipsnyje apie jį) jo pirmąjį ir antrą galutinį atsivertimą katalikybėn nulėmė jo perskaitytos dvi religinės knygos.

Iš jo dienoraščių pasisakymų matome, kad jis skaito viduramžių vokiečių mistikus, žymiuosius religinius rašytojus — mąstytojus, šventųjų biografijas, o drauge domisi religiniais Kalvino raštais bei nekrikščioniškais Indijos mistikais. Jis draugauja su žymiaisiais mūsų laikų prancūzų katalikų rašytojais, kurių tarpe yra tikrai giliai religingų, religinės mistikos persunktų sielų. Jo dienoraščiuose randame daug užrašų, kuriais jis pasisako apie tų rašytojų raštų įtaką jam. „Skaitinėju mistikus, kaip skaitoma keliautojų iš tolimų kraštų grįžusių pasisakymus, iš kraštų, į kuriuos mes niekada nevažiuosime... (1941 kovo 6).

Konkrečiau kalbant, jis žavisi *J. Tauler'iu*, (1300—1361) vokiečių mistikų, domininkonu, paskelbtu palaimintuoju, raštais (Iš visos to mistiko kūrybos tėra išlikę tik 83 pamokslai). „Visada su džiaugsmu skaitinėju Tauler'į" (1955 spalio 28) ir „jo pamokslų skaitymas niekada manęs nevargina" (1957 vas. 17)(1) Jis pasisako perskaitęs ir belgų mistiką, dominikoną Tauler'io bendralaikį, *Jan'ą van Ruysbroeck* (1293—1381), kuris jam savo stiliumi primena erelį, puolantį savo grobį (1957 sausio 27), ir skaitąs vokiečių mistiką, taip pat domininkoną, vadinamą Meister Eckehar (1260—1321)(2)

Jam artimi ir skaitomi prancūzų jėzuitai — mistikai *L. Lallement* (1576—1635) ir *J. J. Surin* (1600—1665). Pirmasis ir šiandien aktualus savo dvasinio ugdymosi raštais. Jų žinomiausias tai „La Doctrine Spirituelle", kuris ir mūsų laikais spausdimas. Antrasis — žinomas kaip dvasinis sielų ugdytojas — joms rašomais dvasinio vadovavimo laiškais. Apie juos Green taip rašo: „Su entuziazmu ėmiausi skaityti Lallement ir Surin, didžiuosius sielos tyrinėtojus. Mažai kas žino, kad Prancūzija davė tiek aukšto lygio mistikų pasauliui" (1941, spalio 1). Atkreipkime dėmesį į tai, kad, tą skaitymą pradėdamas, jis teturėjo 21 metų amžiaus!(3)

Green nesykį savo dienoraščiuose prisimena ir didįjį prancūzų jėzuitą kun. *H. Bremond* (1865—1933), su kuriuo jam buvo tekę asmeniškai susitikti ir kurio didįjį veikalą „Histoire litteraire du sentiment religieux"... (Devynių tomų veikale), atskleidžiantį

Prancūzijos mistikų raštuose telpančius dvasinius turtus, jis pasisako nesykį skaitęs. „Skaičiau toliau Bremondą... Jis cituoja didingus tekstus, iškasa brangenybes“ (1956 sausio 31).

Green brangina viduramžių (ir visų laikų!) didžiausią šventąjį *Pranciškų Asyžietį*. 1943 liepos 11 jis rašo: „Joergenseno šv. Pranciškus paliko manyje labai gilų įspūdį. Būtų įdomu ištirti, ar pirmieji pranciškonai tikrai tebuvo vieninteliai tikri Evangelijos dvasios krikščionys, kokius yra matęs pasaulis nuo apaštalų laikų“. Sekančią dieną t.y. liepos 12 d. — jis vėl grįžta prie šio rašytojo knygos apie šventąjį: „Ir toliau esu pasinėręs Joergenseno skaityme, matydamas gerai, kaip labai ši jo knyga smerkia mūsų visų gyvenimo būdą. Taip labai nutolome nuo Evangelijos, kad iš pirmojo žvilgsnio tikrai nesuprantame, kaip galėtume prie jos grįžti... Atrodo, kad su kiekvienu lūpų atidarymu mūsų žodžiai išsižada jos... Jie (suprask: pirmieji pranciškonai — A.G.) buvo žmonės, apsvaigę džiaugsmu ir tai tokiu džiaugsmu, prie kurio, niekada nepriartės mūsų menkos pramogos. Šv. Pranciškus tikriausiai buvo vienas didžiausių pasaulio poetų — ir tai tokiame laipsnyje, kad susimąstome, ar šventumas nėra poezija absoliutiniu pavidalu ir ar žmogaus poezija, net kasdieniškiausia, nėra dvasinio turtingumo, kurio įsivaizduoti negalime, atspindys... Jau pora dienų kaip galvoju, ar Kristus nėra mums savos Evangelijos dovanojęs antrą kartą šventojo Pranciškaus gyvenimu...“(4)

Green širdžiai brangi ir „Fioretti“ (gėlytės knyga). Joje telpa legendos iš šv. Asyžiečio ir jo mokinių gyvenimo. Ją skaitydamas, jis pasisako pamiršęs apie šiandieninį pasaulį ir išgyvenęs džiaugsmą, kurį išgyveno ir šventojo mokiniai, su juo bendraudami. Tasai džiaugsmas, Green žodžiais tariant, tai „įsimylėjimas į dangų“, ir tų džiaugsmo valandėlių prisiminimas jį vėl padarydavo laimingą“. Taip rašė jis 1934 lapkričio 25, taigi paskaitęs šią knygą žymiai anksčiau negu šventojo biografiją.

Green domisi ir labiausiai žinomais ispanų mistikais, kurių žymiausias šv. *Kryžiaus Jonas* (1542—1591).

Tai savęs išsižadėjimo mistikas, kurio dvasinė doktrina, tai Kristaus žodžių „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs...“ (Mt 16, 24 ir Ln 9, 23) — nuosekliausia gyvenimiškoji išvada. Jau 1934 lapkr. 14 jis skaito šventojo raštus, kurie turi jam įtakos: „Skaitau šventąjį Kryžiaus Joną. Nereikia nieko daugiau, kad išrautum save iš savęs“ (kitaip sakant: kad nugalėtum egoizmą AG.). Tų pačių 1934 gruodžio 9 jis kalbėjosi su Maritainu apie šio šventojo „Pojūčių naktis“ knygą. To pasikalbėjimo vaisius: Greenui aiškėja, kad šio šventojo doktrina yra tartum gigantiškas, žmonių niekada nepastatytas nesutepto baltumo mūras, kurs siekia žvaigždžių“.

Nepamiršta Green ir „Kristaus Sekimo“ knygelės, kurią šventieji ir šiaip gilaus krikščioniškumo siekiantys asmenys per savo gyvenimą šimtais ir net tūkstančiai kartų skaitė ir mąstė. Tai nuostabaus turiningumo krikščionybės gyvenimui taikymo knygelė, kurioje daug sveikos askezės minčių, o drauge ir mistinių polėkių, siekiant šventumo. Rašytojo dienoraščiuose nesykį surandame iš tos knygelės cituojamų ištraukų. 1944 gruodžio 30 jis apie ją taip rašo: „Kai skaitau tokios rūšies kaip Sekimo knygą, mane visada pritrenkia dvasinio pasaulio ryški tikrovė; šioji tikrovė yra taip stipri, kad atrodo, jog pasidaro neįmanoma kiekviena kita galima tikrovė“.(5)

Artėjant labiau į naujus laikus, Green negalėjo neprisiminti *B. Pascal'io* (+ 1662). To didžiojo krikščionio mąstytojo. Kažin ar yra daug tikrai religinę literatūrą mylinčių ir mąstančių krikščionių, kurie nebūtų girdėję apie jo knygą. „Pensees“ (Mintys), kurie dėl jo mistinio Jėzaus kančios išgyvenimo — dėl jo girdėtų Kristaus žodžių „Galvojau apie tave merdėdamas; liejau kraujo lašus dėl tavęs“... nebūtų jaudinęsis?!

Nenuostabu tad, kad 1949 gegužės 25 — Green dienoraštyje rašo: „negaliu pamiršti, kas man buvo Pascal, kurį tarp 16 ir 20 metų amžiaus buvo man įasmeninta religija, kurį nekartą skaitydavau atsiklaupęs“.(6)

Prieš pilnutiniai į katalikybę pereidamas, Green labai domėjosi Indijos dvasingu religingumu. Žinomiausia to dvasingumo išraiška tai Bhagavad—Gita religinė knyga, kuri į jį paveikė tartum didelė, stipri šviesa (1934 lapkr. 3). Domėdamasis dvasiniu Indijos gyvenimu (o Indija savo visumoje laikoma dvasingiausia tauta!), jis sustojo ypač prie vieno jų dvasinių vadų — mistiko *RamaKrishna* (1836—1886).

1935 rugs. 24 jis pasisako dienoraštyje susipažinęs su jo mokslu, kurį pavadino „evangelija“. Reikia pripažinti, kad šio indų mistiko asketiniai-mistinės mintys labai daug gali duoti ir krikščionišku dvasingumu besidominčiam asmeniui. Nieko nenuostabaus, jei priminsime senovės Bažnyčios Tėvų skelbimą, kad žmogaus siela savo prigimtim yra krikščioniška(7).

Green domisi ir visais žymesniais bendralaikiais religinių nuotaikų rašytojais Prancūzijoje. Vienas jų tai *G. Bernanos* (+1948) kuriuo, anot jo, jis per vėlai susidomėjo. Šis šimtanuošimtinis katalikas, niekada nesusvyravęs dėl katalikų religinės doktrinos, anot Green, turėjo „didžiausią dovaną, tai Dievo ir nuodėmės jutimą“. Nors jis sunkiai paskaitomas, tačiau „mano akyse priklauso prie didžiausių“ (1950 kovo 12).

1951 vasario 28 — jis prisimena šį rašytoją ir cituoja iš jo raštų ištrauką: „Nepraradau tikėjimo..., nes Dievas apsaugojo mane nuo neskaistumo“. Ir ten pat Green nuo savęs prirašo: „Šiandieniniams žmonėms skaistybė per sunki našta, nes jų tikėjimas nusilpo“.

Jis prisimena dienoraštyje ir kataliką rašytoją *Leoną Bloy* (+1917), kuris savo nuosekliausia bekompromisine katalikybe nemažai Prancūzijos didžiųjų katalikybėn grąžino. Jo didelio daugelio tomų dienoraščio vienas tomas ankstyboje jaunystėje pateko į Green rankas. 1941 lapkričio 8 apie to tomo mintis, kurių jis tada neįvertino (nes daugeliui knygų — joms paskaityti ir suprasti — reikia tam tikro dvasinio pribrendimo A.G.), tačiau rašė: „panašaus balso aidas per daugelį metų aidi“ ir todėl „mes visi, kurie Bloy skaitėme ir išmokome jį mylėti, nesupran-

tame pilnai, ką iš jo esame gavę". 1942 gegužės 20 — jis vėl apie Bloy rašo: „Perskaičiau S. Fumet apie Leoną Bloy knygos dalį, knygos nuostabios... Kai dėl Bloy gyvenimo, jis mane baugina. Negaliu nusikratyti minties, kad tasai žmogus pateko į gyvojo Dievo rankas, o šv. Raštas mums sako, kad tai baisus likimas. Jis įžengė į antgamtybę, tartum lapas, pagriebtas liepsnos sūkurio..." O po trijų dienų Green prideda, kad, anot Fumet, Bloy nebuvo šiaip tik sudvasintas, bet buvo jautrios širdies mistikas, su akimis, visada pasirengusiomis pravirkti".

Green labai anksti susidūrė ir su poeto-mistiko *P. Claudel* (+ 1955) kūryba ir 1926 balandžio 20 konstatuoja savo įspūdį: „Džiaugsmas skaitant Claudelį". Susipažinęs su šiuo poetu giliau, rašo: „Claudel'io išaiškinti neįmanoma. Jis turėjo nukristi tartum meteoras iš dangaus. Jis neatstovauja nei savo laikotarpiui, nei savo kraštui" (1949 gegužės 2).

Su *F. Mauriac* ir *J. Maritain* jis susitinka dažnai. Pirmasis katalikų rašytojas-beletristas. Antrasis — filosofas, mąstytojas. Jų kūrybos jis dienoraščiuose nesvarsto, tik charakterizuoja jų labai nuoseklią katalikybę ir jos praktikavimą. Tik rašytojai, atrodo, kad ir netiesioginiai jį stiprina, nežiūrint jo dvasinių audrų — nenutolti nuo krikščionybės.

Apie taip populiarų *Mertoną* (+ 1968) Green 1948 gruodžio 22 rašo: „Su dideliu malonumu perskaičiau Th. Mertono autobiografiją... toji knyga tai galingas kumščio smūgis į kartonines dekoracijas". Šiomis „dekoracijomis" Green, atrodo, vadina tuos tuščius dalykus, prie kurių daugelis prisiriša ir kuriuos turėjo galvoje Merton, jų atsisakydamas ir į trapistų vienuoliją įstodamas.

Mąstytoja, filosofė, sociologė *Simono Weil* (+ 1943) labai sudomino Green'ą. Ši moteris labai nutolusi nuo žydų tikėjimo ir labai priartėjusi prie katalikybės, nors krikšto nepriėmusi — yra labai mįslinga. Jos nelengva religiniai-filosofinė kūryba yra nelengva suprasti: ji reikalauja didelio įsimąstymo. 1949 gruodžio 3 — jis ją šitaip vertina: „Beveik jos nepažinojau, o šiandien skaitau stebėdamasis... Jos aistra absoliutui ją giminiuoja su geriausiais, ji reliatyvybėm jaučia panieką, kurią užtikau tik pas šv. Kryžiaus Joną ir Pascalį... Kiek knygų ji laiko niekingomis, nes jos tik literatūra... Jos išvados, anot Roberto, nežmoniškos... ir ten, kur ji įkopia, mums sunku kvėpuoti. Inteligencijos pabaisa. Ji turi savyje kažko gąsdinančio".

Pastaba: Suprantama, kad čia suminiu tik dalį jo skaitytų religinių autorių; tačiau, toje dalyje telpa visi tie, kuriuos jis labiausiai skaitė ir kurie turėjo didesnės įtakos jo gyvenimui.

Alfonsas Grauslys

Išnašos

1. Vokiečių katalikų „Herderio" leidykla 1961 m. Freiburge im Breisgau tuos pamokslus išleido „Johannes Tauler Predigten" vardu.
2. Meister Eckehart — tai žymiausias vokiečių katalikų mistikas, kurs tačiau kai kuriais atžvilgiais savo asketiniai mistine doktrina buvo nesuderinamas su Bažnyčios mokslu. Šiaip gi jo doktrina yra orginali, turtinga bei aktuali mūsų laikams. Nepriklausomybės laikais prof. J. Eretas yra parašęs mokslinę studiją apie jį. Tai „Meister Eckehartas iš Hochheimo, Kaunas, 1930. Jis yra rašęs ir apie J. Taulerį ir vokiečių mistiką H. Seuse. Leidiniai išleisti 1929 ir 1930 Kaune.
3. Tų dvasinio ugdymosi mokytojų aktualumą rodo tai, kad ir mūsų laikais jie leidžiami. Lallement veikalą „Die Christliche Lehre" 1948 m. išleido Šveicarijoje Verlag Raeber, Luzern. Įžangą į šį vokiečių kalbon vertimą parašė žinomas šveicarų katalikų teologas Hans Urs von Balthasar.

   Surin'o gi laiškus „Bibliotheque Europeenne" serijoje išleido 1966 m. Desclée de Bronwer leidykla Paryžiuje „Jean — Joseph Sarin — Correspondance" vardu. 1827 puslapių veikale telpa 594 jo laiškai. Keliolikos puslapių įžanga į šį rinkinį yra parašęs čia mūsų minimas prancūzų katalikų rašytojas Julien Green.
4. Rašytojas Jens Johannes Joergenson (1866-1956) tai danas, priėmęs katalikybę ir dalį savo gyvenimo gyvenęs Asyžiuje. Iš meilės šventajam jis parašė šventojo biografiją. Lietuvių kalbon ši biografija buvo išversta ir Šv. Kazimiero leidyklos Lietuvos Nepriklausomybės laikais atspausdinta.
5. Čia negaliu nepaminėti Nekalto Prasidėjimo Seserų Putname nuopelnų, kurios „Kristaus sekimo" knygelę išleido keliomis laidomis. Čia noriu priminti ir kitoms lietuviškoms vienuolijoms pareigą susirūpinti labai skurdžia mūsų lietuvių religine literatūra ir kas porą-trejetą metų išleisti kurią nors reikšmingą religinę knygą.
6. Jei yra kuris rašytojas, kurį savos tautos kalboje reikia turėti, yra katalikiškos tautos garbės reikalas — tai jis yra Pascal. Kiek girdime, kažkur kažkieno jau daug metų ruošiamas (ir jau lietuvių kalbon regis išverstas?!) Pascal — jo „Mintys" — kur iki šiol neišleistas jis randasi?
7. Visą Ramakrishnos doktriną didele, arti 600 psl. knyga, „L'enseignement de Ramakrishna" vardu, 1949 ir 1972 m. išleido prancūzų Albin Michel leidykla — pigiu leidiniu. Šia knyga verta susidomėti visiems, kuriems rūpi religinis dvasingumas.

veikla

H. Šatinskas

Puškoriūtė, L. Gudelytė, V. Rygelytė, R. Ivaškaitė skuba į Kolumbkursus, Putname.

KOLUMBKURSAI Putname

1980 m. spalio 10—14 Putnamo seselių vienuolyne įvyko ateitininkų moksleivių ir studentų kursai. Dauguma dalyvių suvažiavo penktadienio vakare.

Šeštadienio rytą įvyko iškilmingas kursų atidarymas. Kun. Yla paskaitė atidarymo maldą. Pirmą paskaitą skaitė prof. S. Sužiedėlis iš Bostono. Prof. Sužiedėlis kalbėjo apie ateitininkų įkūrimą, veiklą prieš ir per Lietuvos nepriklausomybės laiką ir ateitininkų judėjimą išeivijoje. Po prof. Sužiedėlio paskaitos Jūra Viesulienė aiškino, kaip pravesti susirinkimus. P. Mažulis skaitė paskaitą apie kalbų istoriją ir lietuvių kalbos ryšius su sanskritu ir slavų kalbomis. Paskaitos dažniausiai buvo padalintos į tris dalis su 15-kos minučių pertraukomis. Šeštadienio vakaras buvo susikaupimui ir mišioms.

Sekmadienio dieną pradėjome mišiomis. Kulbienė iš Bostono kalbėjo mums apie aplinką ir kokią įtaką ji turi mūsų gyvenime. Tą popietį kun. Yla skaitė paskaitą, kurios tema buvo pasaulėžiūra. Vakare įvyko literatūros ir talentų vakaras. Buvo skaitoma poezija ir proza, buvo keletas trumpų vaidinimėlių, o Stasys Janušas ir Darius Kudžma mus palinksmino savo gitaromis.

Pirmadienį iš ryto Valienė mums kalbėjo apie spaudą, ypač lietuvių, Lietuvoje ir išeivijoje. Po trumpos pertraukos buvo iškilmingas kursų uždarymas, kuriame buvo išduotos premijos. Visi kursantai buvo apdovanoti Naujuoju Testamentu, kai kurie dar gavo ir knygą „Raktas į Naują Testamentą". Taip kursai užsibaigė, ir greit po to išvažiavome namo.

Negalvokite, malonūs skaitytojai, kad mes, kursantai, tik sėdėjome kėdėse ir klausėmės paskaitų! Mes vedėme užrašus, kurie buvo patikrinti. Mes dalyvavome diskusijose, ir mums reikėjo pasirinkti temą iš kokios nors paskaitos, kuri mums padarė gilų įspūdį, ir turėjome patys apie ją trumpai pakalbėti.

Pagaliau norėčiau visų kursantų vardu padėkoti visiems, kurie mums kalbėjo, visiems vadovams ir ypač seselėms, kurios mums suteikė tokias geras patalpas ir tokį gerą maistą. Tai jų nuopelnas, kad šie kursai buvo tokie vertingi. Ačiū jums visiems.

Ramunė Jasaitytė

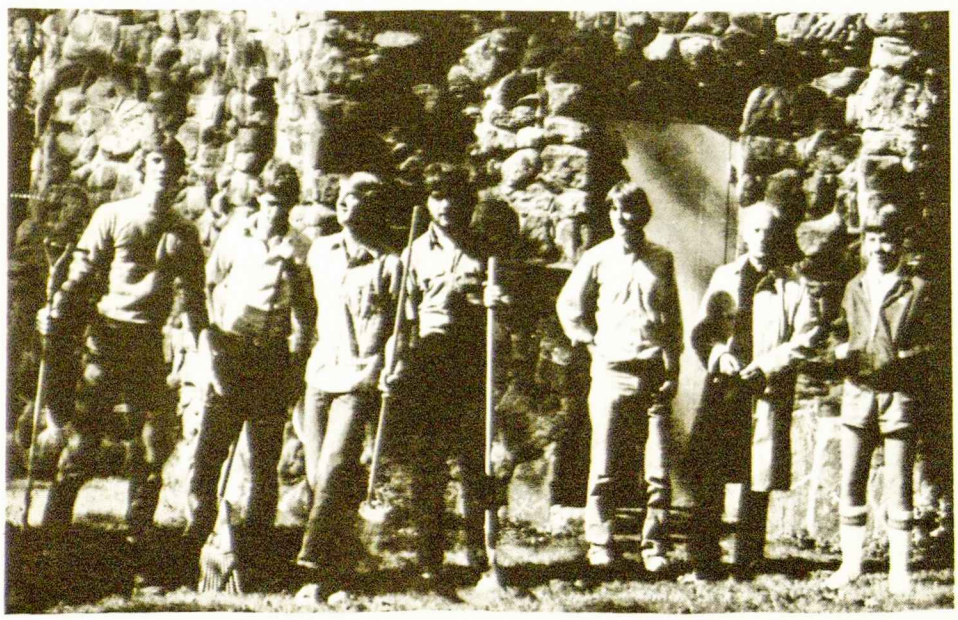

Grupė kursantų su kun. S. Yla prie Gedimino pilies Putname.

METINĖ ŠVENTĖ Hamiltone

1980 m. lapkričio 9 d. įvyko Hamiltono ateitininkų metinė šventė. Šventė pradėta sekmadienio rytą šventomis mišiomis. Mišias laikė prelatas Tadarauskas ir tėvas Jurgutis iš Toronto, kuris pasakė šventei pritaikytą pamokslą. Mišių metu moksleiviai, pritariant Otavos mergaičių choreliui, giedojo giesmes. Ši dalis pradėta prelato Tadarausko invokacija, po kurios sekė moksleivių įžodis. Šiais metais vyresniojo moksleivio įžodį davė Rūta Kamaitytė, Rūta Sadauskaitė ir Daina Skvereckaitė. Naujai priėmusias įžodį ir visus šventės dalyvius pasveikino Antanas Rašymas Toronto studentų ateitininkų vardu; Jonas Ažubalis Toronto moksleivių vardu; ir Rūta Kuraitė Detroito moksleivių ir ateitininkų vardu. Po sveikinimų sekė seselės Ignės paskaita. Ji sukėlė kiekvienam — ir janam ir senam — įdomių minčių apie gyvenimo vertybes. Meninė dalis pradėta jaunių įdomiu ir talentingu vaizdeliu. Tada moksleiviai gana įdomiai pristatė ateitininkų penkis principus, kviesdami visus įsijungti į ateitininkų eiles. Meninė dalis baigta Hamiltono Gyvataro jaunesniųjų šokėjų grupe, kuri gražiai sušoko tris šokius. Šventės akademija baigta ateitininkų himnu. Po programos sekė tėvelių ir sendraugių ateitininkų paruoštos vaišės. Hamiltono moksleiviai šventės proga išleido laikraštėlį „Praeitis, dabartis ir Ateitis".

Ramunė Pleinytė

PAS MOKSLEIVIUS New Yorke

New Yorko Marijos Pečkauskaitės moksleivių ateitininkų kuopa pradėjo savo veiklos metus su Jaunimo Mišiom 1980 m. spalio 5 d. Kultūros židinyje, kurias atlaikė tėv. Antanas Prakapas, OFM. Skaitymus atliko Henrikas ir Taura Šatinskai.

Po Mišių jaunimas su tėveliais stiprinosi Tėvų komiteto paruoštais pyragais ir kavute.

Šį pirmą susirinkimą jaunučiai ir jauniai turėjo kartu. Jie pasikalbėjo apie praėjusios vasaros įspūdžius ir aptarė planus ateinantiems veiklos metams. Jaunučiams vadovauja Kristina Sabalytė-Krulikienė, jauniams vadovauja Petras Tutinas su padėjėju Stasiu Janušu. Globoja Liūda Gudelienė.

Vyresniųjų susirinkimas vyko panašiai. Ten globėja Rasa Razgaitienė pristatė du projektus kuopos nariams. Norima ligi galo metų surinkti faktus ir medžiagą, kurie liečia kuopos įsisteigimą ir istoriją ligi šiandienos. Kas ją įkūrė, kur, kodėl ir t.t. Antras projektas duos nariams progą susipažinti su buvusiais kuopos „šulais". Norima su jais susipažinti ir pranešti pasikalbėjimus.

Valdyba išrinkta šios sudėties; pirmininkai Algirdas Lukoševičius ir Vita Rygelytė, vicepirmininkas Henrikas Lukoševičius, sekretorė Ramunė Rygelytė, korespondentė Ramunė Jasaitytė. Ramunė Rygelytė stengsis atgaivinti kuopos laikraštėlį „Jaunystės keliu".

Spalio 10—13 d. 95% kuopos dalyvavo Kolumbkursuose. Putname, kuriuos pravedė kun. S. Yla. Daugumai narių tai buvo pirmas kartas kursuose, ir visi grįžo pilni nuotykių, įspūdžių ir pasiryžę dirbti.

Spalio 25 d. įvyko jaunesniųjų grupių susirinkimai Kultūros Židinyje. Pradėta nagrinėti šių metų tema: Katalikiškumas. Vyresnieji kartu su studentais tą dieną keliavo į Manhattan pamatyti Jono Jurašo režisuojamą vaidinimą Broadway „The Suicide". Vaidinimas yra komedija, todėl pilni geros nuotaikos visi grįžo pas Lukoševičius, kur Arūnas Čiuberkis pravedė pokalbį apie vaidinimą!

VEIKLOS PUSMETIS Stulginskio kuopoj

Per šitą mokyklos pusmetį A. Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopa turėjo keturis susirinkimus, neskaitant pačio pirmutinio. Pirmasis iš šių susirinkimų įvyko 1980 m. spalio 3 dieną Venclovų namuose. Paskaitininkė buvo dr. E. Žukauskienė. Ji kalbėjo apie C.P.R. ir pirmąją pagalbą. Per susirinkimą taip pat buvo aptarti ateities planai pardavinėti saldainius kuopos iždui papildyti.

Antrasis susirinkimas įvyko spalio 24 dieną pirmininko Sauliaus Šoliūno namuose. Paskaitą skaitė Daina Kamantaitė, buvusi kuopos iždininkė, ir Rimas Rekašius, kurie papasakojo savo įspūdžius apie Vasario 16-sios gimnaziją ir kelionę Lietuvoje. Daina buvo atsivežusi pinigų iš Nepriklausomos Lietuvos laikų ir laikraščių, pamfletų ir kitokios medžiagos iš Lietuvos ir Vokietijos. Išklausę pašnekesio ir sukalbėję maldą, padalinom saldainius pardavimui. Po to nauji kuopos nariai suvaidino trumpą vaidinimėlį kaip savo įžangą į kuopos narių eiles. Nauji nariai yra šie: A. Kurkulis, M. Pabedinskaitė, T. Paulius, V. Rekašius, M. Shrekengost, R. Šlapkauskaitė ir L. Venclovas.

Po to sekantis susirinkimas įvyko Ateitininkų namuose lapkričio 21 dieną. Kalbėtojas Vilius Dundzila pranešė MAS CV planus dėl Kalakursų ir Žiemos kursų Dainavoje. Buvo išdalinti registracijos lapai kuopos nariams, pareiškusiems norą vykti į Žiemos kursus: A. Ostrauskaitei, S. Šoliūnui, A ir A. Pabedinskams, P. Lieponiui, A. Dirkiui, D. Tijūnelytei ir D. Grigaitytei. Po susirinkimo buvo surinkti pinigai už parduotus saldainius.

Paskutinis susirinkimas įvyko gruodžio 12 dieną Žukauskų namuose. Paskaitininkė buvo Majauskienė, kuri kalbėjo apie alkoholizmą ir narkotikų vartojimą. Po šios įdomios paskaitos Kalakursų dalyviai davė pranešimą apie ten įvykusias paskaitas (M. Pabedinskaitė, R. Ostrauskaitė, L. Vasiliauskaitė, L. Venclovas). Susirinkimas buvo užbaigtas malda.

Andrius Pabedinskas

JAUNIŲ GLOBĖJAS BALYS LUKOŠIŪNAS

„Mes esame jo ‚indėlis' ateičiai"

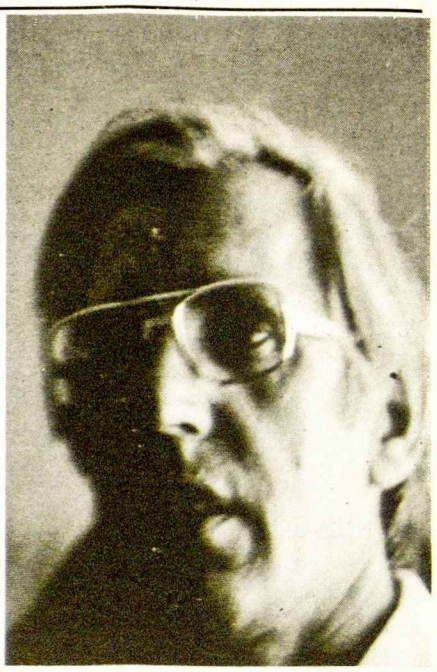

Balys Lukošiūnas

Nors šiuo metu esu kun. Alfonso Lipniūno kuopoje, iš jaunių perėjęs į vyresniuosius moksleivius ateitininkus, norėčiau truputį aprašyti mano buvusį globėją Balį Lukošiūną. B. Lukošiūnas jau nemažai metų globoja Chicagos Prano Dielininkaičio moksleivių ateitininkų kuopos jaunių berniukų būrelį. Šitas būrelis turėdavo savo susirinkimus kas antrą šeštadienį Lukošiūno namuose. Mūsų tipiškas susirinkimas prasidėdavo, kai visi berniukai būdavo atvykę. Pradėdavome su malda, kurią sekdavo pasikalbėjimas. Po to dažniausiai mūsų būrys važiuodavo į kokią nors išvyką, arba kartais nuvykdavome į parką arba miško draustinį pamėtyti „frisbees" ar sviedinį. Kartais vien tik pasivaikščiodavome.

Šituos visus užsiėmimus pravesdavo B. Lukošiūnas. Dažniausiai mūsų būrelio nariai susitikdavo Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios ir mokyklos kieme, o iš ten B. Lukošiūnas nuveždavo mus į savo namus. Susirinkimų rimtieji pasikalbėjimai būdavo apie Lietuvą, tikinčiųjų persekiojimą ir ateitininkų idealus. B. Lukošiūnas visada būdavo gerai pasiruošęs šioms diskusijoms, pristatydavo įdomių klausimų ir svarbių argumentų.

Kartais, kai nebūdavo galima ekskursijų daryti, būdavo kitų užsiėmimų. Statėme popierinius lėktuvus, darėme linoleumo raižinius (jie buvo ir *Ateityje* atspausdinti) ir net vieną kartą parašėme ir nusiuntėme laišką prezidentui Jimmy Carter, išreikšdami pritarimą jo reakcijai į Afganistano užėmimą. Iš Baltųjų Rūmų gavome padėką už laišką ir užtikrinimą, kad mūsų pažiūra JAV valdžiai reikšminga.

Pasikalbėjimui ir diskusijoms pasibaigus, mūsų globėjas nuveždavo mus į parką ar į gamtą pažaisti ir pats prie žaidimo maloniai prisidėdavo. Kartais mes su juo nuvykdavome į muziejų, nes B. Lukošiūnas sakė, kad kuo daugiau apie kitas kultūras išmoksime, tuo daugiau įvertinsime lietuvių meną, literatūrą, papročius ir religiją. Esame vykę pamatyti vaidinimų Goodman teatre Chicagos miesto centre. Sugrįžus iš išvykų B. Lukošiūnas mus vaišindavo gėrimais ir sausainiais, jo nupirktais.

Ponas Lukošiūnas labai daug dėmesio, laiko ir pinigų dėl mūsų yra išleidęs, nes mes esame jo „indėlis" ateičiai, su tikslu, kad mes būtumėme ištikimi lietuviai ir geri ateitininkai. Aš esu labai dėkingas už jo rūpestį mumis ir jam linkiu, kad dar daug linksmų metų jis būtų jaunių berniukų globėjas.

Vėjas Liulevičius

Antanas Gulbinskas

Ateitininkų sąjūdžio sukakties minėjimo Los Angeles Šv. Kazimiero parap. salėje programos dalyviai: Iš k. į d. Ignas Medziukas, pianistė Raimonda Apeikytė, prel. Petras Celiešius, aktorė Anelė Apeikienė, Jonas Motiejūnas, Martynas Sumantas.

ATEITININKIJOS 70 M. SUKAKTIS Los Angeles

1980 m. gruodžio 14 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parap. salėje buvo paminėta ateitininkų sąjūdžio 70 metų sukaktis. Minėjimą pradėjo sendraugių skyriaus pirm. J. Motiejūnas. Prel. P. Celiešius prisiminė mirusius ateitininkus ir vadovavo jų pagerbimui. I. Medžiukas savo paskaitoje apžvelgė sąjūdžio svarbesnius įvykius, pažymėdamas, kad sąjūdis kūrėsi, kai Lietuva buvo carų Rusijos imperijos dalis, spaudos laisvė buvo neseniai atkovota, bet draugijinis gyvenimas tebebuvo varžomas,

todėl buvo veikiama slaptai. Paminėjo ateitininkų įsijungimą į kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės, jų sudėtas kraujo aukas, prisiminė kongresus, kurių III-čiame jam pačiam teko aktyviai dalyvauti. Suminėjo ateitininkijos vadus, sąjūdžio atsteigimą užsienyje, surandant veiklai pagrindą. Pagaliau pasisakė išvadoje, kad sąjūdžio veikla bus užtikrinta ilgam laikui, jei ateitininkai bus apsišarvavę moralinėm vertybėm ir sugebės išlikti nepalūžę.

Kap. M. Sumantas papasakojo savo prisiminimus, kai prieš Pirmąjį pasaulinį karą jis mokėsi keturklasėje mokykloje Biržuose, kur buvo slapta ateitininkų kuopelė. Prikalbintas savo draugų Povilo Januševičiaus ir Apolinaro Likerausko, ir jis įsijungęs į ateitininkų veiklą ir redagavęs laikraštėlį „Inkarėlis".

Prel. P. Celiešius kalbėjo apie sąjūdžio vadus, kuriuos jam teko pažinti studijuojant Teologijos filosofijos fakultete V.D. universitete Kaune.

Prof. Pranas Dovydaitis populiariai dėstė religijų istoriją. Lengva buvo sekti jo pareikštas mintis ir užsirašyti. Šiaip buvo labai paprastas, mėgdavo pajuokauti ir pasikalbėti su studentais ir pašaliniais reikalais. Prof. Stasys Šalkauskis skaitė filosofijos įvadą. Paskaitas buvo labai sistematiškai pasirašęs. Rimtas, visada elegantiškai apsirengęs. po paskaitos tuojau iš auditorijos išeidavo. Prof. prel. Pranas Kuraitis dėstė sociologiją. Metodas buvo labai sunkus, vartojo daug tarptautinių žodžių. Sekti paskaitas buvo nelengva.

Paminėjimas buvo paįvairintas menine dalimi, kurioje aktorė A. Apeikienė padeklamavo Vinco Kazoko eilėraščius „Gimtosios šalies vizija" ir „Vietoje maldos", Putino eilėraštį „Vergas" ir Bernardo Brazdžionio — „Paskutinis pasmerkto myriop žodis", o pianistė R. Apeikytė paskambino Juozo Gruodžio sonatos Nr. 2 antrąją dalį „Tykiai, tykiai".

Meninės dalies atlikėjos buvo apdovanotos gėlėmis. Baigiant pirm. J. Motiejūnas perskaitė Ateitininkų federacijos vado Juozo B. Laučkos sveikinimą, padėkojo programoje dalyvavusiems ir į šį minėjimą atsilankiusiems. Pagaliau, A. Polikaičiui vedant ir visiems pritariant, buvo sugiedoti Ateitininkų ir Lietuvos himnai. Dalyvavusių nuomone, paminėjimas buvęs aukšto lygio. Pirm. J. Motiejūnas yra gavęs gražių atsiliepimų žodžiu ir raštu.

M.

JAUNIEJI ATEITININKAI Detroite

Detroito Karaliaus Mindaugo kuopos jaunieji ateitininkai 1980 m. spalio 26 d. buvo susirinkę pas Baltrušaitienę. Susirinkimui vadovavo mūsų globėjos Birutė Bublienė ir Kristina Veselkaitė. Dalyvavo aštuoni jaunieji ateitininkai. Kalbėjome apie ateitininkų ženklą. Mums parodė filmą be garso. Tą filmą mes turėjome paaiškinti lietuviškai.

Šiame susirinkime išrinkome naują valdybą: pirm. Linas Udrys, vicepirm. Karigaila Petrulis, sekr. Gytis Udrys ir ižd. Vitas Rugienius. Po susirinkimo darėme „Holloween" (Visų šventųjų šventės išvakarės) dekoracijas. Susirinkimą užbaigėme malda.

Antrasis susirinkimas įvyko 1980 m. lapkričio 21 d. Kalbėjome apie šv. Kalėdas ir apie vieną vargšą vaiką, svarstydami, kaip jam padėti. Taip pat diskutavome apie katalikiškumą ir bandėme surasti žurnalų puslapiuose paveiksliukus, kurie yra pavyzdžiai krikščioniškos meilės. Vėliau berniukai statė prakartėlę, o mergaitės dažė gyvuliukus ir žmones. Susirinkimą baigėme malda. Šį kartą dalyvavo vienuolika jaunųjų ateitininkų.

Pirmininkas Linas Udrys
Sekretorius Gytis Udrys

Kalakursai — 1980

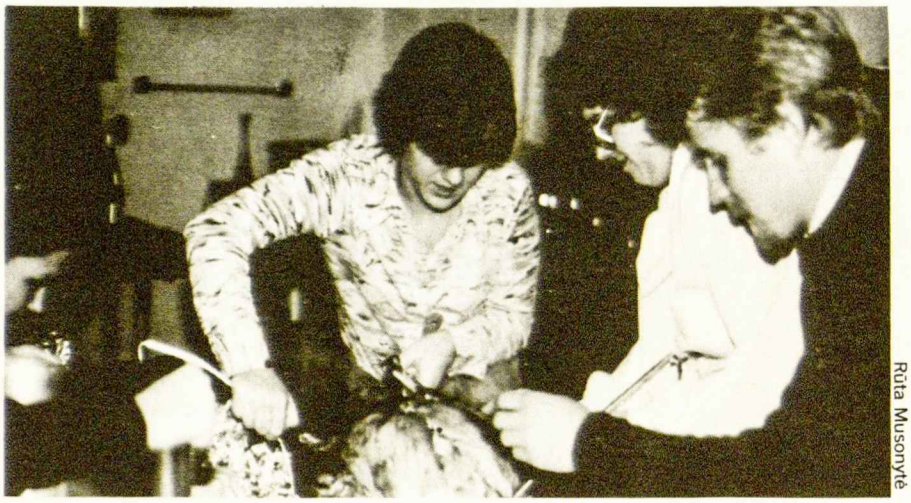

Rūta Musonytė

Vadovai prie kalakuto. Daiva Barškėtytė, Zita Šoliūnaitė, Rasa Šoliūnaitė ir Andrius Kazlauskas.

Rūta Musonytė

Vytas Šulaitis, Nata Zarankaitė, Julius Paliūnas, Gailė Černauskaitė, Vincas Staniškis, ir Darius Barzdukas.

Kalakursai — 1980

Rūta Musonytė

Dainininkai: Darius Polikaitis, Audrius Polikaitis ir Vidas Neverauskas.

Rūta Musonytė

Virėjos: Alma Lelytė ir Zita Šoliūnaitė.

PASIKALBĖJIMAI
Pas New Yorko moksleivius

1980 m. laprkičio 22 d. įvyko moksleivių ateitininkų susirinkimas Kultūros židinyje, New Yorke. Susirinkimą pradėjome malda ir paskui pasikalbėjome apie iškylą į vaidinimą „Suicide". Po to mes kalbėjome apie visokius mažus kuopos reikalus. Paskui mes pasikalbėjome apie mūsų kuopos laikraštį, kurį pradėsime leisti. Mes nutarėme, kas ką rašys laikraštyje. Tada mes sugalvojome prašyti mūsų kuopos buvusių pirmininkų ir vadovų, kad papasakotų daugiau apie mūsų kuopos praeitį. Susirinkimas buvo užbaigtas malda. Susirinkime dalyvavo 9 nariai.

TRUMPAI

Bostono ateitininkai lapkričio 23 d. paminėjo Kristaus Karaliaus šventę Šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje. Po šv. Mišių įvyko minėjimas, kuriame kleb. Albertas Kontautas skaitė paskaitą. Sekė meninė dalis ir vaišės.

Chicagos Korp! Gajos nariai gruodžio 7 d. suruošė šv. Mišias Ateitininkų namuose, Lemont, IL, ir pasimeldė už savo mirusius narius.

Toronto ateitininkai gruodžio 14 d. suruošė Kūčias Prisikėlimo parapijos salėje.

Clevelando jaunučiai, moksleiviai ir studentai gruodžio 20 d. suruošė pensininkams kalėdinę popietę Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos svetainėje.

JAUNUČIAI

New Yorko jaunučiams vadovauja Kristina Sabalytė-Krulikienė.

MOKSLEIVIAI

Chicago kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko gruodžio 5 d. Vidos Momkutės namuose. Kun. Antanas Saulaitis, S.J., skaitė paskaitą apie *Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kroniką*. Vėjas Liulevičius, Audrius Polikaitis, Algis Sodonis ir Laima Vadeišaitė papasakojo apie jų įspūdžius Kalakursuose.

Toronto St. Šalkauskio kuopos susirinkimas įvyko gruodžio 6 d. seselių namuose. Susirinkimo tema — „Žmogaus ir Dievo draugystė".

Chicagos priemiesčių A. Stulginskio kuopos susirinkimas įvyko gruodžio 12 d. Žukauskų namuose. Susirinkimo metu Majauskienė skaitė paskaitą apie alkoholizmą ir narkotikų vartojimą. Kalakursų dalyviai R. Ostrauskaitė, M. Pabedinskaitė, L. Vasiliauskas ir L. Venclovas padarė pranešimus apie kursų paskaitas.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos nariai gruodžio 14 d. aplankė Green Tree prieglaudoje esančius lietuvius ir atliko meninę programą.

MAS CV gruodžio 26 d.—sausio 1 d. suruošė Žiemos kursus Dainavoje. Kursų tema — „Pažiūrologija". Kursuose dalyvavo 32 mergaitės ir 20 berniukai. Kursų paskaitininkai — Saulius Čyvas, Arūnas Čiuberkis, dr. Adolfas Damušis, Kęstutis Ivinskis, L. Kulbienė, Loreta Radvilaitė-Bradūnienė, dr. Vytautas Vygantas ir kun. Stasys Yla. Kursų vadovybę sudarė: kun. Stasys Yla, vyriausias programos vadovas; kun. Paulius Baltakis, OFM, dvasios vadas; Daiva Barškėtytė; Giedrė Čepaitytė; Saulius Čyvas; Vytas Čyvas; Vilius Dundzila; Daina Kamantaitė; Andrius Kazlauskas; Vitas Laniauskas; Vidas Neverauskas; V. Norkienė; Vita Polikaitytė; Rasa Šoliūnaitė; Zita Šoliūnaitė.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko sausio 9 d. Ramonos Smilgaitės namuose. Kun. dr. Kęstutis Trimakas pravedė pokalbį „Susitikimas su *Ateitimi*"

STUDENTAI

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko lapkričio 28 d. pas draugovės dvasios vadą kun. dr. Kęstutį Trimaką. Susirinkimo metu buvo diskutuojama: 1) studentų vyrų ir mergaičių nuomonės apie vieni kitus, 2) mokslo šakų ir profesijų pasirinkimas ir 3) mirties reikšmė.

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko sausio 25 d. Ateitininkų namuose, Lemont, IL.

SENDRAUGIAI

Toronto jaunesnieji sendraugiai lapkričio 23 d. suruošė organizacinį posėdį Puterių namuose. Susirinkusieji (iš viso 20 asmenys) aptarė ateities veiklą ir nutarė suruošti eilę paskaitų, rekolekcijas ir keletą gegužinių.

Baltimorės sendraugiai susirinko gruodžio 7 d. Žilionių namuose. Angelė Katelytė-Lawler skaitė paskaitą apie rašyt. Pearl S. Buck ir jos kūrybą. Naująją valdybą sudaro šie asmenys: A. Radžius (pirm.), R. Žilionienė (sekr.) ir J. Bradūnas (ižd.).

New Yorko ir New Jersey sendraugiai gruodžio 19—21 d. suruošė prieškalėdinį susitelkimą Pranciškonų vienuolyno koplyčioje ir Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Susitelkimui vadovavo prel. Vytautas Balčiūnas.

Los Angeles sendraugių valdybą sudaro šie asmenys: J. Motiejūnas (pirm.), R. Bureikienė (sekr.), P. Grušas (ižd.) ir J. Raulinaitis (jaunimo reikalų vadovas).

SVEIKINIMAI

Ateities redakcija sveikina buvusį *Ateities* administratorių kun. Viktorą Dabušį 70 metų amžiaus sukakties proga ir linki Ilgiausių ir Laimingų Metų.

UŽUOJAUTOS

Ateities redakcija,, Stasiui Lūšiui mirus, reiškia giliausią užuojautą jo šeimai.

Neringos stovykla.

Visos nuotraukos Morkaus Sungailos

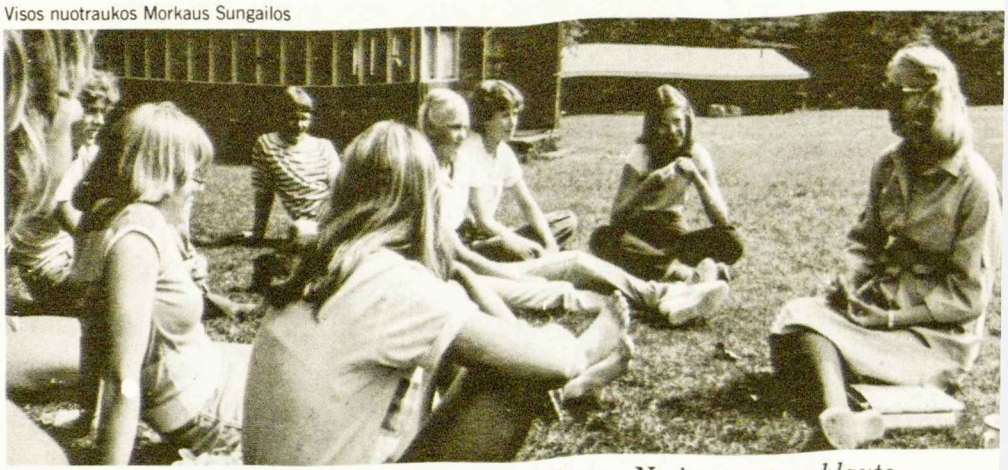

Viktorija Skrupskelienė kalba apie šeimyniškumą Neringos stovyklautojams.

Vadovai: J. Stirbienė, A. Žygas, D. Sakaitė, B. Tutinaitė, V. Čyvas, D. Mališka.

R. Končiūtė, A. Žmuidzinaitė, L. Žiedonytė, K. Žukauskaitė, R. Puškorius, R. Krokytė, apžiūri Čiurlionio paveikslų reprodukcijas.

Neringos stovyklos aktoriai: R. Končiūtė, L. Klimaitė, R. Krokytė, A. Žmuidzinaitė, R. Puškorius, A. Lukoševičius ir E. Saliklis.

kreivos šypsenos

„Ateistai ir materialistai labai rimtai žiūri į šį pasaulį, kadangi šitas pasaulis yra vienintelis, kurį jie turi. Bet tie, kurie tiki žino, kad šitas pasaulis yra laikinas, ir užtat galima į jį lengviau pažiūrėt".

Vyskupas Fulton J. Sheen

Užtat, mes šitame numeryje liesime religinius anekdotus, parodydami, kad juokas ir religija gali rištis, kaip mūsų gyvenimo dalis.

Kartą vyskupas Sheen susitiko su Episkopalu kunigu. Kunigas tvirtino, kad jis gali viską daryt (laikyt mišias, duoti sakramentus, atleist nuodėmę) ką ir vyskupas gali. Klausė vyskupo, „ar yra kas nors, ką jūs galite padaryt, ko aš negaliu?"

Vyskupas: „Aš galiu jūsų žmoną pabučiuot, bet jūs mano negalit".

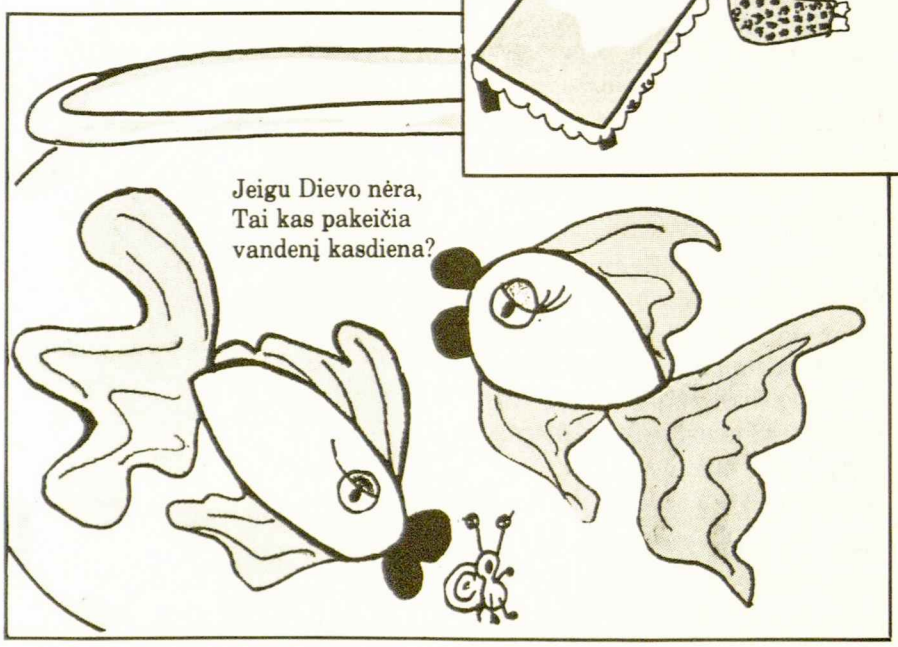

Kitą kartą vyskupas turėjo sakyt pamokslą vienoje Philadelphijos miesto salėje. Jisai paklydo ir paprašė poros berniukų parodyt kelią.

Jie jam parodė ir tada paklausė: „Ką jūs ten darysite".

Vyskupas: Aš sakysiu pamokslą.

Berniukas: Apie ką?

Vysk.: Aš kalbėsiu apie kelią į dangų. Ar ateisite sužinot?

Bern.: Bet kaip jūs rodysit kelią į dangų, jeigu net kelio į miesto salę nežinot.

Vienas kunigas paminėjo per pamokslą, kad yra 700 skirtingų nuodėmių. Po to pamokslo nesustojo žmonės jam skambint, bandydami gaut tų nuodėmių sąrašą — kadangi, jie norėjo sužinot ar ką nors praleido.

Man neaišku, kodėl trūksta kunigų. Aš pažįstu bent 50 vyrų, kurie prižadėjo įstot į seminariją, jeigu Dievas padės jiems išlaikyt egzaminus.

Kristus irgi šposus kartais krėsdavo. Kada Jis nenorėjo eit maudytis, Jis tik pradėjo ant vandens vaikščiot.

Neseniai skaičiau apie popiežiaus įspėjimą: negalima į kitą moterį žiūrėt su „noru" širdyje. Iš tikrųjų, kadangi aš moteris, mane šitas neliečia. Aš visiškai neturiu noro į kitą moterį žiūrėt.

Bet vyram tai tikrai blogai. Nebegalės su drauge eit povandeninių laivų lenktynių žiūrėti, ar į bet kokią moterį gatve einančią žiūrėt. Eidami gatve turės tik į savo senus batus žiūrėti.

Aš suprantu, kad popiežius tik gero mums linki, bet kaip vyrai beklausydami popiežiaus ras žmonas? Ar turės jas rinktis iš katalogo?

Aš sutikau grupę krikščioniškų žmogėdrų...

Penktadieniais jie valgo meškeriotojus.

Kaip atskirsi vienuolį nuo dešros?

Vienas perrištas per vidurį, o dešra abejuose galuose.

Vieną kartą po Mišių Mark Twain prieina prie kunigo ir sako: „Aš namuose turiu knygą, kuri turi kiekvieną žodį iš jūsų šios dienos pamokslo.

Kunigas: „Negali būti, atnešk man ją".

Sekančią dieną Mark Twain atnešė kunigui žodyną.

Ateities jubiliejinis kongresas

1981 m. Darbo šventės savaitgalį, rugsėjo 3—7 d., Chicagoje ruošiamas *Ateities* Jubiliejinis Kongresas, kurio metu bus svarstomi ateitininkų dabartiniai uždaviniai ir nustatomos gairės įvairioms veikimo sritims. Bus bendrų susibūrimų, bet daugiausia svarstymai, diskusijos ir nutarimai vyks darbo posėdžiuose, dažnai jaunimas ir vyresnieji atskirai, o kartais kartu, priklausant nuo svarstomų klausimų. Kongresas prasidės ketvirtadienį, rugsėjo 3 d., po pietų, ir tęsis iki pirmadienio, rugsėjo 7 d., pietų. Penktadienį bus rengiamas susipažinimo vakaras, šeštadienį — *Ateities* vakaras su jaunimo konkurso premijų įteikimu, o sekmadienį — banketas. Kongreso rengimo organizaciniam komitetui vadovauja Vytautas Šoliūnas. Visi ateitininkai, jaunimas ir vyresnieji, kviečiami atvykti į šį jiems ir visai ateitininkijai svarbų kongresą.

Ateities konkursas jaunimui

Savo 70 m. gyvavimo jubiliejiniuose metuose *Ateitis* skelbia konkursą jaunimui iki 30 m. amžiaus. Konkursas apima visą eilę sričių: 1. beletristiką (novelę, apsakymą, apysaką ir kt.), 2. poeziją, 3. straipsnį-rašinį, 4. interviu, 5. veiklos (stovyklos, kursų, susirinkimo ir kt.) aprašymą, 6. veiklos fotografiją, 7. meno fotografiją ir 8. iliustraciją. Bus vertinami visi 1980 m. rugsėjo 16 d. — 1981 m. rugpiūčio 1 d. laikotarpyje *Ateities* redakcijai atsiųsti kūriniai, kurie nebuvo atspausdinti periodinėje spaudoje (metraščiai, stovyklų ir kuopų laikraštėliai į periodinę spaudą neįskaitomi). Geriausiam beletristikos kūriniui, geriausiai poezijai ir geriausiam straipsniui skiriama po 250 dol. Šiaip moksleiviams (ar jaunimui iki 19 m. amžiaus) ir vyresniajam jaunimui (19—30 m. amžiaus) premijos (pirmoji ir antroji) skiriamos atskirai. Jų sumos bus paskelbtos vėliau. Premijoms jau pažadėta ar įduota 1770 dolerių suma: 1000 dol. yra pažadėjęs kun. dr. J. Prunskis; 500 dol. yra pažadėję Kamantai, Kleizos, Kebliai, Kiliai ir Kaulėnai; 220 dol. jau įteikė F. Mackevičienė, surinkusi šią sumą iš *Ateities* bičiulių, o 50 dol. paskyrė dr. J. Jakševičienė.

Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas

Š. m. Padėkos savaitgalį Chicagoje rengiamas IV Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas. Paruošiamieji darbai eina į priekį. Mokslinės programos įgauna vis aiškesnes gaires. Humanitarinių ir socialinių mokslų programa pagrindinai remsis Lituanistikos instituto ruošiama programa, bet nesiribos vien instituto nariais. Kiekvienas iš Lituanistikos instituto 9 skyrių suorganizuos bent po vieną sesiją; (iš viso gali būti 10—12 sekcijų. Griežtųjų mokslų programoje numatoma bent 12 sekcijų.

Atsiųsta paminėti

Antanas Jasmantas. IR NIEKAD NE NAMOLEI. Eilėraščiai. Išleido Ateities leidykla 1980 m. Spaudė „Draugo" spaustuvė. Aplankas Danguolės Kuolienės. 67 psl. Kaina 6 dol.

Aleksandras Radžius. PRIIMK MANE, MĖNULI. Eilėraščiai. Išleido Ateities leidykla. 1980 m. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Aplankas A. Korsakaitės-Sutkuvienės. 79 psl. Kaina 5 dol.

ISPANŲ NOVELĖ. Ispanų rašytojų novelių antologija. Sudarė Povilas Gaučys. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Kalbą žiūrėjo Pr. Razminas. Viršelį piešė Marytė Barzdžiūtė. 482 psl. Kaina 10 dol.

Anatolijus Kairys. VYSKUPO SODAS IR KRYŽKELĖ. Pirmoji — 3 veiksmų istorinė kronika. Antroji — trijų veiksmų pjesė. Išleido Lietuvių Literatūros Bičiuliai 1980 m. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Aplankas Petro Aleksos. 138 psl. Kaina 6 dol.

TĖVYNĖS SARGAS. 1980, Nr. 3. Red. P. Maldeikis. Leidžia Pop. Leono XIII Literatūros Fondas. Straipsnių autoriai: St. Lušys, L. Tulaba, L. Grinius, V. Zakarauskas, V. Bagdanavičius, K. Tautkus, M. Gečionis, K. Bartkus, J. Varnas.

ALp(LKA)1786
1981, Nr.3

90. 725. 247